

ЛЕТОПИС
ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Год. II
Број 2
2017.
ISSN 2560-3388

ЛЕТОПИС

ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

ЛЕТОПИС

1. Књига у коју се хронолошким редом уписују важнији догађаји;
2. Пригодан запис неког догађаја; оно што је вредно да се унесе у летопис;
3. Чест назив за часописе или повремене списе

(*Речник српскохрватског књижевног језика*, књига трећа, Матица српска – Матица хрватска, Нови Сад – Загреб, 1969, стр. 197)

САДРЖАЈ

Реч уредника	9
Статут Друштва за српски језик и књижевност Србије	11
Записници о раду Друштва током 2017. године	27
1. Записник са Округлог стола „Актуелна питања образовне реформе у Републици Србији”	27
2. Записник са годишње редовне Скупштине Друштва	32
3. Записник – Вукова задужбина	35
4. Записник са Седнице Друштва	39
5. Записник са састанка уже Управе Друштва	44
Обавештења	46
1. Писмо поверенику за информације	46
2. Писмо Карловачкој гимназији	47
3. Подршка Позоришту „Лектира”	49
4. Писмо Задужбини „Иво Андрић”	50
5. Примедбе на члан 148.	50
6. Протест против повећања норме	53
7. Допуна Правилника о такмичењима	54
8. Став Друштва	54
9. Писмо подружницама	56
10. Предлог чланова за нови НПС	56
Радна биографија – Јасмина Станковић	57
Радна биографија – мр Милорад Дашић	59
11. Молба Заводу за унапређивање образовања и васпитања	62
Правилник о раду подружница	63
Представљање Подружница (Извештаји)	71
Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ (2013–2017)	71
Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Косово и Метохију (2016/2017)	94

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Расински округ (2017)	99
Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Колубарски округ (2017)	104
Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Јабланички округ (2017)	109
Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Моравички округ (2017)	112
Промоција и популарисање активности Друштва	131
Међународни научни скуп: „Фолклорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту”	131
Друштво – суорганизатор акција из образовања и културе	134
Споразум о сарадњи с библиотекама	145
Сарадња Друштва са Заводом за унапређивање образовања и васпитања	146
Кратак коментар новог Програма наставе и учења за пети разред . . .	146
Нови Програм наставе и учења српског језика и књижевности у петом разреду основне школе	147
Стручно и методичко усавршавање наставника Српског језика и књижевности	165
Хроника 58. Републичког зимског семинара	165
Ка савременој настави српског језика и књижевности II	172
Правилник о установљењу награде „Проф. др Милија Николић” . .	174
Конкурс за најуспешнију методичку припрему за час српског језика или књижевности – награда „Проф. др Милија Николић”.	175
Награђена методичка припрема.	176
Издавачка и промотивна делатност Друштва	189
Промоција књига у Библиотеци града Београда	189
Проф. др Јован Делић: Приказ књиге Предрага Петровића <i>Авангардни роман без романа</i>	189
Проф. др Снежана Самарџија: Приказ књиге Ивана Златковића <i>Ка поетици смеха</i>	193
Проф. др Љиљана Бајић: Рецензија књиге Зоне Мркаљ <i>Од буквара до читанки</i>	200
Проф. др Бошко Сувајџић: Приказ књиге песама Саше Јефтића <i>Сонетна књига</i>	204

Такмичења Друштва	209
27. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа	209
5. Такмичење „Књижевна олимпијада”	214
Уместо закључка – О Друштву за српски језик и књижевност Србије	225

РЕЧ УРЕДНИКА

Управа Друштва за српски језик и књижевност Србије одлучила је да се ове, 2018. године, штампа други број *Летописа* Друштва (за протеклу 2017. годину).

Потреба за оваквом књигом произашла је из многобројних активности које наше удружење обавља. Различита обавештења, одлуке, писма, извештаји, обраћања јавности... редовно се постављају на сајт Друштва, али се старе информације брзо замењују новима и често се забораве.

Како се људи који организују послове у Друштву бирају за мандатни период од две године, свако нов у том послу нађе се пред истим изазовом: како да се упути у захтеве посла и редослед поступања; које активности треба да организује и спроводи. Писани траг, забележен у *Летопису*, остаје као поуздани сведок времена у ком је настао.

Други значајан разлог за штампање *Летописа* је и потреба да се шире упознамо са радом подружница Друштва, те се у овој књизи уприличије њихово представљање. Председницима подружница остављена је слобода да сами осмисле како ће укратко описати рад своје подружнице, да ли у виду извештаја, хронике или најаве активности, па су и прилози у том смислу разнородни. Ове године објављујемо извештај о целовитом раду Подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ, чији је руководилац Миљана Кравић, за период од 2013. до 2017. године, извештај о раду Подружнице за Расински округ у 2017. години, чији је руководилац Душица Добродолац, извештај о раду Подружнице за Косово и Метохију, чији је руководилац проф. др Валентина Питулић, извештај о раду Подружнице за Моравички округ у 2017. години, чији је руководилац др Оливера Крупеж, извештај о раду Подружнице за Колубарски округ, чији је руководилац Маријана Неговановић Обрадовић и извештај о раду Подружнице Јабланичког округа, чији је руководилац Душан Благојевић. Због недостатка простора у овој књизи, рад осталих подружница биће приказан у наредном годишту *Летописа*, здружено са извештајем за наредну годину.

Уз *Информатор* са Републичког зимског семинара и уз часописе „Књижевност и језик” и „Свет речи”, појава ове књиге ће обезбедити континуирано информисање наставника у нашој земљи о главним и споредним активностима Друштва током једне календарске године и

учинити транспарентнијим наше напоре да се као добровољно Друштво бавимо питањима значајним за наставу српског језика и књижевности у Републици Србији.

Зона Мркаљ

У складу с одредбама чл. 12. и 22. Закона о удружењима („Службени лист РС”, број 51/2009. и 99/2011), председник Друштва за српски језик и књижевност Србије, по овлашћењу Скупштине Друштва са седнице одржане 30. 06. 2016. године у Београду, сачињава пречишћени текст

СТАТУТА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

НАЧЕЛНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Друштво за српски језик и књижевност Србије (у даљем тексту: Друштво) основано је као невладино, непрофитно струковно удружење, на неодређено време, ради остваривања циљева из области српског језика и књижевности.

Оснивачка Скупштина Друштва за српски језик и књижевност Србије констатује да је у Регистру удружења, који води Агенција за привредне регистре, уписано и регистровано *Друштво за српски језик и књижевност Србије*, које је изворно основано и започело с радом још 15. 01. 1910. године, са седиштем у Београду, Студентски трг број 6. Садашње седиште Друштва је у Београду, на Филолошком факултету, Студентски трг 3. Друштво се ускладило са Законом о удружењима 2010. године.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ДРУШТВА

Члан 2.

Област остваривања циљева Друштва је окупљање научника и стручњака из области српског језика и књижевности, као и наставника тих предмета у свим врстама школа на подручју Републике Србије, затим, окупљање свих заинтересованих лица која се баве науком о језику и књи-

жевности и наставом те групе предмета, као и грађана који се интересују за унапређење језичке и књижевне културе, ради остваривања заједничких циљева и задатака утврђених овим Статутом.

Циљеви и задаци Друштва су:

- истраживање и изучавање општих и посебних питања о српском језику и књижевности, као и наставе тога предмета у свим врстама школа у којима се предаје (од основне школе до факултета);
- стручно и методичко усавршавање наставних кадрова;
- подстицање на рад младих научника и наставника и помагање њиховог индивидуалног рада и развика;
- популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности;
- сарадња са Министарством просвете и његовим заводима (Завод за унапређивање образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања), Министарством науке, Министарством културе, центрима за усавршавање наставника, задужбинама, научним, просветним и другим институцијама и асоцијацијама у циљу унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- упућивање чланова на научну, стручну и методичку литературу из области језика и књижевности.

Члан 3.

Друштво своје задатке остварује:

- одржавањем општих и посебних састанака и стручних скупова на којима се расправљају научни и стручни радови чланова Друштва, као и о питањима која интересују чланове;
- самосталним или у заједници са другим организацијама организовањем семинара, предавања, трибина, промоција, курсева и других облика образовања у области унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- учешћем у изради наставних програма, уџбеника, приручника и других облика образовног садржаја;
- бављењем актуелним питањима српског језика и књижевности;
- издавањем/објављивањем књига, часописа и других публикација везаних за унапређивање наставе српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;
- сарадњом са државним органима и организацијама, универзитетима, школама, другим стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве наставом српског језика и књижевности и језичке и књижевне културе;

- организовањем стручних екскурзија за чланове;
- организовањем разних такмичења и смотри.

Члан 4.

Ради остваривања својих циљева Друштво:

- преко својих представника у градовима и окрузима Републике Србије (изабраних према одредбама овог Статута) прати дефинисање и реализацију активности утврђених на нивоу Друштва, као и креирање платформе и сачињавање акционих планова за реализацију дефинисаних активности;
- своје задатке остварује одржавањем општих и посебних састанака и стручних скупова на којима се расправљају научни и стручни радови чланова Друштва и других позваних лица;
- самостално или у заједници са другим институцијама организује конгресе, семинаре, предавања, трибине, курсеви и друге облике активности, ради унапређивања свих научних дисциплина из оквира српског језика и књижевности;
- бави се актуелним питањима српске традиције, језика, књижевности и културе;
- издаје/објављује књиге, часописе и друге публикације везане за унапређивање науке о српском језику и књижевности, а у сарадњи и уз сагласност рецензената које за сваку публикацију именује Друштво;
- сарађује са државним органима и организацијама, универзитетима, школама, музејима и другим стручним удружењима и организацијама у земљи и иностранству које се баве изучавањем српског језика и књижевности, као и српске традиције, културе и историје;
- организује теренска истраживања;
- организује стручне екскурзије за студенте и чланове Друштва.

Члан 5.

Друштво се може удруживати у савезе сродних друштава и друге асоцијације у земљи и иностранству (Савез славистичких друштава, Међународни славистички комитет и др.).

Одлуку о удруживању из претходног става доноси Скупштина Друштва.

НАЗИВ И СЕДИШТЕ ДРУШТВА

Члан 6.

Назив удружења је: „Друштво за српски језик и књижевност Србије”.

Седиште Друштва је у Београду; адреса: Студентски трг 3.

Друштво своју активност обавља на територији Републике Србије.

Друштво има статус правног лица.

За своје обавезе Друштво одговара целокупном својом имовином.

ИЗГЛЕД И САДРЖИНА ПЕЧАТА

Члан 7.

Друштво има печат округлог облика на чијој ивици је утиснут натпис „Друштво за српски језик и књижевност Србије”.

Штамбиљ Друштва је правоугаоног облика са натписом „Друштво за српски језик и књижевност Србије”, Београд, Студентски трг 3.

Меморандум садржи назив Друштва, седиште и друге податке који олакшавају комуникацију Друштва са трећим лицима (поштански фах, телефон, e-mail, ПИБ, матични број, назив пословне банке и број рачуна и сл.).

Друштво може имати и своје делове – подружнице, које немају статус правног лица. Уколико се подружнице самостално региструју као посебна правна лица (у складу са прописима о удружењима и законом о регистрацији) дужне су да своје циљеве, задатке и општа акта усагласе с правилима и организацијом рада Друштва. Однос подружница и Друштва регулише се посебним Правилником који доноси Управа.

ОСТВАРИВАЊЕ ЈАВНОСТИ РАДА

Члан 8.

Рад Друштва је јаван.

Јавност рада и начин обавештавања јавности о том раду обезбеђује се објављивањем плана и програма рада Друштва, годишњих обрачуна и извештаја о активностима на скупштинама Друштва.

Управни одбор се стара о редовном обавештавању чланства и јавности о раду и активностима удружења, непосредно, у електронској или

штампаној форми, путем интерних публикација, односно путем саопштења за јавност, или на неки други примерени начин.

Годишњи обрачуни и извештаји о активности Друштва подnose се члановима на седници Скупштине.

УСЛОВИ И НАЧИН УЧЛАЊИВАЊА И ПРЕСТАНКА ЧЛАНСТВА

Члан 9.

Чланови Друштва су редовни и почасни.

Чланови Друштва могу бити: научни радници из области српског језика и књижевности, наставници тих предмета у свим врстама школа, сва лица која се баве науком о језику и књижевности и њиховом наставом, као и грађани који се интересују за унапређивање језичке и књижевне културе.

Почасни чланови Друштва могу бити заслужни наши и страни држављани, првенствено они који су допринели развоју српског језика и књижевности.

Изузетно, малолетно лице са навршених 14 година живота може се учланити у Друштво уз прилагање оверене изјаве његовог законског заступника о давању сагласности.

За лице млађе од 14 година пријаву подноси његов законски заступник.

Члан 10.

Одлуку о пријему у чланство доноси Скупштина, на писмено образложен предлог три члана, и о томе без одлагања обавештава подносиоца пријаве.

Члан може иступити из чланства давањем писане изјаве о иступању. За иступање малолетног члана није потребна сагласност законског заступника.

Чланство у Друштву може престати због дуже неактивности члана, непоштовања одредаба овог Статута или нарушавања угледа Друштва.

Одлуку о престанку чланства доноси Скупштина, на образложени предлог Управног одбора.

Члану се мора омогућити изјашњавање о разлозима због којих је поднет предлог за доношење одлуке о престанку његовог чланства у Друштву.

Члан 11.

Чланови Друштва имају једнака права и обавезе.

Члан Друштва има право да:

- равноправно са другим члановима учествује у остваривању циљева и задатака Друштва;
- преко својих представника учествује у одлучивању на Скупштини, као и другим органима Друштва;
- бира и буде биран у органе и радна тела Друштва;
- благовремено и потпуно буде информисан о активностима Друштва и његових органа;
- да даје предлоге, мишљења и примедбе на рад органа и радних тела Друштва.

Члан Друштва је дужан да:

- активно доприноси остваривању циљева Друштва;
- учествује, у складу с интересовањем, у активностима Друштва;
- плаћа чланарину;
- обавља друге послове које му повери Управни одбор Друштва.

УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА ДРУШТВА

Члан 12.

Органи Друштва су Скупштина, Управни одбор (у даљем тексту: Управа), Извршни одбор и Надзорни одбор.

Функцију заступника Друштва врше председник Друштва, који је уједно и председник Управе, као и заменик председника Друштва. Заступници Друштва региструју се у складу са законом.

Члан 13.

Скупштина је највиши орган Друштва.

Скупштина:

- 1) доноси план и програм рада Друштва, утврђује основне смернице рада Друштва;
- 2) усваја оснивачки акт и Статут, као и њихове измене и допуне;
- 3) усваја друге опште акте Друштва;
- 4) бира и разрешава чланове Управног, Извршног и Надзорног одбора;
- 5) разматра и усваја, најмање једном годишње, извештај о раду Управног и Надзорног одбора, који се упућују Савезу;

- 6) разматра и усваја финансијски план и годишњи финансијски извештај;
- 7) одлучује о статусним променама и престанку рада Друштва;
- 8) одлучује о удруживању у савезе и друге асоцијације у земљи и иностранству и бира своје представнике у њима;
- 9) бира почасне чланове Друштва.

Скупштину чине сви чланови Друштва који се делегирају за свако заседање из реда подружница, као и целокупни састав Извршног одбора, Управног одбора, Надзорног одбора, ширег састава Управе и сви почасни чланови Друштва.

Скупштина се редовно састаје најмање једном годишње, трећег дана Републичког зимског семинара за наставнике српског језика и књижевности, на Филолошком факултету у Београду.

Ванредна седница Скупштине може се заказати на образложени захтев Управног одбора, Надзорног одбора, као и на иницијативу најмање једне трећине чланова Скупштине и на њој се решава само о оним питањима ради којих је сазвана.

Захтев из претходног става се подноси Управном одбору у писменом облику и у њему се морају навести и образложити питања чије се разматрање предлаже.

Председник Управног одбора је дужан да најкасније осам дана пре одржавања ванредне Скупштине обавести чланове Друштва о њеном сазивању и дневном реду, а ванредна Скупштина се мора одржати најкасније у року од 30 дана од дана подношења захтева за њено сазивање. Председник Друштва, Надзорни одбор и уредници редакција подносе Скупштини писмене извештаје на крају мандатног периода.

Скупштина разматра и оцењује рад својих органа.

Седницу Скупштине сазива Управни одбор и писменим/електронским путем обавештава чланове о месту и времену одржавања седнице и предлогу дневног реда.

Седницом председава председник или заменик председника Управног одбора или други члан Управног одбора, које одреди председник Управног одбора, до избора Радног председништва за то заседање.

Радно председништво од пет чланова бира се јавним гласањем присутних чланова Скупштине.

Скупштина пуноправно одлучује ако је присутна најмање једна половина чланова.

Скупштина одлучује већином гласова присутних чланова, осим ако посебним законом или овим Статутом није предвиђена квалификована већина.

За одлуку о изменама и допунама Статута, статусним променама и престанку рада Друштва неопходна је двотрећинска већина гласова присутник чланова.

Скупштина може донети пословник о свом раду.

Члан 14.

Управни одбор, односно Управа је извршни орган Друштва који се стара о спровођењу циљева Друштва утврђених овим Статутом, извршава одлуке Скупштине и учествује у организацији научних састанака Друштва.

Управа посебно:

- 1) руководи радом Друштва између две седнице Скупштине и доноси одлуке ради остваривања циљева Друштва;
- 2) организује редовно обављање делатности Друштва;
- 3) поверава посебне послове појединим члановима;
- 4) доноси финансијске одлуке;
- 5) оснива радна тела, која имају функцију и саветодавних, техничких и стручних служби и именује чланове и координаторе тих тела, чији мандат не може бити дужи од трајања мандата Управног одбора;
- 6) доноси пословник о раду Управног одбора;
- 7) одлучује о покретању поступка за измене и допуне Статута, сопственом иницијативом или на предлог најмање пет чланова Скупштине и припрема предлог измена и допуна, који подноси Скупштини на усвајање;
- 8) одлучује о покретању поступка за накнаду штете причињену Друштву одлукама чланова органа Друштва, у складу са Законом и, по потреби, одређује посебног заступника за тај поступак;
- 9) бира комисије за спровођење такмичења, фестивала који реализују програм рада;
- 10) одлучује о другим питањима за која нису, законом или овим Статутом, овлашћени други органи Друштва.

Управа има 19 чланова.

Управа пуноважно одлучује ако је присутно најмање једна половина чланова, а одлуке доноси већином гласова присутних чланова.

Мандат чланова Управе траје две године и могу се поново бирати на исту функцију.

Председник Друштва је истовремено и председник Управе.

Листу кандидата за чланове Управе сачињава Кандидациона комисија, именована од стране Скупштине.

За чланове Управе изабрани су кандидати који су добили највећи број гласова присутних чланова – делегата Скупштине.

Управа може донети пословник о свом раду.

Члан 15.

Председник Управе сазива седнице Управе и руководи његовим радом.

У одсуству председника, седнице сазива и радом Управе руководи заменик председника. У одсуству председника и заменика председника, седнице сазива и радом Управе руководи један од потпредседника Друштва.

Члан 16.

Скупштина бира **Извршни одбор** у чији састав улазе: председник, заменик председника, три потпредседника, секретар и заменик секретара Друштва.

Извршни одбор непосредно руководи радом свих облика деловања Друштва и управља имовином Друштва.

Извршни одбор:

- 1) доноси планове и правилнике којима се ближе регулише рад Друштва;
- 2) предлаже мере и подноси предлоге за реализовање активности у надлежности Скупштине и Управног одбора;
- 3) врши избор радника за обављање стручних и административних послова;
- 4) врши и друге послове који проистичу из закона и овог Статута.

Председник Друштва:

- 1) представља и заступа Друштво;
- 2) одговара за законитост рада Друштва;
- 3) организује редовно обављање делатности Друштва;
- 4) спроводи и потписује одлуке и друга акта које доноси Управа;
- 5) брине о извршавању програма, планова, одлука и закључака Скупштине и Управе и финансијски је налогодавац за извршење финансијског плана;
- 6) стара се о остваривању циљева Друштва и права и обавеза чланова Друштва и предузима потребне мере;
- 7) подноси Скупштини годишње, а по потреби и периодичне извештаје о свом и раду Управе и Друштва;
- 8) брине се о вођењу прописаних евиденција и пословних књига;

- 9) одобрава службена путовања у иностранству;
- 10) поверава посебне послове појединим члановима;
- 11) одлучује о правима и обавезама запослених у Друштву;
- 12) обавља и друге послове у складу са Статутом и другим општим актима Друштва.

Потпредседници Друштва:

- 1) спроводе одлуке, закључке и препоруке Скупштине и Управног одбора;
- 2) координирају свим такмичењима Друштва;
- 3) организују издавачку делатност;
- 4) обављају дужности из тачака 5), 6) и 7) претходног става овог члана.

Секретар и заменик секретара Друштва:

- 1) баве се организационим пословима и питањима за потребе Друштва;
- 2) координирају рад подружница.

Члан 17.

За посебне резултате постигнуте у остваривању циљева и задатака Друштва, Друштво похваљује и награђује своје чланове, а за изузетан допринос и афирмацију Друштва додељује Повељу. Предлог подноси Управни одбор или комисија која се у ту сврху формира.

НАЧИН СТИЦАЊА СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЦИЉЕВА И РАСПОЛАГАЊЕ СРЕДСТВИМА

Члан 18.

Друштво прибавља средства од:

- чланарине својих чланова, чију висину за сваку календарску годину утврђује Скупштина;
- добровољних прилога;
- донација и поклона (у новцу и натури);
- спонзорства;
- финансијских субвенција;
- наследства и легата,
- камата на улоге,
- закупнине,
- на други законит начин.

Друштво може прибављати средства и од котизације за семинаре, скупове, конгресе и друге облике својих активности утврђених овим Статутом.

Друштво води пословне књиге, сачињава финансијске извештаје и подлеже вршењу ревизије финансијских извештаја, ако је то утврђено прописима о рачуноводству и ревизији.

Друштво, према потреби, издаје зборнике са одржаних скупова и конференција, периодичне публикације и повремене стручне публикације за стручно усавршавање својих чланова, као и билтене и информаторе о појединим активностима Друштва.

Главне и одговорне уреднике часописа, едиција и редакција бира Управни одбор.

Извештај о раду редакција саставни су део извештаја о раду Друштва у целини и подносе се Скупштини.

Члан 19.

Друштво прибавља средства и обављањем претежне привредне делатности:

85.60 Помоћне образовне делатности

Друштво се у складу са законом бави и издавањем књига, часописа и другом издавачком делатношћу, осталим образовањем, уметничким стваралаштвом, истраживањем и развојем у друштвеним и хуманистичким наукама, те подстиче бављење културним активностима.

Друштво набројане активности обавља у смањеном обиму у складу са Законом о удружењима без циља стицања добити.

Друштво може обављати и друге делатности укључујући и спољно-трговинску делатност у складу са законом.

Друштво ће с обављањем претежне привредне делатности отпочети по извршеном упису у Регистар привредних субјеката.

Добит остварена на начин из става 1. овог члана може се користити искључиво за остваривање циљева Друштва, укључујући и трошкове редовног рада Друштва и сопствено учешће у финансирању одређених пројеката.

Друштво нема ни једно стално запослено лице и већина послова обавља се на добровољној основи, волонтерски. За потребе обављања одређених послова у Друштву, Друштво може, у складу са законом, закључити одговарајући уговор о обављању конкретних послова.

Друштво може имати покретну и непокретну имовину.

ПРЕСТАНАК РАДА ДРУШТВА

Члан 20.

Друштво престаје с радом одлуком Скупштине Друштва, када престану услови за остваривање циљева Друштва, као и у другим случајевима предвиђеним законом.

ПОСТУПАЊЕ С ИМОВИНОМ ДРУШТВА У СЛУЧАЈУ ЊЕГОВОГ ПРЕСТАНКА

Члан 21.

У случају престанка рада Друштва, преостала имовина предаје се Филолошком факултету у Београду, Одсеку за српски језик и Одсеку за српску књижевност као институцији која има исти циљ као и Друштво, уколико Скупштина не одлучи да прималац његове имовине буде неко друго домаће недобитно правно лице које је основано ради остваривања истих или сличних циљева.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

Овлашћује се Управни одбор да према потреби донесе пословнике којима ће се ближе уредити функционисање појединих органа (осим Скупштине) и радних тела Друштва.

Члан 23.

На сва питања која нису регулисана статутом непосредно ће се примењивати одредбе Закона о удружењима.

Члан 24.

Овај Статут усвојен је на Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије, одржаној 30. 06. 2016. године, којим даном и ступа на снагу.

Ступањем на снагу овог Статута престаје да важи Статут Друштва за српски језик и књижевност Србије, донет на Скупштини Друштва 13. 02. 2016. године.

Овлашћује се председник Друштва да сачини пречишћени текст Статута и региструје га код Агенције за привредне регистре, у складу с одредбама закона о регистрацији.

ОРГАНИ ДРУШТВА – СТРУКТУРА

Ужи састав (оперативни део Управе):

- председник: Зона Мркаљ, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- заменик председника: Ана Батас, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- потпредседници: Вељко Брборић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Бошко Сувајџић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Александар Милановић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Зорица Несторовић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- секретар: Босиљка Милић, дугогодишњи члан Друштва у пензији
- заменик секретара: Мина Ђурић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- технички секретари: Милан Крсмановић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
- Валентина Тасић, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Управа:

1. Љубомир Поповић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. Душан Иванић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
3. Милорад Дешић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. Милан Стакић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
5. Љиљана Бајић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
6. Милка Андрић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
7. Душка Кликовац, Филолошки факултет Универзитета у Београду
8. Оливера Радуловић, Филозофски факултет, Нови Сад
9. Весна Ломпар, Филолошки факултет Универзитета у Београду
10. Славко Петаковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
11. Марина Јањић, Филозофски факултет, Ниш
12. Милан Алексић, Филолошки факултет Универзитета у Београду
13. Велиша Јоксимовић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Пожаревац

14. Милорад Дашић, IX гимназија, Београд
15. Валентина Питулић, Филозофски факултет, Косовска Митровица
16. Душица Мињовић, ОШ „Младост”, Нови Београд
17. Јасмина Пивнички, Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад

Почасни чланови Управе:

1. Љубица Ненезић, Крушевац
2. Надежда Милошевић, Београд

Шири састав Управе:

1. Вукосава Живковић, Земунска гимназија
2. Мирјана Грдинић, Гимназија „Јован Јовановић Змај”, Нови Сад
3. Душко Бабић, Филолошка гимназија, Београд
4. Ненад Гутл, III београдска гимназија, Београд
5. Наташа Станковић Шошо, Филолошки факултет Универзитета у Београду
6. Весна Муратовић, Министарство просвете, науке и технолошког развоја
7. Славица Шокица, Карловачка гимназија, Сремски Карловци

Председници подружница:

Београд – Јасмина Станковић
 Нови Сад – Оливера Ђурчић
 Ниш – Светлана Медар
 Краљево (Рашки округ) – Ана Милуновић
 Ваљево (Колубарски округ) – Милена Милисављевић
 Сомбор – Лидија Неранџић Чанда
 Прокупље – Милка Тошић
 Шабац – Миле Радовановић
 Крагујевац – Данијела Ралетић (подружница у формирању)
 Косовска Митровица – Марија Миљковић
 Расински округ (Крушевац) – Душица Добродолац
 Подунавски округ (Смедерево) – Миљана Кравић
 Јабланички округ (Лесковац) – Душан Благојевић
 Браничевски округ (Пожаревац) – Славица Јовановић
 Моравички округ – Оливера Крупеч

Надзорни одбор:

1. Злата Златановић – председник
2. Верица Ракоњац Павловић – члан
3. Бранка Максимовић – члан
4. Јагода Жунић – члан
5. Бранка Јакшић Провчи – члан

Делегати у Савезу славистичких друштава:

1. Бошко Сувајцић
2. Љиљана Бајић
3. Вељко Брборић
4. Зона Мркаљ
5. Александар Милановић

ЗАПИСНИЦИ О РАДУ ДРУШТВА ТОКОМ 2017. ГОДИНЕ

ЗАПИСНИК СА ОКРУГЛОГ СТОЛА „АКТУЕЛНА ПИТАЊА ОБРАЗОВНЕ РЕФОРМЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ” У ОКВИРУ 58. ЗИМСКОГ РЕПУБЛИЧКОГ СЕМИНАРА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Време одржавања: 09. 02. 2017, у 17.15 часова

Место одржавања: Филолошки факултет у Београду

Председник Друштва за српски језик и књижевност проф. др Зона Мркаљ најавила је три предвиђене теме у оквиру Округлог стола, као и саговорнице које ће их представити:

1. тема: *Стручно усавршавање и напредовање наставника из законске и подзаконске регулативе* (мр Весна Муратовић);
2. тема: *Стандарди ученичких постигнућа и њихова сврховитост* (мр Ана Пејић и Ката Симић Мишић)
3. тема: *Реформа наставног програма* (др Јадранка Милошевић, Дејана Субић Милијић)

Пре излагања тема, **проф. др Зона Мркаљ** је са присутним наставницима направила договор да се Друштво за српски језик обрати Министарству просвете, науке и технолошког развоја поводом предлога у нацрту новог Закона о основама система образовања и васпитања који улази у скупштинску процедуру у марту, да се фонд часова наставника српског језика повећа на 20 часова непосредне наставе, уместо досадашњих 18 + 2 за писмене задатке, што отежава будући рад наставника српског језика и може изазвати бројне технолошке вишкове. Она је дала задужење Јасмини Станковић, председници Београдске подружнице Друштва да за Годишњу скупштину планирану за 10. 02. 2017. припреми излагање о поменутом проблему.

Након тога **мр Весна Муратовић**, виши саветник у Министарству просвете, науке и технолошког развоја отворила је тему *Стручно усавршавање и напредовање наставника из законске и подзаконске регулативе*.

Стручно усавршавање наставника и скупљање бодова регулисано је Законом о основама система образовања и васпитања и правилницима. По Члану 129 ЗОСОВ-а оно је обавезно, а циљ му је успешније остваривање и унапређење образовно-васпитног рада ради јачања компетенција (личних компетенција, компетенција установе и целокупног образовног система).

Свако од просветних радника може дати предлог Сручном већу и Педагошком колегијуму за своје стручно усавршавање, а директор план стручног усавршавања презентује Школском одбору. Усавршавање је значајно и за свих 7 кључних области у оквиру самовредновања, као и за стицање звања и напредовање наставника, васпитача, стручних сарадника и директора школе. Сви предлози се сублимирају на нивоу Школске управе, зато је важно предлагање и квалитетно планирање, а локална заједница је дужна да изврши рефундацију. Уколико просветни радник из објективних разлога (трудноћа, неплаћено одсуство) не може да се усавршава, не може да му се суспендује лиценца. Први циклус је трајао до 2009. године, други од 2009. до 2014. године, а трећи је почео 2014. године и још увек траје. Наставник је у обавези да годишње прикупи 44 сати различитих активности у оквиру интерног усавршавања (представљање уџбеника, угледни и огледни часови, различити облици излагања и извештавања, истраживања, пројекти, објављивање стручних радова, хоризонтално учење), а 20 изван школе (укупно 100 сати за 5 година и то 80 са листе Министарства по принципу 1 сат – 1 бод и 20 сати са конференција, округлих столова, стручних скупова по принципу 1 дан – 1 бод). Начин признавања међународних конференција је такав да школа подноси захтев Министарству за признавање, а одговор се не доставља кандидату већ директору. Кроз усавршавање можемо аплицирати за звања педагошког саветника, самосталног педагошког саветника, вишег педагошког саветника и високог педагошког саветника. На нивоу сваке школске управе 6 наставника имају звање педагошког саветника.

Ката Симић Мишић и Ана Пејић представиле су другу тему *Стандарди ученичких постигнућа и њихова сврховитост*.

Ана Пејић (Центар за стандарде, Завод за вредновање образовања и васпитања) истакла је да се година 2016. сматра годином победе стандарда. Под појмом компетенције подразумевамо знања и умења којих је одувек у наставничком послу било, само је ново овладавање новим технологијама. При ревизији стандарда наставници су били консултовани. Ми у школи предајемо како су нас учили наши методичари са факултета, а стандарди представљају темељ. Стандарди су значајни због сумативног вредновања, на основу резултата вредновања ученици уписују средње школе. Тежимо да ученици стекну вештине читања, али и да заволе да читају. Наставници у гимназијама имали су прилике да прођу онлајн обуку за примену стандарда, следи током 2017. године обука за наставнике у средњим школама, а за наставнике у основним школама биће припремљене нове збирке и обуке. Стандарди диктирају припреме, а програми тако треба да се прилагоде да могу да се примене у пракси. Пред ученицима свих школа су исти задаци. Стандарди изискују стално усавршавање наставника, а Ана Пејић је истакла да су стандарди уградили овладавањима знањима и умењима које њена генерација није учила.

Ката Симић Мишић, саветник координатор у Центру за испите Завода за вредновање образовања и васпитања, поред тестова намењених завршном испиту најавила је и тестове намењене ученицима средњих школа. Биће припремани и иницијални тестови за понеки разред, али их неће бити много из финансијских разлога. У новој збирци за завршни испит промењена је трећина задатака, а све је више задатака који произилазе из једног текста (претежно књижевноуметничког). Што се тиче велике матуре, њен концепт и програм још нису готови, али верује да ће правити збирке и за велику матуру.

Трећу тему *Реформа наставних програма* представиле су др Јадранка Милошевић и Дејана Субић Милијић.

Јадранка Милошевић (Центар за развој уџбеника у Заводу за унапређивање образовања и васпитања), истиче како је 18 година радила у малом месту и питала се ко то креира наставне планове и програме. То је један сложен процес у коме Министарство даје предлог израде нових програма, а ЗУОВ мора да поштује Закон о уџбеницима, законе о основној и средњој школи, прописе и протоколе. На основу стандарда рађени су исходи за основну школу. Са реформом програма за основну школу почело се од 5. разреда у коју су укључени методичари, практичари и саветници и она би за месец дана требало да буде окончана. Јадранка Милошевић истиче да би програми морали бити растерећенији, да ће се смањити садржаји из граматике, да ће се увести нека савременија књижевна дела, уз уважавање традиције.

Дејана Субић Милијић истиче да је рад на реформи образовања омеђен финансијским средствима, налозима Министарства просвете, а њихове предлоге контролишу други. Систем образовања у Републици Србији делује фрагментарно (предшколско образовање, основна школа, средња стручна школа и гимназија, факултет) и сви се ми чудимо шта ови пре нас раде. По новим системима образовање треба да буде јединствен систем који се спирално шири. Знање је продукт и представља будућност за државу, а створити програм је веома тешко јер он представља минимум националног оквира шта ученик треба да изнесе из школе. Прелаз са једног на други ниво образовања је сложен, свега три месеца након завршетка основне школе, ученик се у првом разреду средње школе сусреће нпр. са „Антигоном”, што представља велики изазов. Приликом реформе програма за филолошке гимназије граматика је прошла на Националном просветном савету, а једва се направио концензус за списак књижевних дела које ученици треба да прочитају. На спроведеним ТИМС тестирањима наши ученици од 1. до 4. разреда су успешни, али долази до наглог пада у старијим разредима основне школе. Дејана Субић Милијић то тумачи тиме што сви ми као наставници више уважавамо књижевнонаучну него наставну методологију.

Након излагања тема, проф. др Зона Мркаљ је отворила дискусију на којој су колеге постављале питања.

Како ћемо применити контролу квалитета ако немамо алат (програме, исходе)?

Ана Пејић: Према упутствима бившег министра Срђана Вербића наставници у средњим школама није требало да користе стандарде јер нису реформисани програми. Постоји приручник у електронском облику за примену стандарда и видимо да има доста тога што не обрађујемо на часовима.

Весна Муратовић: Примена стандарда је једино могућа кроз годишње, месечно и дневно планирање.

Ката Симић Мишић: Оствареност стандарда огледа се у иницијалним тестовима које видимо као модел, алат којим меримо ученичко постигнуће.

Мирјана Стакић Савковић: *Запитана сам да ли сада сви иницијалне тестове морају да раде. У иницијалним тестовима је било поприлично садржаја који нису покривени Планом и програмом за 1. разред гимназије. Шта смо добили на нивоу целе Србије? Нису сва деца радила тест у истим терминима па су тестови сликани и прослеђивани. Друго, Програм који је направљен за Филолошку гимназију је такав да само може површински да се пређе.*

Дејана Субић Милијић: Програм јесте преамбициозан, али су га радили људи из Филолошке гимназије. Часови су пребројавани да се утврди да ли може све да се пређе. Филолошка гимназија осим тога ради по напредном нивоу, те и захтеви морају бити бар за два корака испред других гимназија. Тренутни програм гимназије на Националном просветном савету је допуњен низом књижевних дела.

Љубомир Поповић (Национални просветни савет): Књижевна дела у средњој школи остала су у уобичајеном корпусу.

Дејана Субић Милијић: Није реформом обухваћено да су та дела већ обрађена у основној школи.

Ката Симић Мишић: Иницијални тест је један алат који наставници могу да користе. Он се не оцењује, због две групе имао је два ехел фајла. Било је школа које су говориле да имају свој иницијални тест на две стране, а не на осам и да им толико папира отежава умножавање. Иницијални тест треба пре свега да послужи наставнику, те да је ово био један од начина како он треба да изгледа.

Зона Мркаљ је нагласила да су стандарди кровна конструкција којима се тежи са различитих основа. Темеље представљају програмски садржаји, које остварујемо на начин на који ми с ученицима интерпретирамо књижевно дело или садржаје из граматике, правописа. Велика матура је највљена за 2018. годину и до тада немамо много времена. Какав год да је програм,

стари или нови, сужен или проширен, он се остварује према ученичким потребама. Програми јесу по закону, али се раде у обимима који су могући са одређеним групама ђака. Ми процењујемо компетенције тог ученика и према томе можемо да саветујемо родитеље како да га даље усмере.

Оливера Крупеш: *Да ли ће у петом разреду програм бити и даље тематски повезан? Да ли ће се вратити домаћа лектира и да ли ће остати народна књижевност? Постоје бројни књижевнотеоријски појмови који су ученицима исувише опсежни.*

Зона Мркаљ: Да, појам домаћа лектира је враћен, ученици морају да имају обавезу да нешто прочитају нпр. једном месечно. Многи се слажу да је уклањање домаће лектире уназадило читање и изазвало кризу читања.

Зашто се збирке наплаћују, зашто не постоји апликација за телефон преко које би ученици могли да вежбају за завршни испит?

Ката Симић Мишић: Збирка није обавезна. Ако тако размишљамо, могли бисмо се питати зашто се наплаћују уџбеници.

Бошко Сувађић: Програми би требало да буду чвршћи а флексибилнији, тј. требало би одвојити канонске од изборних текстова који се неће тражити на завршном испиту. Слажем се да градиво треба и даље предавати хронолошки, али не може читање народне књижевности да се заврши на првој години средње школе.

Сузана Петровић: *Кад је реч о растерећењу градива, шести разред је пренапоран и за наставнике и за ученике, градиво се јури и претрчава, а тада се савладавају гласовне промене са свим изузецима, придевске заменице и глаголски облици. То ученици тешко схватају. Такође, шта је учињено поводом иницијатива за повећање броја часова српског језика, јер кад погледамо земље у региону, сви имају боља решења него ми?*

Јадранка Милошевић: Када будемо радили на реформи 6. разреда, бавићемо се тиме да се споменути садржаји раде касније, у 7. разреду, а они који раде програме имали су исте замерке као и Ви. Поводом броја часова најављујем незванично да ћу на једној конференцији у јуну управо говорити о овом проблему.

Љубомир Поповић: Рад око реформе је рађен асинхронизовано, рађени су прво стандарди, а требало је прво урадити исходе. Психолози су се умешали у реформу и документ који су они послали НПС-у је био такав да је несхватљиво то што они траже. Требало би инсистирати на томе да постоје и исходи и стандарди. Од исхода се иде ка стандарду, а од стандарда ка програмском садржају, а док се то не повеже, реформа не иде у добром правцу. Такође, знање је проскрибована реч у документима психолога, нигде га нема, протерано је. Инсистира се све време на компетенцијама, а књижевност није компетенција. Љубав према књизи није ни знање ни компетенција.

Ставови проф. др Љубомира Поповића присутне колеге су испратиле аплаузом. Након тога, проф. др Зона Мркаљ је окончала дискусију у оквиру Округлог стола.

У Београду,
12. 02. 2017.

Извештај сачинила:
Наташа Кљајић

ЗАПИСНИК СА ГОДИШЊЕ РЕДОВНЕ СКУПШТИНЕ ДРУШТВА У ОКВИРУ 58. РЕПУБЛИЧКОГ ЗИМСКОГ СЕМИНАРА (11. 02. 2017.)

Присутни: Вељко Беборић, Милорад Дашић, Анђелка Павић (Република Хрватска), Јадранка Радошевић (Република Хрватска), Душица Мињовић, Славко Петаковић, Мирјана Стакић Савковић, Ана Милуновић (Краљево), Данијела Васовић (Врњачка Бања), Славица Јовановић (Пожаревац), Велиша Јоксимовић (Пожаревац), Душко Бабић (Београд), Весна Муратовић, Оливера Ђурчић (Нови Сад), Мирјана Грдинић (Нови Сад), Јасмина Пивнички (Нови Сад), Славица Шокица (Сремски Карловци), Сузана Петровић (Ниш), Душица Добродолац (Крушевац), Милан Стакић, Веран Јаџић (Уб), Мирјана Неговановић Обрадовић (Љиг), Јагода Жунић (Београд), Јасмина Станковић (Београд), Ивана Лазаревић, Оливера Крупез (Чачак), Марина Стојановић (Београд), Марија Димитријевић, Софка Радојичић, Марија Миљковић (Косовска Митровица), Мирјана Дабовић, Миле Радовановић (Шабач), Милка Тошић (Прокупље), Лидија Неранџић Чанда, Злата Златановић, Бранка Максимовић, Сања Ковачевић Милутиновић, Данијела Милићевић, Јадранка Милошевић, Надица Пурић Јовановић, Тања Калуђеровић, Снежана Обрадовић, Бошко Сувајџић, Александар Милановић, Весна Ломпар, Љубомир Поповић, Зона Мркаљ, Марија Запутил (Пожаревац).

ДНЕВНИ РЕД И ЗАКЉУЧЦИ

Председник Друштва, Зона Мркаљ, отворила је седницу Друштва пожељевши свима добродошлицу. Рекла је да данас на седници нису присутни Босиљка Милић због болести, Мина Ђурић се извинила због недоласка, те није у могућности да води записник, као и Вукосава Живковић. За записничира је предложила Марију Запутил, а за овераче записника Бранку Максимовић и Злату Златановић. Свима присутнима се захвалила на доласку.

Зона Мркаљ: на самом почетку Зона Мркаљ је рекла да се потрудила да објави Летопис Друштва за 2016. годину у коме је објављено све о раду

Друштва у претходној години, и да је велики део Летописа посвећен подружницама и њиховом раду. Истакла је да су одржани различити састанци, да се разговарало о проблемима и да су комплетни записници у Друштву и у Летопису. Допуњен је Статут и Правилник о раду подружница са жељом да се подружницама, у оквиру Друштва врати самосталност. Подружнице могу саме да се региструју. Њима је дат велики простор у Летопису са жељом да се што боље представе. Велика непријатност стигла је од Подунавске подружнице и колегинице Миљане Кравић, уз примедбу да је намерно из Летописа изостала једна страница из њеног извештаја. Ми смо на сајту одмах објавили извињење колегинице Кравић. Њен допис прочитан је у целости (прочитала Зона Мркаљ). Са великим извињењем Подунавској подружници, Мркаљ је рекла да ће извештај бити штампан у Летопису 2017. године. Такође, напоменуто је да многе подружнице нису попуниле извештај који је саставила Босиљка Милић, те неки сегменти једноставно нису могли да уђу у Летопис.

Бошко Сувајдић: Утисци о семинару су изузетни. Грешке у раду се дешавају. На такмичењу Књижевна олимпијада било је погрешака. Наша намера није да буде грешака, али грешака ће увек бити.

Ана Милуновић: наша подружница врло лепо сарађује са Друштвом. Осећам се дивно што сам овде, жао ми је што се Миљани то десило. Нама је важан Летопис, јер се види ко и колико шта ради.

Душица Мињовић: пратим рад колегинице Кравић која много улаже у рад. Миљана је реаговала превише емотивно, изненађена сам да то иде по друштвеним мрежама.

Зона Мркаљ: лепе ствари које су се десиле у току 2016. године су стручно путовање које нам је омогућила Мирјана Стакић Савковић на релацији Београд – Нови Сад – Будимпешта – Беч под називом *Путевима српског романтизма*. Дobili смо новац путем конкурса: 250.000,00 динара од Министарства културе и информисања. Тим новцем плаћен је аутобус. Сада опет конкуришемо за нови пројекат. У Информатору су датуми такмичења. Милка Андрић се доста потрудила. Бранка Максимовић је нашла школе-домаћине за сва такмичења. Молба Задужбине Иве Андрића да поводом 125 година од рођења Иве Андрића је да се на сваком тесту на Књижевној олимпијади уведу питања о Андрићу, а они би били донатори у књигама. Зона Мркаљ је истакла и дивну сарадњу са колегиницама из Хрватске – Анђелком Павић и Јадранком Радошевић. Из Хрватске је дошло 40 наставника. На челу њихове подружнице сада је Милица Стојановић. Српски се у Хрватској учи у 26 школа и учи га око 1000 ученика. Од првог до четвртог разреда средње школе сви се зову учитељи. Многобројни уџбеници су преведени, а српски се учи из посебних књига. Председница Друштва је истакла да је у 2016. години штампано 10 публикација: књига Весне Ломпар – веома важна за морфологију као

науку, књига Вељка Брборића, Ивана Златковића, Милорада Дашића, *Летопис, Тестови за основну школу, Тестови са књижевне олимпијаде 2, Информатор 2017, Свет речи 43–44*, двадесет година постојања *Света речи, Књижевност и језик 3–4 /16*, чији је главни уредник Вељко Брборић. Најављен је извештај Надзорног одбора и захвалила се Марији Запутил која води рачуна о сваком динару у Друштву.

Злата Златановић: Злата Златановић је прочитала Извештај о пословању за 2016. годину који је саставила Снежана Милутиновић.

Зона Мркаљ: Семинар је обиловао актуелним темама и методичким радионицама, одржан је Округли сто о реформи школства и одговарајући уметнички програм. Прочитан је став који се поново тиче закона о 20-часовној радној недељи. Једногласно је усвојено да се писмо упути министру.

Љубомир Поповић: говори се о норми и броју часова. То треба одвојити. Ништа се није променило у настави и не треба мењати ништа. За успешну наставу максималан број часова је 18. Потребно је више часова матерњег језика.

Јагода Жунић: похваљује пленарна предавања и изузетан семинар.

Александар Милановић: у разговору са учесницима семинара каже да је све било у минут, да није било непријатних ситуација, да је огроман број, 1300 учесника, и да су људи веома задовољни.

Вељко Брборић: увек има пропуста и недостатка. Друштво нема професионалца. Не може се за 15 минута ући у Салу хероја. Зона је имала многобројне проблеме. Кроз такмичења је прошло више од 40000 ученика. Ревизори не могу бити наставници. Са Министарством културе у 2017. организоваћемо 20 бесплатних семинара у оквиру пројекта *Негујмо српски језик*. Први семинар ће бити у Нишу 24-25. фебруара. Истакао је да је Зона Мркаљ провела много сати у Друштву и да треба да буде што мање негативне енергије и да је било јако тешко ангажовати Ивану Димић, добитницу Нин-ове награде, која свакодневно има многобројне наступе.

Мирјана Стакић Савковић: захваљује се на дивном семинару у своје име и у име својих колега. Каже да је штета што нису биле камере јер би имале огроман број сати културног програма. Каже да је ово изванредан успех Друштва.

Бошко Сувајџић: изузетно је што је покренут Округли сто. Некада није пријатно, али сви радимо исти посао. Захвалност Весни Муратовић за све што чини за Друштво. Треба мотивисати ученике да читају. Зона је много радила, уложила је огроман труд и напор. Акција *Негујмо српски језик* освежила је семинар.

Бранка Максимовић: колеге су одушевљене. Песма хора „Чаролија” је феноменална и молба да се та песма понесе у школе. Химну о језику треба певати деци пред полазак у први разред, за школску славу и Дан школе.

Оливера Крупеш: такмичења треба да се организују и у млађим разредима. Упитала је да ли ће опет бити стручног путовања.

Зона Мркаљ: предлаже да буде излет *Путевима Дисовим* крајем јуна. Каже да ће настојати што боље да ради у 2017. години. Поделила је преко 50 захвалница појединцима и установама као захвалност и подршку Друштву.

У Београду, 11. 02. 2017.

*Марија Запутил, записничар
Бранка Максимовић, оверач
Злата Златановић, оверач*

ЗАПИСНИК

Седница Друштва за српски језик и књижевност Србије одржана 11. маја 2017. у Вуковој задужбини

Након поздрава професорке Зоне Мркаљ, реч се даје професору Бошку Сувајџићу који присутнима жели добродошлицу у име Вукове задужбине. Следи излагање дневног реда по тачкама.

Дневни ред

1. **Републичка такмичења ученика основних и средњих школа Србије:** 5. „Књижевна олимпијада”, 27. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе
Организација такмичења – Републичко такмичење Књижевна олимпијада:
У Сремским Карловцима ОШ 13. маја 2017;
средња школа 14. маја 2017.
Републичко Такмичење из језика и језичке културе:
У Тршићу, средња школа 27. маја 2017;
основна школа 28. маја 2017.
Именоване Организационог одбора, централних комисија и радних тела за спровођење такмичења (предлог у прилозима).
2. Договор о проходности ученика, који су освојили награде на републичким такмичењима Друштва, на факултете (где се полажу српски језик и књижевност); валидност диплома са такмичења на пријемним испитима.
3. Избор за представника Национално-просветног савета
4. Сарадња са друштвом школских библиотека
5. Разно

Тачка бр. 1.

Пре две недеље је стигао званични допис од министра просвете Младена Шарчевића који нас обавештава да на такмичењу у Тршићу треба ротирати узрасте, јер ученици основних школа у супротном не би могли приступити пријемном испиту билингвалних одељења. Наредба је прихваћена и информација је објављена на сајту Друштва за српски језик и књижевност.

Будући да се Републичко такмичење из биологије поклапа са Републичким такмичењем из српског језика и језичке културе, са колегама са Биологије договорено је да се ученици такмиче из српског језика у просторијама Биолошког факултета од 11 до 12.30 часова, а потом ће, од 13 часова, приступити такмичењу из Биологије. У сарадњи са Милком Андрић направљен је поузданији Календар такмичења и показало се да има најмање приговара на овај распоред такмичења.

По моделу сачињеном за Републичко такмичење у Тршићу, оформљен је и модел за такмичење у Сремским Карловцима. Превоз ученика и наставника до Карловаца је индивидуалан. Креће се у 7 часова испред Филолошког факултета. Јасмина Станковић је направила списак ученика (са именима школа и наставника), као и распоред са дежурним наставницима. Ступили смо у контакт са в. д. директором Карловачке гимназије и договорили се о различитим дужностима које је неопходно да школа испуни. Потешкоћу у сарадњи представља честа смена директора, због чега је отежано устаљивање протокола. Како би се избегло да неколицина ученика ради тест на Књижевној олимпијади у Карловачкој основној школи, Јасмина Станковић је омогућила да ученици седе по двоје у клупи. Будући да смо добијали дописе са жалбама на понашање дежурних наставника на Републичком такмичењу из књижевности, биће дежуран и по један од наших професора. Другог дана такмичења ће нам се придружити Мина Ђурић, Тања Ракић и Наташа Станковић Шошо, будући да је тог дана заказан коликвијум из Синтаксе, колеге са Катедре за српски језик ће оправдано одсуствовати.

Предвиђено је да у аули гимназије издавачке куће *Клет* и *Нови логос*, које су припремиле 400 поклон пакетића за наставнике за први дан и 600 за други дан, изложе своја издања. Издавачка кућа *Завод за уџбенике* нас је одбила и за Тршић и за Карловце.

У периоду од 10 до 10.30 часова предвиђено је отварање, дакле поздравна реч, а у 11 часова почиње израда теста. Ове године на такмичењу ће присуствовати 380 ученика основних школа и 585 из средњих школа. Тестове за седми и осми разред саставила је професорка Зона Мркаљ, а за средње школе проф. др Наташа Станковић Шошо, мср Александра Бјелић и проф. др Предраг Петровић. Професори Бошко Сувајџић и Зона Мркаљ

кориговали су тестове за овогодишњу Књижевну олимпијаду. Карловачка гимназија би требало да ове године новчано учествује са половином средстава због великог броја ученика. Посебност овогодишње Књижевне олимпијаде и Такмичења из српског језика је сарадња са Задужбином Иве Андрића, јер је договорено да једна петина питања на тесту буде посвећена стваралаштву Иве Андрића, те нам се обратила и поздравила нас Жанета Ђукић Перишић и рекла да Задужбина обележава 125 година од рођења Андрића, и у то име поклања своја издања награђеним ученицима.

Захваљујемо се Вуковој задужбини и њеном управнику, Љубомиру Милутиновићу, на поклонима који су припремљени за награде најуспешнијим такмичарима.

Са Републичког такмичења из српског језика у Тршићу одсуствоваће професори Бошко Сувајдић и Александар Милановић због научног скупа у Подгорици.

Тачка бр. 2.

Саставити званични допис продекану за наставу са конкретним решењем недоумица везаних за признавање диплома за освојено прво, друго и треће место на Републичком такмичењу из српског језика приликом уписа на одређене факултете. Професор Вељко Брборић сматра да нема потребе за било каквим дописом, јер је ствар јасна: сва такмичења која потписује Министар просвете су проходна на свим факултетима где се положи српски језик. Диплома са Републичког такмичења доноси максималан број бодова.

Велиша Јоксимовић је упозорио да се за упис у средње школе не вреднују освојена прва три места са Књижевне олимпијаде и да би требало Министарству просвете на то скренути пажњу и то што пре променити.

Тачка бр. 3.

Требало би да Друштво има свог кандидата приликом избора новог председника 22. маја. Према пропозицијама можемо предложити представника који ради у предшколској установи, у основној или у средњој школи. Предлог је да се узму професори из праксе и факултетски професори. Друштво је, међутим, погрешно аплицирало тако да није испунило своју „грађанску обавезу”, али је допуштено да упркос закашњењу поново аплицира. Професорка Јагода Жунић сматра да из основне школе професорка Јасмина Станковић буде предложена за представника у Националном просветном савету. Сви су се сложили.

Други предлог, из редова за средње школе, јесте Милорад Дашић. Предлог је усвојен.

Тачка бр. 4.

Сарадња са Друштвом школских библиотекара.

Направљен је споразум који је послат Друштву школских библиотекара, а који Друштво за српски језик и књижевност посебно не обавезује, већ представља подршку услед тенденције да се школске библиотеке уга-се. Даје се на увид споразум у ком ће се кориговати само име удружења. Професор Александар Милановић је подржао споразум, истичући да су споменути библиотекари претежно наше колеге и да нема разлога за сумњу у поузданост ове сарадње.

Тачка бр. 5

Позив на ванредну седницу Друштва у јуну, а на којој ће се говорити о новом школском програму и размотрити предлог за формирање касе узајамне помоћи.

Професор Поповић предлаже формирање групе која би разматрала програме за гимназије. На нивоу Министарства просвете формирана је Комисија чији мандат траје 12 месеци. Професор Поповић истиче да Друштво може наступити синдикално и дати мишљење професора.

У оквиру акције *Негујмо српски језик* Министарства културе и информисања, Друштво за српски језик и књижевност реализује једнодневне семинаре *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* у многим градовима Србије. Семинари су бесплатни за наставнике који добијају уверења (8 бодова). Њихов циљ је да се ојачају Подружнице Друштва. Професор Поповић предлаже диференцијални приступ приликом одабира тема којима ће се учесници семинара бавити.

Записничар:
Александра Секулић

**ЗАПИСНИК СА СЕДНИЦЕ УПРАВЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК
И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ, ОДРЖАНЕ 29. ЈУНА 2017. ГОДИНЕ,
У ПРОСТОРИЈАМА МЕЂУНАРОДНОГ СЛАВИСТИЧКОГ ЦЕНТРА,
НА ФИЛОЛОШКОМ ФАКУЛТЕТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Седницу води: проф. др Зона Мркаљ

Седници присуствују: проф. др Љиљана Бајић, проф. др Љубомир Поповић, проф. др Милорад Дешић, проф. др Милан Стакић, проф. др Бошко Сувајџић, проф. др Александар Милановић, доц. др Ана Батас, мр Милорад Дашић, Злата Златановић, Надежда Милошевић, Босиљка Милић, Душица Добродолац, Марија Запутил, Милка Томић, Оливера Ђурчић, Миле Радовановић, Миљана Кравић, Маријана Неговановић Обрадовић, Ана Милуновић, Саша Јефтић, Мина Ђурић.

Проф. др Зона Мркаљ, председница Друштва за српски језик и књижевност Србије, потврдом о присутним делегатима констатује да постоји кворум за нормалан рад Седнице. Срдачно поздрављајући присутне, председница отвара Седницу и предлаже следећи Дневни ред.

Дневни ред:

1. Усвајање Записника са претходног састанка;
2. **Извештаји са републичких такмичења ученика основних и средњих школа Србије;**
3. **Верификовање споразума са Српским библиотекарским друштвом;**
4. **Појединачни извештаји о раду подружница и предлози за унапређивање сарадње;**
5. **Обавештења;**
6. **Извештај о реализацији акредитованих семинара у оквиру пројекта *Негујмо српски језик*;**
7. **Издавачка делатност Друштва и извештај о одржаним промоцијама;**
8. **Предлог за формирање касе узајамне помоћи;**
9. **Разно.**

Предложени Дневни ред је прихваћен, без измена.

1. Усвајање Записника са претходног састанка:
Записник са прошлог састанка Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије једногласно је прихваћен, без измена.

2. Извештаји са републичких такмичења ученика основних и средњих школа Србије:

а) **5. Књижевна олимпијада** – Републичко такмичење из књижевности за основну школу одржано је у Сремским Карловцима 13. маја, а за средњу школу 14. маја 2017. године.

На завршном нивоу такмичења учествовало је укупно 384 ученика основне школе и 588 ученика средњих школа и гимназија. Међу њима је 280 ученика награђено – 216 из средњих школа и 64 из основних школа. Констатује се да је за тај број учесника такмичења ове године било мало колега које су прегледале, учествовале у ревизији и исписивању диплома. Ученици који су на Републичком такмичењу награђени у завршним разредима средњих школа били су ослобођени пријемних испита на факултетима где се полаже књижевност. На наш Факултет и студијске програме Група 01, 05 и 06 конкурисало је укупно 15 награђених ученика, који су били ослобођени дела пријемног испита из књижевности.

- б) 27. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе** – Републичко такмичење из српског језика и језичке културе одржано је у Тршићу за средње школе 27. маја, а за основне 28. маја 2017. године. Због поклапања са Републичким такмичењем из биологије, један број ученика који се пласирао на оба такмичења радио је тест из српског језика на Биолошком факултету у Београду, а затим ту наставио и са тестом из биологије. Укупно је на такмичењу учествовало 252 ученика средњих школа (први разред – 75, други – 83, трећи – 52, четврти – 42), од чега је награђено шест ученика у првом разреду, четрдесет шест у другом, двадесет пет у трећем и шеснаест у четвртном разреду. Након тога, петоро студената је конкурисало на студијске програме нашег Факултета и било ослобођено дела пријемног испита и српског језика. У основној школи, од 193 ученика седмог разреда, награђено је 43, а од 169 учесника осмог разреда, награђено је 34.

Након дискусије закључено је да се при следећем сусрету настави разговор о такмичењима, до тада да се прикупе предлози о побољшању, а посебно роковима упућивања жалби, које морају да иду званичним путем, а не појединачно.

3. Верификовање споразума са Српским библиотекарским друштвом:

На овом састанку су биле присутне две чланице Српског библиотекарског друштва – Мира Меглић, председница, Биљана Љубисављевић, саветница. На прошлој Седници Друштва за српски језик и књижевност Србије подржан је рад Српског библиотекарског друштва. Споразум о сарадњи који је склопљен представља правни документ, који се односи на подручја заједничких истраживачких пројеката, без финансијских издатака за Друштво. То је начин на који Друштво за српски језик и књижевност

Србије може да подржи колеге из Српског библиотекарског друштва, посебно у намери да се сачувају школске библиотеке.

Проф. Мркаљ је саопштила да су поклон-књиге Друштва за српски језик и књижевност Србије упућене многим иностраним библиотекама, као и Универзитетској библиотеци у Београду. Издања Друштва за српски језик и књижевност Србије су тако достављена многим важним интернационалним универзитетским и академским центрима (међу њима и Русији, Аустрији, Америци). Наглашено је да је и Универзитет Кембриџ тражио издања часописа *Књижевност и језик*. Са Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић” склопио се договор о сарадњи, очекује се да библиотека учествује и као један од покровитеља награда, књига на такмичењима. Проф. Љубомир Поповић сугерише да на Зимском семинару буде понуђено једно предавање где ће се нагласити важност издања Друштва за српски језик и књижевност Србије за библиотеке.

4. Појединачни извештаји о раду подружница и предлози за унапређивање сарадње:

Прегледом приспеле документације, констатовано је да су до сада пристигла два богата извештаја са плановима рада подружница. Одлучено је да у Летопису Друштва буду приказане по две подружнице, а свакако и оригинални прилози које чланови подружница припремају. Како би се ојачао рад подружница, договорено је да се образује радна група од чланова Управе Друштва (Бранка Максимовић, Злата Златановић, Верица Ракоњац-Павловић), која ће обићи подружнице како би могла да помогне у раду – да се афирмишу јаче и квалитетније подружнице, а подрже и усмере остале.

Поставило се питање у вези са будућим организовањем Републичког такмичења *Књижевна олимпијада* у Сремским Карловцима, пошто је било до сада извесних организационих потешкоћа, као и већег трошка за Друштво, јер са друге стране нису била обезбеђена договорена средства. Иако су директори Карловачке гимназије пружали свој максимум, углавном није било могуће постићи ништа више од личног залагања. У вези са свим сегментима такмичења треба промислити о бољој организацији у будућности. Иако се Шабац добровољно пријавио да буде домаћин Републичког такмичења, Карловци су се успротивили тој одлуци, тако да то остаје за даље договоре.

Подружница у Крајеву је обавестила да су имали Изборну скупштину, као и да се сада завршава процедура са новим приступницама. Са представницима подружница се договорило да се детаљни извештаји о раду поднесу на Републичком зимском семинару, када ће се приступити њиховом усвајању и одобравању за даљи рад.

5. Обавештења:

Проф. Мркаљ је обавестила присутне о писмима које је Друштво за српски језик и књижевност Србије размењивало са Министарством про-

свете, науке и технолошког развоја и другим телима поводом оптерећења наставника српског језика и књижевности у 40-часовној радној недељи, као и поводом намере да се смањи број часова нашег предмета у 7. и 8. разреду. У том контексту добила се и информација да ће се настава можда продужити за две недеље у основним школама. Чланови подружница су саопштили да су информисани да то ипак неће утицати на смањење плата. Проф. Милановић подсећа да само ми земља са најмањим бројем часова матерњег језика и књижевности у региону, те да се даље смањивање не сме дозволити. Проф. Поповић је саопштио да је и захтев из Националног просветног савета који се противи смањењу одбачен, а да је речено да је све за сада прекинуто. Проф. Стакић сматра да глас Друштва у том контексту увек мора да се чује. Проф. Мркаљ предлаже да то све треба објавити и у Летопису Друштва. Проф. Бајић подржава све одлуке Друштва, наглашавајући да је са једне стране јасно да се мора направити уступак предмету који се планира да се уведе, али да не треба на штету националног предмета од друштвеног интереса, са чиме се слаже и проф. Дешић. Проф. Поповић је подсетио да је из Националног просветног савета предлагано да се фонд часова нашег предмета повећа за 2 часа недељно.

Проф. Мркаљ је посебно захвалила проф. Бајић и проф. Поповићу за сву пажњу и уложен труд што су се ставови Друштва за српски језик и књижевност Србије и наше струке чули на састанцима Националног просветног савета. Као знак захвалности професорима су уручене књиге, а проф. Бајић и проф. Поповић су се захвалили на указаном поверењу и дивном дару.

У даљем току Седнице дискутовало се и о питањима поводом употребе ЈМБГ-а наставника на семинарима за стручно усавршавање, пошто једна од учесница није желела да упише свој лични број, а консултовао се и заштитник права грађана. Како се сав материјал прослеђује ЗУОВ-у, Друштво нема увид у начин на који се ти подаци обрађују.

Проф. Мркаљ је обавестила присутне да је Друштво примило молбу Савеза Рома за подршку при организовању њихове Олимпијаде. Проф. Милановић је подсетио да је и за време његовог мандата било таквих дописа, да је Друштво тражило да се сусретне са представницима тог удружења, али да није било реализације сусрета. Опет је сада пристигао предлог изјаве о партнерству, а након разматрања је закључено да се не прихвата ништа без претходног састанка. Проф. Поповић напомиње да Друштво може да учествује само саветодавно, експертски, али тек кад се прикупе све информације, које ће подразумевати и њихово укључивање у наше тестове програма српског језика.

Проф. Мркаљ је подсетила колико су чланови Друштва уважени и позивани у саставе многих комисија ЗУОВ-а, па тако и да узму учешће на

пројектима Министарства (исходи за Српски језик као нематерњи, задаци за проверу вештине разумевања прочитаног).

6. Извештај о реализацији акредитованих семинара у оквиру пројекта *Негујмо српски језик*;

Проф. Мркаљ је известила присутне о томе како се поспешила сарадња са Међународним комитетом слависта. Напредује и сарадња са Министарством културе и информисања, посебно кроз пројекат *Негујмо српски језик*, у оквиру кога су се одржали једнодневни семинари у више градова Србије (Бор, Краљево, Ужице, Крушевац, Шабац, Београд), и то укупно 9 семинара. Семинари су били бесплатни за наставнике, који су добили уверења о похађању са 8 бодова. Ана Милуновић истиче да би сва локална организација била боља преко подружница уместо школских управа, јер је до сада постојало доста организационих проблема. Поново се наглашава да би било добро да се подружнице више ангажују у вези са достављањем резултата окружних такмичења како би се простор за грешку у списковима за Републичко такмичење смањило и отклониле досадашње неуједначености које су проистицале услед непотпуних информација са углавном неорганизованих извора. Проф. Мркаљ је нагласила да је стигао допис из Министарства да се направи извештај о сарадњи са школским управама, а да се Министарство само захвалило на обавештењу.

7. Издавачка делатност Друштва и извештај о одржаним промоцијама:

Сарадња са Градском библиотеком поводом програма у Римској дворани се успешно наставила. Одржане су промоције у Библиотеци града Београда. Објављене су књиге др Ивана Златковића, проф. др Предрага Петровића (друго издање), др Милорада Дашића, нови број часописа *Књижевност и језик*, док је у најави књига проф. др Душана Иванића и хрестоматија др Мирјане Стакић. За јубиларни број *Света речи* прикупиће се и објавити сепарати радова проф. др Љубомира Поповића.

8. Предлог за формирање касе узајамне помоћи:

Одлучено је да се о овој теми дискутује на неком од следећих састанака.

9. Разно:

Уз разговоре о уобичајеним пословима подружница и најаву следећег састанка, ова Седница Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије закључила је свој рад. Проф. Мркаљ је захвалила присутнима на доприносима у раду Седнице.

Записничар:
асистент др Мина Ђурић

**СЕДНИЦА УЖЕ УПРАВЕ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ
ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ, ОДРЖАНА
19. 10. 2017. ГОДИНЕ, У ПРОСТОРИЈАМА ДРУШТВА**

Седници су присуствовали:

Зона Мркаљ, Ана Батас, Бошко Сувајџић, Вељко Брборић, Александар Милановић, Душица Мињовић, Злата Златановић, Бранка Максимовић, Марија Запутил

На почетку седнице Зона Мркаљ обавештава присутне да је одржан семинар у Фоци и да су излагања на том семинару посетили многи наставници, а да ће Валентина Питулић направити извештај за *Летопис Друштва*. Марија Запутил и Јасмина Станковић дале су предлог Министарству за Календар такмичења. Зона Мркаљ обавештава да акредитација семинара иде преко нових форми, при чему Управа Друштва треба да одобри нови семинар који би водио Милан Шиповац. Осим већ познатих учесника *Републичког зимског семинара* и семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, обновићемо учеснике ових семинара. Зона Мркаљ и Саша Јефтић ће размотрити нове учеснике. Зона Мркаљ је разговарала са Драганом Хамовићем, и том приликом га је питала да ли ће наставити учешће у акцији *Негујмо српски језик*. Хамовић је одговорио да неће, јер је то много коштало Министарство културе. Зона Мркаљ се изјаснила да штампање књига и часописа Друштва не можемо предати неком другом него Чигоји и због вишедеценијске сарадње с овим издавачем, као и због чињенице да је његова понуда увек најбоља. Такође, обавештава присутне да нови директор ЗУОВ-а тврди како постоје средства за штампање књиге до 300 страна, али да треба написати допис. Сходно томе, нова књига Душана Иванића биће издата уз потпуну финансијску подршку ЗУОВ-а, при чему је једини захтев ЗУОВ-а да књига на корицима има и њихов лого.

Када је реч о раду подружница, Друштву се повремено, посредством различитих друштвених мрежа упућују негативне критике, које се углавном односе на такмичења. Због тога ће, од новембра, Верица Ракоњац Павловић, Злата Златановић и Бранка Максимовић бити међу подружницама како би се увидели проблеми и успоставиле сарадња превасходно са удаљеним градовима (као што је Лесковац). Бошко Сувајџић износи свој став да Оливера Крупез ради озбиљно, што можемо видети на примеру манифестације *Дани Вука*. Бошко Сувајџић сматра да није добро да се подружница у Чачку раслојава, с обзиром на то да је Оливера Крупез изолован случај и да, дакле, треба пажљиво приступити том деликатном систему односа. Када је реч о непосредним задужењима, истиче Зона Мркаљ, Душица Мињовић ће прегледати Информатор за основну школу, а за средњу ће замолити колегеницу из гимназије. Ана Батас ће успоставити

контакт са састављачима тестова, али ће се почетком децембра одржати седница Друштва која ће бити посвећена само томе. Зона Мркаљ је замолила присутне да је обавесте уколико знају неког писца ког би било добро позвати да учествује на *Републичком зимском семинару*.

Ана Батас предлаже да промоције издања Друштва на *Републичком зимском семинару* не буду последњег дана. Вељко Брборић информише присутне о антологији Душана Иванића, чија се припрема штампу одвија у најбољем реду; рукопис је предат Милану Шиповцу, издавач је Друштво за српски језик и књижевност Србије, а ЗУОВ је суиздавач. Бошко Сувајцић примећује да је већ три године на чекању да рукопис о Црњанском Душице Поттић буде објављен и чини му се да је сада прилика да се то и оствари. Ана Батас говори о сепарату текстова Љубе Поповића из *Света речи*, које може завршити до *Републичког зимског семинара*. Љуба Поповић је изразио жељу да тај сепарат буде у едицији *Света речи*. Бошко Сувајцић представља иницијативу да се уреди Зборник текстова професора Милије Николића и Слободана Ж. Марковића, а да се следеће године, када је *Међународни конгрес слависта*, организује округли сто посвећен професору Слободану Ж. Марковићу. Вељко Брборић додаје да се морају позвати људи који ће писати за Зборник.

Крајем новембра ће се организовати семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* у Београду, при чему се сви слажу да котизација остане иста.

Зона Мркаљ скреће пажњу да треба на време почети са потрагом за спонзорима КО и моли Бошка Сувајцића да се информише о могућностима спонзорисања макар у виду ручка на такмичењима. Сви прихватају могућност да Валентина Питулић буде један од реализатора на семинарима. Ана Батас предлаже да се допуни Правилник и да се обавезе школска управа која би требало да шаље тестове, како би се на време урадила њихова ревизија. То би требало унети у Правилник како бисмо, чак и када се оглуше о задате рокове, могли да се позовемо на конкретни члан. Вељко Брборић предлаже да треба разговарати са Весном Недељковић да бисмо из Министарства просвете добили сагласност да школске управе даље дистрибуирају тестове. Зона Мркаљ истиче да постоји и варијанта електронског слања тестова под шифром, коју бисмо поверили директору школе где је такмичење, а чиме се заобилазе школске управе. На крају се ипак долази до закључка да школска управа мора бити одговорна за слање тестова, јер постоји печат који указује на то да ли је или није прошло школску управу. Једина измена може се односити на начин на који ће се тестови слати школским управама, а што се може обављати електронским путем. Уколико се Весна Недељковић не сложи, Друштво сматра да има више аргумената да се комуникација са школским управама обавља на овакав начин, јер они имају имејлове школа.

Записничар:
мсп Марија Запутил

Обавештења

ПИСМО ПОВЕРЕНИКУ ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ

Република Србија
Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности
Служба Повереника
Сектор за надзор

Поштовани,

Друштво за српски језик и књижевност Србије добило је дана 27. 1. 2017. године допис датиран 11. 1. 2017. у коме се тражи да се у року од три дана од дана пријема дописа изјаснимо поводом захтева да у електронски формулар, којим се наставници пријављују за учешће на Републичком зимском семинару, обавезно треба унети ЈМБГ.

Овај захтев не представља одлуку или став Друштва, већ обавезу коју треба као Друштво да испунимо, шаљући спискове пријава учесника на наш акредитован семинар Заводу за унапређивање образовања и васпитања.

Сматрамо да је ЗУОВ једини надлежан да вам одговори на питање да ли ће прихватити, као валидна, уверења о присуству нашем семинару која ми издајемо, без ЈМБГ уз име пријављеног наставника. Нама као удружењу ЈМБГ није битан.

Срдачно,

Др Зона Мркаљ,
редовни професор Методике наставе књижевности и српског језика
на Филолошком факултету Универзитета у Београду и
председник Друштва за српски језик и књижевност Србије

У Београду, 30. 1. 2017.

ПИСМО КАРЛОВАЧКОЈ ГИМНАЗИЈИ

Н/Р в. д. директору Карловачке гимназије

Поштовани,

Одлуком Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а на молбу Друштва за српски језик и књижевност Србије, пре четири године (уз напомену да је прво такмичење *Књижевна олимпијада* одржано на Филолошком факултету у Београду 2012. године) именована је Карловачка гимназија као један од покровитеља Републичког нивоа такмичења *Књижевне олимпијаде*.

Како је Министарство просвете, науке и технолошког развоја у могућности да из буџета издвоји ограничена средства за извођење такмичења *Књижевна олимпијада*, то је неопходно да удружимо снаге и у материјалном смислу, те је важно да Управа Ваше Гимназије и ове године поднесе молбу Покрајинском секретаријату за образовање, управу и националне заједнице, за донирање средстава потребних за реализацију *Књижевне олимпијаде*.

Обавезе Друштва

1. Објављивање датума такмичења на сајту Друштва након у свајања Календара такмичења у Министарству просвете.
2. Осмишљавање тестова за све нивое такмичења, укључујући и Републички ниво (за седми и осми разред ОШ и сва четири разреда средњих школа).
3. Друштво обезбеђује награде у књигама у одређеном обиму.
4. Друштво формира комисије за прегледање радова на Републичком нивоу такмичења из својих редова и редова присутних наставника.
5. Друштво обезбеђује превоз својим члановима које довози из Београда и њихов смештај/ноћење у Сремским Карловцима. (Ученици и наставници самостално организују свој долазак из различитих крајева Србије).
6. Друштво делегира контролне дежурне наставнике из својих редова у учионице у којима се ученици такмиче (а главни дежурни се бирају из редова наставника из Сремских Карловаца).

Обавезе Карловачке гимназије

1. Преузимање и ширење информације о датумима такмичења Књижевне олимпијаде.
2. Организовање дежурства наставника из Сремских Карловаца у учионицама током такмичења.
3. Припремање спискова такмичара по учионицама и обележавање такмичарских места, са јасним истицањем спискова на вратима школе и испред сваке учионице.
4. Делегирање представника Новосадске подружнице, наставника Карловачке гимназије и професора Филозофског факултета у Новом Саду у различите комисије на овом такмичењу, на Републичком нивоу.
5. Обезбеђивање одређеног фонда награда за ученике.
6. Обезбеђивање воде/сокова и хране (кроасан или кифла) за ученике/учеснике такмичења првог и другог дана.
7. Обезбеђивање исхране за учеснике комисија који ће у Карловцима боравити оба дана.
8. Обезбеђивање канцеларијског материјала, као и уношење резултата у рачунар и израда билтена заједничка је обавеза Друштва и Карловачке гимназије.

Уколико Карловачка гимназија има ту могућност, може организовати културно-уметнички програм за ђаке (након завршеног такмичења, у периоду док се задаци прегледају) или обилазак Сремских Карловаца по групама, које ће предводити задужени појединци које Ви задужите.

У нади да ћемо и надаље успешно сарађивати,

Срдачан поздрав!

Др Зона Мркаљ,
редовни професор Методике наставе књижевности и српског језика
на Филолошком факултету Универзитета у Београду и
председник Друштва за српски језик и књижевност Србије

У Београду, 26. 1. 2017.

ПОДРШКА ПОЗОРИШТУ „ЛЕКТИРА”

Министарству културе и информисања
Министарству просвете, науке и технолошког развоја

Поштовани,

Обавештавамо вас да здушно подржавамо удружење Позориште „Лектира” у њиховом настојању да ученицима средњих школа приближе дела из обавезног школског програма, чиме се успоставља компаративни приступ проучавању наставних садржаја из области Књижевност у средњим стручним школама и гимназијама.

Наша подршка се састоји од помоћи при избору наставника-медијатора који ће, након изведеног позоришног комада, разговарати са ученицима о односу књижевног дела и његове позоришне обраде, док ће ученици имати прилике да о свом виђењу драмског дела разговарају и са глумцима, као и да дају конкретне предлоге за нова решења појединих сцена.

У нади да ћете овај изузетан пројекат подржати!

Срдачно,

Др Зона Мркаљ,
редовни професор Методике наставе књижевности и српског језика
на Филолошком факултету Универзитета у Београду и
председник Друштва за српски језик и књижевност Србије

У Београду, 30. 1. 2017.

ПИСМО ЗАДУЖБИНИ „ИВО АНДРИЋ”

Поштована колегенице Ђукић Перишић,

Након нашег телефонског разговора, обавестила сам чланове Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије о жељи Задужбине Иве Андрића да се ове календарске године у оквиру такмичења *Књижевна олимпијада* обележи јубилеј – 125 година од рођења нашег нобеловца.

Колеге су сагласне са Вашим предлогом. Практично, када се буду о-смишљавали задаци за све нивое такмичења, пет од двадесет питања биће везано за Андрићево стваралаштво (у складу са узрастом ученика).

Ваше учешће подразумевало би да лично, или преко представника, дођете 13. и 14. маја 2017. у Сремске Карловце (када се одржава Републичко такмичење *Књижевна олимпијада* – првог дана за основну, а другог дана за средњу школу), обратите се награђеним учесницима након такмичења и, евентуално, уручите поклон-књиге Задужбине Иве Андрића.

Проф. др Зона Мркаљ

У Београду, 26. 1. 2017.

ПРИМЕДБЕ НА ЧЛАН 148.

Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Националном просветном савету

ПРИМЕДБА НА ЧЛАН 148. НАЦРТА НОВОГ ЗАКОНА О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈИ СЕ ОДНОСИ НА НОРМУ ЧАСОВА У НАСТАВИ И ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРИМЕДБЕ

На седници Скупштине Друштва за српски језик и књижевност одржаној 11. фебруара 2017. једногласно је одбачен члан 148. Нацрта новог Закона о основама система образовања и васпитања који се односи на норму часова у настави професора српског језика и књижевности. Захтевамо да се из овог члана изузму професори српског језика и књижевности и **да норма остане, као и до сада, 18 часова обавезне наставе.**

Образложење:

1. Наставници и професори српског језика и књижевности су стубови сваке школе, па самим тим имају и највише посла у односу на колеге који предају друге предмете.
2. Предају основни (базични) предмет који је саставни и нераскидив део свих осталих предмета.
3. У току школске године обавезни су, по закону, да имају **четири писмена задатка** што подразумева темељну припрему ученика, прегледање и исправљање задатака. То је веома захтеван посао, посебно у ово време у нашем друштву када све већи број ученика

има проблема са моториком и читањем. То је преко 400 задатака у току школске године, а сваки од њих потребно је прочитати најмање два или три пута да би се исправили грешке и задатак био одговарајуће оцењен (најмање 10 минута по саставу). Треба проверити и исправке задатака, па је то додатних четиристо и више задатака годишње.

4. Наставници и професори српског језика дужни су и да проверавају знања ученика и путем контролних задатака, тестова и сл. То је најмање два пута у току полугодишта, али области су такве да провера знања писменог типа има више како би се систематично и темељно проверила усвојеност знања ученика. Такође, додајемо још и полугодишње и годишње тестове, као и иницијалне тестове на почетку сваке школске године које треба осмислити, припремити и прегледати. Дужни су да прегледају и **осам домаћих задатка** ученика током целе године, што је преко 800 састава годишње (најмање 10 минута по саставу). Ако томе додамо само 400 писмених задатака, то је **1200 састава годишње (најмање 12000 минута, односно 200 сати рада годишње или шест сати недељно), које немају остали професори.**
5. Србисти припремају ученике осмог разреда за полагање завршног, матурског теста за упис у средње школе. Припреме су обимне и темељне, трају целу школску годину, а укључују предавања, вежбања, тестирања, прегледања тих тестова и анализирање са ученицима. Посебно је посао постао обимнији јер је са Малом матуrom уведена и обимна област *Вештина читања и разумевање прочитаног*. У оквиру припрема за полагање овог испита наводимо и додатни обимни посао прегледања пробног матурског теста за све ученике у Србији у другом полугодишту.
6. У току школске године србисти организују допунску и додатну наставу. Спремају ученике за такмичења под покровитељством Друштва за српски језик и Министарства просвете. Такмичење из језика и језичке културе организује се за ученике од петог до осмог разреда, а из књижевности под називом Књижевна олимпијада, у седмом и осмом разреду. То значи да србисти имају изузетно обиман и одговоран посао јер такмичења подразумевају и обнављање градива из претходних разреда и спремање новог градива, као и задатке много тежег и захтевнијег типа него у редовној настави. То захтева и додатно ангажовање око проналажења и проучавања додатне литературе. Не треба заборавити да неке колеге предају у три или четири разреда (не одељења), па имају још обимнији посао. Наставници српског језика спремају ученике за такмичење рецитатора, раде са литерарним, лингви-

- стичким, драмским и новинарским секцијама у својој школи у оквиру наставне и радне недеље која им је прописана законом.
7. За осмишљавање програма, припрему, рад са ученицима, координацију са другим колегама и увежбавање поводом обежавања и прославе Светог Саве и Дана школе, задужени су наставници и професори српског језика у свакој школи. То су сати и сати ангажовања, утрошене енергије, непроспаваних ноћи, одвајања од породице, а често читав терет организације и програма изнесу само србисти.
 8. За све што се тиче рада школе, припреме за писану, штампану и електронску комуникацију и објављивање, консултују се србисти, почев од тога да дају своје мишљење, исправе граматичке и правописне грешке, приреде записнике, летописе и сл. до тога да сами или у тимовима раде у израдама пројеката школе.
 9. Професори српског језика имају најобимније годишње и месечне планове и програме, који захтевају темељну израду, проверу и анализу, као и адекватну измену. Такође, имају обавезу припрема огледних и угледних часова на нивоу школе и ван ње, што захтева пуно времена за осмишљавање, осавременавање, припрему ученика, материјала, извора, литературе и слично, као и за писање припреме часа која је обимна.
 10. У свим школама очекује се од србиста да међу првима буду одељенске старешине и успешно воде своја одељења. То захтева додатан темељан и посвећен рад, улагање много енергије, подложност стресовима којих је све више због породичних, социјалних, економских и сличних негативних дешавања у друштву. Вођење исцрпне и темељне папирологије и документације у последње време додатно отежава наш рад на свим пољима.

Због свега наведеног, као и због чињенице да ученици треба да имју квалитетну и добру наставу, потребно је оставити досадашњи фонд часова професорима српског језика и књижевности.

Са поштовањем,

За Београдску подружницу:

Данијела Милићевић, потпредседник

Јасмина Станковић, председник

У Београду,

11. 2. 2017. г.

ПРОТЕСТ ПРОТИВ ПОВЕЋАЊА НОРМЕ

Министарству просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије
Националном просветном савету
Заводу за унапређење образовања и васпитања

Уважени,

Након завршеног 58. Републичког зимског семинара, на годишњој Скупштини Друштва за српски језик и књижевност Србије, разматран је члан 148. Нацрта новог Закона о основама система образовања и васпитања који се односи на норму часова професора српског језика и књижевности.

Пошто смо обавештени о повећању фонда часова професорима српског језика са осамнаест на двадесет часова у Нацрту новог Закона о основама система образовања и васпитања, у Друштво су постигли многи коментари и протести наставника, те смо на седници Управе и на годишњој Скупштини одлучили да подржимо захтеве својих колега, професора српског језика и књижевности.

Сматрамо да је неприхватљиво изједначити број часова обавезне наставе српског језика са осталим предметима. Базични предмет из којег се полаже завршни испит заслужује посебан статус, јер на његовим ступовима лежи читав културни и друштвени живот наших школа. Такође, највећи број различитих секција постоји управо у нашем предмету (литерарна, рецитаторска, драмска, новинарска, лингвистичка...). Професори српског језика имају обавезу прегледања и исправљања писмених задатака, који се такође могу сматрати непосредним радом са ученицима, јер је за тај рад потребно око сто сати годишње. Зато предлагемо да члан 148. Нацрта новог Закона садржи 18 часова обавезне наставе за професоре српског језика и књижевности.

У веку информатике, чије благодети сви обилато користимо, сматрамо да је потребно спречити осипање нашег духовног блага, нашег језика. Додатно оптерећење наших професора може угрозити квалитет рада у настави српског језика.

У прилогу достављамо примедбе највеће Подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије, Београдске подружнице наставника.

С поштовањем,

Председник Друштва за српски језик
и књижевност Србије
Проф. др Зона Мркаљ

У Београду,
13. 2. 2017. г.

ДОПУНА ПРАВИЛНИКА О ТАМКИЧЕЊИМА

Одлука уже управе Друштва

Обавештавају се школе и директори-домаћини Такмичења из српског језика и језичке културе и такмичења Књижевна олимпијада да се информација о броју ученика-учесника на општинском такмичењу, који је сразмеран броју одељења у школи (једно одељење – један ученик), односи и на групе.

Због специфичности поделе сваког језичког одељења на две групе у Филолошкој гимназији у Београду (где понекој од група предају и различити наставници) допуњавамо Правилник о одржавању такмичења и речју **група**.

Тако сада став Правилника гласи:

***Број ученика-учесника на општинском такмичењу
у сваком разреду сразмеран је броју одељења/група у школама
(највише једно одељење/група – један ученик).***

Чланови уже Управе Друштва
за српски језик и књижевност Србије

У Београду, 28. 2. 2017.

СТАВ ДРУШТВА

Катедри за српски језик са јужнословенским језицима
Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима
Катедри за српски језик, књижевност и методику наставе
српског језика и књижевности на Учитељском факултету у Београду
Министарству просвете, науке и технолошког развоја
Заводу за унапређење образовања и васпитања
Националном просветном савету

СТАВ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ О ПРЕДЛОГУ ЗА СМАЊЕЊЕ БРОЈА ЧАСОВА СРПСКОГ ЈЕЗИКА У VII И VIII РАЗРЕДУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Поводом најављене реформе програма и увођења блок-наставе за ученике седмог и осмог разред основне школе, Друштво за српски језик и књижевност Србије изражава своју најдубљу забринутост због исказане намере да се ова реформа спроведе на тај начин што би базични предмети нашег школства, Српски језик и Математика, били ускраћени за по 8 часова годишње у поменутим разредима.

Друштво осећа потребу да реагује јер нас на то обавезује стогодишње стручно старање о школству и образовању у Србији, од Павла Поповића,

Јована Скерлића и Александра Белића, преко плејаде најистакнутијих научних, просветних и културних стваралаца Србије, све до данас.

Друштво се не противи унапређивању и модернизовању наставног процеса. Међутим, сматра да се до унапређивања не може доћи увођењем нових предмета уз одузимање часова најважнијим предметима, него целовитим сагледавањем наставног програма. Друштво за српски језик и књижевност Србије, такође, сматра да се приликом измена наставних планова и програма, као и увођења нових предмета, надлежне комисије Министарства просвете, науке и технолошког развоја МОРАЈУ консултовати са стручном и академском јавношћу.

Друштво је, међутим, забринуто због положаја српског језика и језичке културе у друштву и сталне најаве смањивања броја часова базичних предмета, посебно српског језика, у нашем образовном систему. Српски језик није само наставни предмет и језик наставе (а још мање може да се сведе на језик комуникације), него је, заједно са књижевношћу, чувар културног памћења свога народа. Његовим потискивањем онемогућава се идентитетско и национално образовање, којем се свуда у свету (а поготово код малих народа) поклања изузетна пажња. Подсећамо још једном да ћаци у Републици Србији, у односу на већину европских земаља, имају најмањи број часова матерњег језика.

Молимо да ову нашу сугестију озбиљно схватите и нађете решење тако да се укупан годишњи фонд часова за предмет Српски језик ни у ком случају не смањи за двонедељни фонд (8 часова) у VII и VIII разреду основне школе.

Друштво за српски језик и књижевност Србије ће у наредном периоду дати предлог Министарству просвете, науке и технолошког развоја, Националном просветном савету и Заводу за унапређење образовања и васпитања да се статус и број часова српског језика усагласи са преовлађујућим европским решењима.

Председник Друштва за српски језик и књижевност Србије
проф. др Зона Мркаљ

Заменик председника Друштва
доц. др Ана Батас

Потпредседници Друштва
проф. др Бошко Сувајџић
проф. др Вељко Брборић
проф. др Зорица Несторовић
проф. др Александар Милановић

У Београду, 27. марта 2017. год.

ПИСМО ПОДРУЖНИЦАМА

Поштоване колеге,

*Председници подружница Друштва за српски језик и књижевност
у Србији,*

Подсећамо вас да је у току јавна расправа о новом Нацрту програма за пети разред основних школа, па вас молимо да, у оквиру својих подружница, анализирате тај Нацрт и проследите нам конкретне обједињене предлоге за измену или допуну Нацрта.

Из Министарства просвете смо обавештени да ће ова јавна расправа трајати довољно дуго да се може чути и узети у обзир и глас наставника српског језика запослених у основним школама.

Срдачно,

Управа Друштва за српски језик
и књижевност Србије

У Београду, 5. 4. 2017.

ПРЕДЛОГ ЧЛАНОВА ЗА НОВИ НПС

Република Србија
Народна скупштина
Одбор за образовање, науку
технолошки развој и информатичко друштво

Поштовани,

На основу Вашег накнадног дописа, а у име Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије, прослеђујем Вам биографије два кандидата, од којих ћете једног изабрати за члана Националног просветног савета, као представника Друштва, уместо проф. др Љубомира Поповића коме истиче мандат.

Прилози:

1. Подаци о кандидату Јасмини Станковић
2. Подаци о кандидату мр Милораду Дашићу

Срдачно,

Др Зона Мркаљ,
редовни професор Методике наставе књижевности и српског језика на
Филолошком факултету Универзитета у Београду и
председник Друштва за српски језик и књижевност Србије

У Београду, 16. 5. 2017.

Радна биографија – Јасмина Станковић

Основни подаци

Име и презиме: Јасмина Станковић
Занимање: наставник српског језика
Звање: професор српског језика и књижевности
Установа: ОШ „Ђирило и Методије”

Образовање

- Филолошки факултет у Београду, дипломирала 1993. и стекла звање професора југословенских књижевности и српско-хрватског језика.
- **Стручни испит** за професора српског језика и књижевности положила 1997. г.

Радно искуство

- ОШ „1300 каплара”, замена наставника српског језика три пута, 1993–1995. г.
- ОШ „Ђирило и Методије”, наставник српског језика на неодређено време од 1995.

Укупно: 23 године радног искуства.

Објављени стручни радови

- Станковић 2011: Ј. Станковић, *Речи и њихова значења*, Београд: Школски час, 1–2, Београд.
- Станковић 2015: Ј. Станковић, *Светски дан поезије и српска књижевна традиција – извођење тематске наставе*, Београд: Школски час, 3–4, Београд, стр. 73–88.
- „Ђирилац” (креатор и уредник школског листа), Београд, јун 2005, јануар 2006, јун 2006. и јун 2007. г.

Награде и признања

- Захвалнице за успех на републичким такмичењима из српског језика и језичке културе (1996, 2002, 2008, 2010. и 2017. године) – Министарство просвете Републике Србије, Друштво за српски језик и књижевност Србије и Вукова задужбина.
- Захвалница Друштва за српски језик и књижевност Србије за ангажовање у организацији Републичког зимског семинара 2016. и 2017. г.
- Награда Доситејеве задужбине 2011. г. за рад ученика у пројекту Градског секретаријата за културу „Радионица језикословаца”.
- Признање Скупштине града Београда за рад са младим литерарним ствараоцима 1999. године.

Професионална постигнућа

- Бројне награде и учешћа на Републичким такмичењима из српског језика и књижевности.
- Веома позитивно мишљење инспекцијског надзора Министарства просвете на радном месту проф. српског језика у ОШ „Ђирило и Методије” 16. новембра 2007. г. (просветни саветник Јован Вуксановић – стручно-предметни надзор) и 20. фебруара 2013. г. (просветни саветници Весна Муратовић и Милан Јоксимовић – екстерно вредновање рада школе).
- Једногласно изабрана и три пута реизабрана за председника Београдске подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије од стране колега.

Чланство у стручним организацијама, друштвима, удружењима

- Председник Београдске подружнице Друштва за српски језик и књижевност (од 2010. г. до данас).
- Председник Актива проф. српског језика Звездаре (2006–2009).
- Председник Стручног већа за српски језик ОШ „Ђирило и Методије” (1997–2012).
- Члан Скупштине Друштва за српски језик и књижевност Србије (од 2004).
- Члан Управног одбора Друштва за српски језик и књижевност Србије (од 2010).
- Члан Развојног тима ОШ „Ђирило и Методије” (од 2003. г. до данас).
- Члан Тима за ревизију стандарда – српски језик за крај основног образовања (2014).
- Члан Тима за израду програма за српски језик за пети разред основне школе (ЗУОВ, 2016/2017).

Важни програми стручног усавршавања (у протеклих 5 година)

- Зимски републички семинар професора српског језика и књижевности (2012–2017).
- Ка савременој настави српског језика и књижевности II (2012–2016).
- Креирање индивидуалних образовних планова до инклузивне праксе (2011/2012).
- Стратегије и поступци прилагођавања наставе (2011/2012).
- Подршка развоју људског капитала и истраживању – „Развионица” (2014/2015).
- Обука за менторе- Пројекат „Развионица” (2014/2015).
- „Оснаживање ума” (Mind Up) – Пројекат фондације Новака Ђоковића (2016).

Преко 200 сати стручног усавршавања.

Остале особине и вештине

- Способност за тимски рад; основно знање енглеског језика и рада на рачунару.

Радна биографија – мр Милорад Дашић

Основни подаци

Име и презиме:	Милорад Дашић
Занимање:	професор српског језика и књижевности
Степен стручне спреме:	магистар филолошких наука
Запослење:	Девета гимназија „Михаило Петровић-Алас”, Нови Београд
Датум и место рођења:	05. јануар 1970. године, Земун

Биографија

Професор мр Милорад Дашић је професор Српског језика и књижевности и већ 16 година ради у Деветој гимназији „Михаило Петровић-Алас”. Био је председник актива професора српског језика, руководилац рецитаторске и драмске секције и професор задужен за сарадњу са ученичким парламентом Девете гимназије. Учествовао је у раду органа школе, био члан Школског одбора и председник Школског одбора Девете гимназије. Такође, обављао је и дужност председника Синдикалне организације Девете гимназије.

Запажен је допринос Милорада Дашића у унапређивању рада Девете гимназије у ваннаставним активностима. Истичемо његову сарадњу са Заводом за трансфузију крви Србије и едукацију ученика о значају добровољног давања крви и завештању органа. Милорад Дашић је носилац картице добровољног даваоца органа, издате од Војномедицинске академије у Београду од 2004. године и добровољни давалац крви са 25 давања до сада. Учествовао је у едукацији ученика о значају предузетништва у организацији *Достигнућа младих у Србији* и основао ученичку компанију „Аласи” у Деветој гимназији. Члан је Менсе Србије и као волонтер учествовао је у више акција хуманитарног карактера.

Милорад Дашић је дугогодишњи члан Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије. Организовао је више окружних такмичења из српског језика којима је домаћин била Девета гимназија. Укључен је у разне активности Друштва, а последња је акција *Негујмо српски језик* чији је један од покровитеља и Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Поред рада у Друштву, Милорад Дашић показује значајна постигнућа у раду са ученицима. Ученици чији је ментор Милорад Дашић освајали су награде на државним такмичењима из српског језика и језичке кул-

туре, која се традиционално одржавају у Тршићу, као и на такмичењима из познавања књижевности, *Књижевној олимпијади*, која се одржавају у Сремским Карловцима. Покровитељ оба такмичења је Министарство, а организатор Друштво.

У најзначајнија постигнућа Милорада Дашића спадају:

1. Објављена књига
Народна књижевност у наставним плановима и програмима, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Библиотека *Књижевност и језик*, књига 51, Београд, 2016.
2. Сарадња са Филолошким факултетом
Организација хоспитовања студената у Деветој гимназији, менторство при изради припрема и учешће у комисији при оцењивању полагања практичног дела испита
3. Објављени стручни и научни радови
 1. *Народна књижевност у плановима и програмима за средњу школу*, *Књижевност и језик*, LX/3–4, Београд, 2013.
 2. *Народна књижевност у методикама наставе*, *Књижевност и језик*, LXI/3–4, Београд, 2014.
 3. *Народна књижевност у настави српског језика (и књижевности)*, *Школски час*, Број 3–4–5, Београд, 2014.
4. Излагања на стручним скуповима и конгресима
 1. *Народна књижевност у наставним плановима и програмима – проблем рецепције*, Републички зимски семинар, Београд, 10–12. 01. 2013.
 2. *Настава народне књижевности у средњој школи*, Први републички семинар за наставнике и професоре српског језика и књижевности Републике Српске, Бијељина, 26. 04. 2014.
 3. *Место и улога народне књижевности у школским издањима историја и теорија књижевности*, Осамнаести конгрес Савеза славистичких друштава Србије, Београд, 30. 08. 2014.
5. Учесћа у пројектима Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања
 1. Развијање образовних стандарда за крај основног, општег средњег и средњег стручног образовања (ИПА 2008) – компонента Српски језик и књижевност; Члан стручне комисије за образовне стандарде у периоду од јануара 2010. до децембра 2012. године
 2. Развијање образовних стандарда за крај основног, општег средњег и средњег стручног образовања – компонента Српски језик и књижевност – као модератор обуке на даљину (on-line), за наставнике гимназија који предају предмет Српски језик и књижевност, новембар и децембар 2016. године

6. Стручне рецензије и евалуације уџбеника и приручника
 1. *Читанка са књижевнотеоријским појмовима за први разред гимназија и средњих стручних школа*, Завод за уџбенике, Београд, 2016.
 2. *Читанка за трећи разред гимназија и средњих стручних школа*, Нови Логос, Београд, 2015.
 3. *Читанка за четврти разред гимназија и средњих стручних школа*, Нови Логос, Београд, 2016.
 4. *Приручник за професоре српског језика и књижевности за други разред гимназија и средњих стручних школа*, Нови Логос, Београд
 5. *Приручник за професоре српског језика и књижевности за четврти разред гимназија и средњих стручних школа*, Нови Логос, Београд
 6. Душко Бабић, *Школски речник књижевних термина*, Звоник, Београд, 2006.
7. Значајна постигнућа у раду са ученицима
 1. Прво место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе Тршић, 23. 05. 2010.
 2. Прво место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе Тршић, 24. 05. 2015.
 3. Прво место на Републичком такмичењу из књижевности „Књижевна олимпијада” – Сремски Карловци, 14. 05. 2016.
 4. Друго место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе Тршић, 20. 05. 2012.
 5. Друго место на Републичком такмичењу из књижевности „Књижевна олимпијада” – Сремски Карловци, 09. 05. 2015.
 6. Треће место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе Тршић, 24. 05. 2009.
 7. Треће место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе Тршић, 24. 05. 2015.
 8. Треће место на Републичком такмичењу из српског језика и језичке културе Тршић, 29. 05. 2016.
 9. Прво место на општинском такмичењу драмских група ученика средњих школа „Фестивал малих дечјих сцена” – Нови Београд, 01. 06. 2006.
 10. Прво место на општинском такмичењу рецитатора „Песнице народа мог” – Нови Београд, 20. 02. 2013.
 11. Прво место на општинском такмичењу рецитатора „Песнице народа мог” – Нови Београд, 10. 06. 2014.

У Београду, 16. 5. 2017.

Мр Милорад Дашић

МОЛБА ЗАВОДУ ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Директору Завода за унапређење образовања и васпитања,
мр Златку Грушановићу

Поштовани господине Грушановићу,

Молим Вас да нам у циљу унапређења наставе Српског језика и књижевности, у складу са разговором који смо водили 24. 08. 2017. године, материјално помогнете да објавимо књигу *П(ј)есник и п(ј)есма* – Хрестоматија, Српска п(ј)есма о п(ј)есми (од барока до реализма), коју је уредио наш угледни професор, Душан Иванић. Књига би изашла у оквиру библиотеке Књижевност и језик у којој су објављена нека од најзначајнијих стручних издања из области књижевности и језика.

Са жељама за успешну сарадњу,

Председник Друштва за српски језик и
књижевност Србије,
Проф. др Зона Мркаљ

У Београду, 29. 8. 2017.

ПРАВИЛНИК О РАДУ ПОДРУЖНИЦА

ПРАВИЛНИК О РАДУ ПОДРУЖНИЦА У ОКВИРУ ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

І НАЧЕЛНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 1

Овај Правилник доноси Управа сходно одредбама Статута Друштва за српски језик и књижевност Србије (даље: Друштво) ради детаљнијег регулисања рада подружница Друштва, као и односа подружница и Друштва.

Подружнице Друштва су стручне организације које окупљају и представљају наставнике, научнике и стручњаке који се баве проучавањем српског језика и књижевности и наставом, ради остваривања заједничких циљева и задатака утврђених Статутом Друштва.

Чл. 2

Подружнице су делови Друштва за српски језик и књижевност Србије, са седиштем у Београду, на Филолошком факултету Универзитета у Београду, Студентски трг 3. Као такве, оне немају статус правног лица. Уколико се подружнице самостално региструју као посебна правна лица (у складу са прописима о удружењима и законом о регистрацији) дужне су да своје циљеве, задатке и општа акта усагласе с правилима и организацијом рада Друштва.

Чл. 3

Подружница има свој печат, округлог облика, по чијој ивици је утиснут назив Друштва, а у унутрашњем кругу је утиснуто име подружнице и место рада. Меморандум садржи назив и адресу (поштански фах, телефон, имејл и сл.).

(Подружнице које се самостално региструју као посебна правна лица у наслове својих Статута уграђују назив, нпр: Друштво за српски језик и књижевност Србије – Подружница у Сомбору/ Подунавског округа/

града Београда – у зависности од тога да ли Подружница обухвата територију једне општине, округа или већих градова: Београда, Новог Сада, Ниша...).

Чл. 4

Рад подружница је јаван. Јавност рада подружница и начин обавештавања о том раду обезбеђује се објављивањем плана и програма рада појединачних подружница и извештаја на Скупштини Друштва. Обавештења може давати председник или овлашћени члан.

II ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ

Чл. 5

Циљеви и задаци рада подружница усклађени су са циљевима и задацима рада Друштва за српски језик и књижевност Србије. Најважнији циљеви и задаци су следећи:

1. Окупљање наставника српског језика и књижевности у свим врстама школа, научника и стручњака из области српског језика и књижевности и свих лица која се баве науком о језику и науком о књижевности.
2. Истраживање и изучавање општих и посебних питања о српском језику и књижевности, као и наставе тога предмета у свим врстама школа у којима се предаје Српски језик.
3. Уже стручно и методичко усавршавање наставних кадрова.
4. Подстицање на рад ученика и наставника и помагање њиховог индивидуалног рада и развитака.
5. Популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности.
6. Сарадња са Министарством просвете, Заводом за унапређивање васпитања и образовања, Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања, Министарством науке, Министарством културе, центрима за усавршавање наставника, културним центрима, задужбинама, Филолошким факултетом Универзитета у Београду, Филозофским факултетом Универзитета у Новом Саду, Филозофским факултетом Универзитета у Нишу и другим научним и просветним институцијама, у циљу унапређивања наставе српског језика и књижевности и језичке културе.
7. Упућивање чланова на валидну научну, стручну, методичку и уџбеничку литературу из области језика и књижевности.

Чл. 6

Подружнице своје задатке остварују:

1. одржавањем општих и посебних састанака на којима расправљају о научним и стручним питањима и радовима својих чланова;
2. организовањем семинара, предавања, трибина, курсева и других облика рада на стручном и методичком усавршавању својих чланова;
3. учествовањем у анализирању и процењивању наставних програма, уџбеника и уџбеничких комплета за Српски језик; бављењем актуелним питањима и дилемама;
4. издавањем часописа, културно-научних публикација и књига (уз обавезну рецензију Друштва за српски језик и књижевност Србије, односно Извршног одбора Друштва);
5. учествовањем на разним такмичењима и смотрама, организовањем и спровођењем њихове реализације на нивоима испод републичког (у складу са Правилником о спровођењу такмичења, наведеном у Информатору Друштва);
6. организовањем студијских путовања.

III ЧЛАНСТВО

Чл. 7

Чланови подружница су редовни и почасни.

Чланови подружница могу бити наставници српског језика у свим врстама школа, научни радници из области српског језика и књижевности, сва лица која се баве науком о језику и књижевности и њиховом наставом, као и грађани који се интересују за унапређивање језичке и књижевне културе.

Почасни чланови подружница могу бити појединци и организације који су задужени и заслужни за развој српског језика и књижевности.

Чл. 8

Чланство у подружницама је добровољно. Чланови подружница имају једнака права и обавезе.

Члан подружнице има право да:

1. равноправно са другим члановима учествује у остваривању циљева и задатака своје подружнице, а под окриљем Друштва;
2. преко својих представника учествује у одлучивању на Скупштини одређене подружнице, као и у њеним другим органима.

3. бира и буде биран у органе и радна тела своје подружнице;
4. даје предлоге и мишљења, коментаре и аргументоване примедбе на рад органа и радних тела своје подружнице.

Члан подружнице је дужан да:

1. активно доприноси остваривању циљева подружнице;
2. учествује, у складу с интересовањима, у активностима своје подружнице;
3. плаћа чланарину (ако се подружница за ово определи);
4. афирмише углед своје подружнице и Друштва за српски језик и књижевност Србије у средствима јавног информисања и на друштвеним мрежама и води рачуна о одржању угледа и достојанства професије;
5. подноси извештаје о свом раду у оквиру подружнице.

IV ОРГАНИЗАЦИЈА ПОДРУЖНИЦЕ

Чл. 9.

Подружница има своју Скупштину која бира извршне органе (председника, потпредседника, секретара, надзорни одбор). Мандат изабраних органа траје две године и може се обнављати највише три пута.

Чл. 10.

Органи Подружнице су:

1. Скупштина
2. Управни одбор
3. Председник, потпредседник, секретар
4. Надзорни одбор

Чл. 11.

Скупштину сваке подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије сачињавају сви чланови подружнице ако Подружница броји до 100 чланова, а ако броји више, онда су њихови представници у Скупштини делегати:

- представници актива наставника српског језика и књижевности из сваке основне и средње школе (на 5 или 10 чланова по један представник;

Град Београд, са 195 основних и 85 средњих школа, из 17 општина има представнике у Скупштини према броју школа: на 5 ОШ/СШ 1 представник – делегат):

- чланови Управног одбора
- чланови Надзорног одбора
- почасни чланови.

Скупштина има мандат од две године. Подружница бира своје делегате за Скупштину Друштва, према одлуци коју доноси Управни одбор подружнице и Извршни одбор Друштва. Начин рада Скупштине подружнице регулише се Пословником који усваја та Скупштина.

Чл. 12.

Скупштина се одржава у термину који одређује председник. Редовно заседање је једном годишње, а ванредне се сазивају према потреби.

Скупштина разматра и усваја извештаје о раду председника подружнице и Надзорног одбора, те усваја програме и планове рада за наступајући период.

Поред послова предвиђених пословником Скупштине, она бира почасне чланове Подружнице, доноси Правилник Подружнице, решава о предлозима за измену и допуну Правилника Подружнице, утврђује основне смернице рада Подружнице, решава предлоге, жалбе и друга питања која се тичу Подружнице као целине.

Скупштина одлучује о начину избора председника, потпредседника, секретара и благајника.

Скупштина бира чланове Управног одбора и Надзорног одбора, одлучује о чланству у друге организације и бира представнике за одабране организације.

Скупштина одлучује о престанку рада Подружнице.

Скупштина одлучује о висини, начину прикупљања и располагања чланарином и средствима за рад Подружнице.

Чл. 13.

Скупштином председава председник Подружнице, а у његовом одсуству потпредседник.

Скупштина се сазива на захтев председника Подружнице или на писмено образложен захтев најмање пет чланова Подружнице и на захтев Управног одбора или Надзорног одбора. На њој се решава само о оним питањима ради којих је сазвана. Одлуке Скупштине морају бити у складу са Статутом Друштва за српски језик и књижевност.

Председник је дужан да најкасније седам дана пре одржавања (ванредне) Скупштине обавести чланове Подружнице о њеном сазиву и дневном реду.

Скупштина пуноправно одлучује ако је присутно више од половине чланова, а одлуке се доносе већином гласова присутних.

Скупштина бира председника, потпредседника, секретара и благајника и остале чланове Управног одбора (сходно територији коју обухвата и броју чланова подружнице: за општинске подружнице и по 1 члана из сваке школе, за окружне – по 1 члана из сваке општине, и из града, као што је Београд, по 1 члана из сваке општине), и чланове Надзорног одбора, са адекватним бројем чланова из основних и средњих школа). Остали органи се сами конституишу.

Чл. 14.

Управни одбор Подружнице чине: председник, потпредседник, секретар, благајник и председник Надзорног одбора, што чини укупно 5 чланова.

Управни одбор задужењима појединих чланова и комисија од три члана руководи организацијом такмичења под окриљем Друштва (за нивое за које је задужен), ваннаставним активностима, стручним и методичким усавршавањем чланова Подружнице и издавачком делатношћу (уколико је Подружница организује).

Руководи радом, извршава одлуке Скупштине, усклађује и усмерава рад Подружнице. Управни одбор пуноправно преиспитује постојеће одлуке и по потреби их може мењати и допуњавати пуном саставу, а одлуке доноси већином гласова присутних чланова.

Председник сазива састанке Управног одбора и председава им. Њега замењује у свим дужностима потпредседник. У договору са председником, секретар подружнице организује административно-техничке и економско-финансијске послове и припрема седнице и скупове.

За покретање, организовање и спровођење значајнијих акција које произлазе из циљева и задатака Подружнице, Управни одбор сазива Скупштину.

Управни одбор координира и усаглашава рад Подружнице са програмним активностима и организацијом коју спроводи Друштво.

У интересу заједничког планирања и рада на реализацији Подружница доставља свој Статут на одобрење и мишљење Извршном одбору Друштва. Сваке године Подружница такође доставља Извршном одбору Друштва свој извештај о раду и програм за наступајући период и преко својих делегата упознаје Скупштину Друштва са функционисањем Подружнице и дају предлоге и препоруке о заједничким квалитетнијим резултатима.

Чл. 15.

Надзорни одбор сачињава три члана, који између себе бирају председника. Надзорни одбор врши надзор над целокупним радом Подружнице и о томе подноси извештај Скупштини.

Чл. 16.

За посебне резултате постигнуте у остваривању циљева и задатака Подружнице, Подружница похваљује и награђује своје чланове, а за изузетан допринос и афирмацију Подружнице, додељује Повељу. Предлог подноси Скупштина или комисија која се у ту сврху формира.

V ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Чл. 17.

Одлуку о престанку рада Подружнице доноси Скупштина Подружнице и о томе без одлагања обавештава Извршни одбор Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Чл. 18.

Овај Правилник усвојен је на Састанку подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије –Београд, 30. јуна 2016. године, а ступа на снагу када га одобри Управа Друштва.

ПРЕДСЕДНИК УПРАВЕ ДРУШТВА
ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОДРУЖНИЦА (Извештај)

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА ПОДУНАВСКИ ОКРУГ (2013–2017)

Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ остварила је у периоду од 2013. године, када је реактивирала свој рад на иницијативу данашње председнице Миљане Кравић, до краја 2017. године разноврсне активности којима је циљ стручно и методичко усавршавање професора, унапређивање образовно-васпитног процеса, популарисање резултата науке и наставе српског језика и књижевности и, што је најважније, неговање љубави према српском језику и књижевности код ученика основних и средњих школа Подунавског округа.

Делатност Подружнице спроводи се кроз неколико сталних програмских садржаја:

1. организација и спровођење такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе;
2. организација стручних семинара;
3. обележавање значајних годишњица српске књижевности и културе (литерарни и мултимедијални конкурси за ученике основних и средњих школа, предавања еминентних стручњака о књижевницима чији се јубилеј обележава, пригодни културно-уметнички програми посвећени значајним ствараоцима у извођењу ученика основних и средњих школа);
4. сарадња са институцијама просвете, културе и културним манифестацијама (основне и средње школе Подунавског округа,

Регионални центар за професионални развој запослених у образовању Смедерево, Народна библиотека Смедерево, Центар за културу Смедерево, Међународни фестивал поезије „Смедеревска песничка јесен” итд.);

5. награђивање ученика и наставника, најуспешнијих у годишњим такмичарским циклусима;
6. афирмација и представљање културно-уметничких активности у школама (литерарно стваралаштво, позоришне представе, уметнички перформанси, сценски играци и сл.);
7. хуманитарне акције (прикупљање књига за школске библиотеке).

Ови програмски садржаји представљају окосницу нашег рада. Настојимо да их континуирано реализујемо, проширујемо и обогаћујемо новим приступима, идејама и облицима. Улажемо значајне напоре да у раду Подружнице активно учешће узму сви њени чланови – 120 наставника српског језика и књижевности са територије Смедерева, Смедеревске Паланке и Велике Плане.

2013. година

Програми који су обележили ову годину и најавили даље правце и облике рада Подружнице свакако су **семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II”** и **обележавање 120-годишњице рођења Милоша Црњанског.**

Спој перфектне организације, корисних предавања трију еминентних предавача, професора Филолошког факултета Универзитета у Београду, и присуство стотине професора српског језика и књижевности са територије Подунавског округа указали су на прави начин на могућности и значај рада Подружнице.

Предавање др Весне Ломпар професорима је решило све недоумице у вези са проблематиком бројних придева у српском језику.

Надахнута и уметнички обликована беседа др Мила Ломпара о „Горском вијенцу” спојила је аспекте историјског и поетског у проучавању Његоша.

Излагање др Александра Милановића о раду Саве Мркаља, Луке Милованова и Вука Караџића, обојено непосредношћу и духовитошћу предавача, открило је истине и заблуде о реформи ћирилице. Актуелна лингвистичка и књижевна проблематика представљена члановима Подружнице кроз овај семинар за сигурно је обогатила и оплеменила њихову наставну праксу.

120 година од рођења Милоша Црњанског годишњица је која је обележена активношћу под називом „Пут, и бездан, у исти мах”. Шездесет наставника Подунавског округа присуствовало је отварању изложбе београдског Студентског културног центра „Живот и коментари”, део циклуса „Дневник о Црњанском”. Приређивачи изложбе Весна Капор, уредник трибинског програма у СКЦ-у,

и др Предраг Петровић, професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, говорили су о делу Милоша Црњанског. Мр Татјана Лазаревић Милошевић, професор Гимназије Смедерево, одржала је предавање „Црњански у настави књижевности”.

Наредних дана 270 ученика смедеревских средњих, али и основних школа присуствовало је са својим наставницима српског језика и књижевности пројекцији документарног филма о Милошу Црњанском „Пут, и бездан, у исти мах” и разгледало постављену изложбу проучавајући фотографије и цитате из дела Црњанског.

2014. година

Уз успешну организацију и спровођење осам такмичења (четири општинска/градска и четири окружна такмичења) ученика основних и средњих школа из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичења из српског језика и језичке културе, на којима је Подружница Подунавског округа постала главни носилац и координатор свих активности, подижући сваки сегмент реализације такмичења на виши ниво, као најзначајније домете рада у 2014. години издвајамо реализацију **семинара „Српски правопис у наставној пракси”, литерарни конкурс посвећен стогодишњици Првог светског рата и програм „Нушићу с љубављу”**.

Јануар је био обележен духом светосавља. На иницијативу Подружнице након десет година паузе настављено је неговање светосавске

традиције кроз литерарни конкурс за ученике основних и средњих школа, расписан у сарадњи са Народном библиотеком Смедерево. У топлом амбијенту Библиотеке, окружени књигама и њиховом свеколиком мудрошћу, многобројни окупљени ученици, наставници и други грађани били су благословени благом Савиним, поносни јер у овом суморном времену, када

се газе истинске моралне вредности, постоји омладина која ће умети у борби са животом да следи Савине савете о спасењу – да нам душе не буду отроване одсуством љубави и самилости, а да нам језик не буде уништен лажима и мржњом.

Многе правописне недоумице от-
клоњене су првих мартовских дана на
семинару **„Српски правопис у настав-
ној пракси”**. Угледни стручњаци, проф.
др Милорад Дешић и проф. др Вељко
Брборић, предавачи на Филолошком
факултету Универзитета у Београду, го-
ворили су о комплексним правописним
начелима која често задају проблеме не
само ученицима и обичним грађанима
него и професорима српског језика од
којих се очекује да, према природи стру-
ке, увек имају одговор на свако питање
и да утичу на описмењавање свих у свом
окружењу. Закључак који се наметнуо
био је да правопис не представља само
скуп ортографских начела – правопис је
приоритетна област и мора бити уређен

и примењиван у пракси у свим друштвеним сегментима, јер се једино на
тај начин може остварити функционална писменост сваког појединца.

Јунски дан, када је Подружница организовала велики **свечани скуп**
„У славу српског језика и књижевности”, био је обасјан сунцем, али и и-
скреним осмесима поносних ученика и професора. Желећи да афирмише-
мо оне најбоље, који су се месецима вредно припремали за такмичења ре-
шавајући сваку лингвистичку или књижевнотеоријску недоумицу, трудећи
се да похвалимо знање и умеће најталентованијих, али и да подстакнемо
остале на више труда, рада и упорности, дипломама и књигама, издањима
Друштва, наградили смо 120 ученика и професора који су остварили зна-
чајне резултате на окружним и републичким такмичењима. Подружница
је одлучила да и у наредним годинама негује традицију окупљања нај-
успешнијих такмичара поводом завршетка такмичарског циклуса.

књижевности имало је прилику да обогати своје знање и унапреди наставну праксу уживајући у одличним предавањима.

Милошевић, професор Гимназије у Смедереву, говорила је о методичким приступима проучавању Нушићевих дела истичући у коликој мери конкретне наставне јединице могу ученицима помоћи да сагледају свремениски аспект највећег српског комедиографа.

Посебну пажњу новембра 2014. године посветили смо годишњици Бранислава Нушића, с обзиром на повезаност великог комедиографа са Смедеревом. Први део програма „Нушићу с љубављу”, реализован у Регионалном центру Смедерево, био је намењен стручном усавршавању наставника. Окупљених стотинак професора српског језика и

Др Зорица Несторовић, професор Филолошког факултета у Београду, упознала је више од сто присутних чланова Подружнице са Нушићевом комичком структуром. Њена беседа показала је да је Нушић наш савременик, али не само због тога што открива наш менталитет, него и због помало меланхоличног осећања живота које боји његов однос према људским слабостима. Мр Татјана Лазаревић

У другом делу програма награђени су најбољи радови приспели на мултимедијални конкурс „Нушић је и данас жив”, чији је циљ био да се, кроз корелацију између књижевности и информатике прикаже на који начин ученици данас доживљавају Нушићево стваралаштво. Професори и родитељи имали су прилику да погледају награђене и похваљене

ученичке радове, презентације и филмове. Уз то, ученици из Крњева извели су кратки драмски приказ „Нушић међу децом”.

Трећи део програма посвећеног обележавању 150 година од Нушићевог рођења реализован је у Центру за културу Смедерево, где је Омладинско позориште Техничке школе у Смедереву извело представу „Нушићу с љубављу”, сачињену од одабраних сцена из „Сумњивог лица” и „Госпође министарке” (режија Наташе

Рајић, професора српског језика и књижевности у смедеревској Техничкој школи).

Поводом стогодишњице Првог светског рата расписан је **литерарни конкурс** на којем су ученици, у форми песме или кратке приче, инспирисани цитатима из најлепших српских родољубивих песама, пробудили искру родољубља која је почела помало да се гаси у српском народу. У оквиру обележавања 70 година ослобођења Смедерева и 100 година од

почетка Великог рата на Научном одељењу Народне библиотеке Смедерево уочи Митровдана отворена је изложба књига и периодике „Смедеревски бој 1914. године” и награђени су најбољи литерарни радови. Уметнички обликована сећања на живот и страдање наших храбрих предака, топла интимна атмосфера у Библиотеци, понека суза на старом лицу, потекла због потресних прича талентованих ученика обележили су новембарско књижевно вече које је допринело очувању успомене на догађај од великог културно-историјског значаја за читав свет.

2015. година

У 2015. години Подружница Подунавског округа реализовала је многе активности међу којима, поред Светосавског литерарног конкурса и два семинара, организована ради стручног и методичког усавршавања наставника, треба издвојити **обележавање 80 година од рођења Данила**

Киша и велику хуманитарну акцију покренуту ради обнове изгореле школске билбиотеке ОШ „Доситеј Обрадовић” у Смедереву.

Популарни семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II” по други пут је реализован у Смедереву последњег фебруарског дана 2015. године. Стотина расположених наставника у сали Регионалног центра, изузетна предавања еминентних универзитетских професора и међународно признатих научника, одлична радна

атмосфера и још боља организација скупа учинили су да овај тмурни зимски дан, огрејан позитивном енергијом и осмесима, остане свима у најдражем сећању.

Проф. др Рајна Драгићевић, врхунски предавач, Коста Вујић нашега доба, на занимљив начин говорила је о појави нових речи у српском језику и флексибилности лексичке норме. Уз сликовите примере наставницима су дати практични савети како да код ученика развијају критички став о преузимању страних речи.

Проф. др Божо Ђорић, гост изненађења на семинару, одржао је предавање „О творби речи из друкчијег угла” објашњавајући на нов начин многе творбене недоумице које у српском језику задају муке ученицима, али и наставницима.

Надахнутом беседом проф. др Бошка Сувајдића наставници су упловили у свет народне и уметничке лирике усвајајући нове предлоге о тумачењу поезије у настави.

Говорећи о доситејевском језику, у себи својственом маниру, духовито и оригинално, проф. др Александар Милановић, тадашњи председник Друштва за српски језик и књижевност Србије, доказао је да спој знања, спонтаности и луцидности чине предаваче великим, а да се теме за интердисциплинарна лингвистичка истраживања налазе свуда око нас.

Радост и понос обележили су почетком јуна свечани **скуп „Чувари српског језика и књижевности”** који је Подружница Подунавског округа организовала поводом завршетка такмичарског циклуса школске 2014/2015. године. По други пут су афирмисани најквалитетнији резултати у настави српског језика и књижевности, односно јавно су похваљени знање, залагање, ентузијазам и борбеност коју су ученици исказали у овогодишњем такмичарском циклусу.

Преко 120 чувара српског језика и књижевности у Подунавском округу, ученика и професора, најбољих на окружном нивоу такмичења из српског језика и језичке културе и окружном нивоу такмичења из књижевности „Књижевна олимпијада”, награђено је дипломама и књигама које је наше струковно удружење обезбедило уз помоћ донатора, издавачке куће „Klett”, Међународног фестивала поезије „Смедеревска песничка јесен” и Школске управе Пожаревац.

Представа „Комшије су криве”, рађена у режији и адаптацији наставнице Марије Јагличић и Милене Кањевац улепшала је завршетак овог свечаног скупа. Глумачке бравуре талентованих ученика ОШ „Вук Караџић” из Крњева одушевиле су и до суза насмејале окупљене наставнике и ученике.

Другог септембарског јутра 2015. године ученици ОШ „Доситеј Обрадовић” у Смедереву затекли су згариште на месту где је била њихова мала школа. У ватреној стихији нестало је петсто квадратних метара и школска библиотека са 14 000 књига. Наше струковно удружење је

истога дана, у сарадњи са Историјским архивом Смедерево и удружењем „Културно наслеђе града Смедерева“, покренуло велику хуманитарну акцију за обнову школске библиотеке. Акцију су подржала сва средства информисања у Србији.

Многи људи добре воље и великог срца радо су се одазвали нашем позиву – уз племените Београђане, који су сакупљали књиге за децу, учбенике, енциклопедије и речнике у општини Стари град, књиге су ОШ „Доситеј Обрадовић“ даровали Вукова задужбина, библиотека „Душан Радић“ из Врњачке Бање, Радио Београд, издавачке куће „Архипелаг“, „Лагуна“, „Пчелица“, Народна библиотека Смедерево, Регионални центар за професионални развој запослених у образовању Смедерево, многе школе, наставници, ученици и остали несебични појединци Смедерева и других градова.

Иницијатори акције доказали су да, упркос времену у којем владају себични људски интереси, постоје људи који својим ентузијазмом, залагањем и искреном борбом за више циљеве могу да бар мало промене свет набоље. За свега неколико месеци сакупљено је 12 000 књига – изгорела школска библиотека је обновљена.

Ипак, важније од броја сакупљених књига је неговање хуманости и развијање саосећања којим стварамо здраву основу за будуће генерације и неко боље и хуманије друштво...

Како казивањем и рецитовањем приказати најдубља значења и естетске вредности књижевног текста и како сугестивно казивањем деловати на реципијенте књижевноуметничког дела – нека су од питања на која је одговоре добило шездесет професора српског језика на **семинару „Казивање уметничког текста (поезија и проза). Рецитација – стваралачки чин. Естетика говорних облика”** који је организовала Подружница

Подунавског округа у сарадњи са Регионалним центром Смедерево и Друштвом учитеља Србије.

Поред предавања професорке Мирјане Аранђеловић, наставници Подунавског округа имали су част и задовољство да им обуку држи Ратомир Рале Дамјановић, бард српске књижевне и рецитаторске сцене, најбољи рецитатор некадашње Југославије који је својим аутентичним и надахнутим рецитовањем допринео лепоти овог дводневног дружења у Смедереву.

Са жељом да достојно обележе важне годишњице српске књижевности (80 година од рођења Данила Киша, 100 година од рођења Бранка Ћопића и 160 година од рођења Стевана Сремца) Подружница Подунавског округа и Регионални центар за професионални развој запослених у образовању Смедерево расписали су у новембру 2015. године

литерарни и мултимедијални конкурс за ученике основних и средњих школа Подунавског округа.

Атрактивне теме конкурса привукле су велики број учесника. Тако су основци писали радове о својим походима надахнутим књигама Бранка Ћопића, о Сремчевој Меланији и Јуци у XXI веку, а средњошколци су одгонетнули које је боје слез и зашто је сваки човек звезда за себе. Перфектно осмишљеним презентацијама и кратким филмовима о бојама, звуцима и мирисима детињства у Ћопићевим делима, о Зониним и Манетовим потомцима и о Андреасу Саму као двојнику Данила Киша, основци и средњошколци Подунавског округа доказали су да велика мотивисаност уме да изнедри велика дела, обојена бојама непресушне креативности.

Програмом симболичног назива „Извод из књиге бесмртних” Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ и Регионални центар за професионални развој запослених у образовању Смедерево обележили су 80 година од рођења Данила Киша.

У заносу, вешто и зналачки, проф. др Александар Јерков повео је присутне наставнике и средњошколце, омађијане његовим надахнућем, на сусрет са животом и стваралаштвом Данила Киша, тог разбарушеног боема који је подједнако добро умео да свира гитару, да ужива у помало самоубилачкој пушачкој страсти и да у свом поетичком дискурсу прозне структуре тематизује историјске и цивилизацијске теме кроз чудесни спој документарног и имагинарног.

Уз сету и тиху патњу на крају се наметнуо закључак да је српска и светска књижевност много изгубила Кишовим прераним одласком – Киш нам треба и данас као хлеб насушни у овом времену искривљених моралних вредности и погрешних схватања.

Други део програма „Извод из књиге бесмртних” био је **уметнички перформанс „За децу и осетљиве”**, инспирисан Кишовим „Раним јадима”, који су извели чланови секције „Свет речи” Гимназије у Великој Плани. Идејни творац перформанса посвећеног Кишу је професорка Јелена Златкова, која љубав према књижевности на необичан начин преноси већ десет година члановима ове секције.

Кроз спој кратких филмова и фотографија, наративе, драмске адаптације Кишових кратких прича о детињству и развијен осећај талентованих плаћанских гимназијалаца за кишовску естетску суштину, васкрсавали су пред публиком у Регионалном центру дечак Андреас Сам, његов отац Едуард Сам, мајка Марија, сестра Ана, госпођица Риго, Јулија, другови...

2016. година

И у 2016. години Подружница Подунавског округа наставила је са својим утврђеним активностима обогаћујући их новим активностима. Уз реализацију семинара и спровођење општинских и окружних такмичења Друштва за српски језик и књижевност Србије, по чијој смо перфектној организацији постали пример другим подружницама, посебно треба истаћи укључивање Подружнице у акцију „Негујмо српски језик”, као и представу „Коштана” Омладинског позоришта Техничке школе у Смедереву на Републичком зимском семинару.

Литерарним конкурсом и програмом „Греје нам срце сунце светосавско” Подружница Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ је јануара 2016. године по трећи пут у сарадњи са Библиотеком обележила Светосавске свечаности у Смедереву. Талентовани светосавци, ученици основних и средњих школа Подунавског округа, порукама својих литерарних радова доказали су да умеју да препознају истинске поруке онога који је одредио крст којим се крстимо, језик којим говоримо, писмо којим пишемо и пут којим идемо. Највећом снагом распламсан је пламен светосавља у граду деспота Ђурђа и Јерине, граду који повезује истину и митове у једно биће – баш онако како историја и легенда плету нераскидиви венац око лика и дела Светога Саве, духовног вође српског народа.

Представа „Коштана” Омладинског позоришта Техничке школе у Смедереву је на најлепши начин, уз предавања о стваралаштву Боре Станковића, обележила 140 година од рођења великог српског писца на 57. Републичкомзимском семинару Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Сузе, уздаси, аплаузи и овације – то су утисци који су обојили једанаести фебруарски дан 2016. године у Сали хероја на Филолошком факултету у Београду, испуњеној до последњег места. Заносна песма Коштане и жал за младошћу, које су својим глумачким бравурама дочарали талентовани смедеревски средњошколци, вођени непресушним ентузијазмом свог ментора, професорке Наташе Рајић, одушевили су стотине професора српског језика и књижевности показавши на делу пример изузетне наставне праксе.

„Књигом се брани и знање стичи, обликуј свет по својој причи” – порука је нашег свечаног скупа, организованог поводом завршетка такмичарског циклуса школске 2015/2016. године. Указавши на једино вредне путоказе које треба да следе младе генерације на путу до остварења својих животних циљева, по трећи пут смо се окупили да похвалимо знање, таленат и мотивисаност наших ученика, најуспешнијих на такмичењима из књижевности и такмичењима из српског језика и језичке културе, као и

рад наставника који храбро одолевају притисцима тешких времена бранећи својим залагањем основе националног и личног идентитета.

На иницијативу Управе Подружнице Град Смедерево је подржао акцију „Негујмо српски језик” чији су покровитељи Библиотека Града Београда, Филолошки факултет и Секретаријат за културу Града Београда. Као пратећи програм 128. туристичко-привредне манифестације „Смедеревска јесен” септембра 2016. године у Смедереву

је многобројним активностима промовисано неговање и заштита српског језика, писма, опште језичке културе и писмености.

У Градској галерији савремене уметности била је постављена изложба едукативних постера. Изложбу су отворили Бојан Теофиловић, заменик градоначелнице Града Смедерева, и Јасмина Нинков, директор Библиотеке Града Београда, а долазак глумца Светислава Гонцића, једног од промотера акције, највише је обрадовао смедеревске

школарце. Изложба је привукла рекордан број посетилаца – долазили су најмлађи, који се тек упознају са језичким главоломкама матерњег језика, али и старији, који су желели да обнове давно стечено знање.

На дан отварања изложбе у Народној библиотеци Смедерево одржана је едукативно-креативна радионица „Смедеревци негују српски језик”. У одличној атмосфери, кроз игру и забаву, више од шездесет ученика основних и средњих школа Смедерева расправљало је о језичким недо-

умицама, које задају муке многима, са ауторима радионице Владиславом Саром Ивковић Марковић, Виолетом Ђорђевић и Амалијом Витезовић, библиотекаркама Библиотеке Града Београда. Као резултат лепог и корисног радионичарског дружења настали су постери са поукама младих смедеревских чуvara писмености.

Центар Смедерева је током септембра био облепљен постерима – са билборда, излога радњи и зидова ресторана смешиле су се познате

личности, глумци, књижевници, музичари, спортисти и новинари, будући уз језичке поуке свест људи о потреби правилне употребе српског језика и значају неговања исправног говорења и писања. Средњошколци Смедерева су на главном градском тргу поделили грађанима Смедерева и многобројним туристима преко 20 000 ли-

стића са најчешћим граматичким грешкама и занимљивим објашњењима о правилним облицима.

Активно укључивање наше Подружнице у акцију „Негујмо српски језик” представило је Смедерево као град посвећен највишим културним

и националним вредностима. По дужини трајања, распрострањености и масовности, ова акција Подружнице Подунавског округа биће узоран пример повезивања рада Друштва за српски језик и књижевност Србије и његових подружница не само са просветним и кул-

турним установама, већ и са локалним самоуправама и широм друштвеном заједницом.

Првог децембарског викенда 2016. године Подружница Подунавског округа је, у сарадњи са Филолошко-уметничким факултетом Универзитета у Крагујевцу и Регионалним центром за професионални развој запослених у образовању Смедерево, реализовала **семинар „Настава српског језика и књижевности у контексту савремених**

лингвистичких и књижевнотеоријских достигнућа”. Бавили смо се актуелним питањима из српске ортотоније и морфонологије, променама

у стандардном српском језику од Вука до данас, синтагматским напоредним конструкцијама, глаголима и глаголским категоријама. Открили смо нове аспекте проучавања постколонијалне перспективе у Камијевом „Странцу” и стекли нова знања о културно-историјској картографији у настави српске књижевности, поетичким и педагошким аспектима обраде бајке,

националним и универзалним вредностима у процесу социјализације.

Долазак великог броја универзитетских професора, на челу са проф. др Милошем Ковачевићем, разноврсне теме, многобројне радионице и примењивост стеченог знања у пракси допринели су да стотину наставника Смедерева, Смедеревске Паланке и Велике Плане на овом семинару усаврши своје компетенције.

Поводом обележавања значајних књижевних годишњица (400 година од смрти Вилијама Шекспира, 140 година од рођења Борисава Станковића, 100 година од смрти Петра Кочића, 210 година од рођења и 160 година од смрти Јована Стерије Поповића) Подружница Подунавског округа и Народна библиотека Смедерево расписале су литерарни конкурс „Траговима великана”, на којем су биране најлепше приповетке и драмски текстови основаца и средњошколаца.

Велики број пристиглих ученичких радова, њихов квалитет и оригиналност задали су комисији тежак задатак при издвајању најбољих међу најбољима. Организатори конкурса

су пак добили мотив да и наредних година оваквим активностима подстичу младе литерарне ствараоце који остављају значајне трагове на путу неговања књижевне уметности.

2017. година

Поносни на остварено и испуњени љубављу према својој професији чланови Подружнице су и у 2017. години наставили да остварују програмске циљеве трудећи се да освајају нове бедеме знања и усавршавања.

По четврти пут успешно је у сарадњи Подружнице и Народне библиотеке Смедерево реализован **Светосавски литерарни конкурс** на који је ове године пристигло више од осамдесет ученичких радова које је стручна комисија вредновала у складу са начелима обликовања књижевних дела.

Следећи путоказе Светога Саве, што је и био назив овогодишњег литерарног конкурса, ученици Подунавског округа поново су показали да су достојни потомци највећег српског просветитеља, јер су својим литерарним остварењима на најлепши начин обогатили 28. Светосавске свечаности у Смедереву.

„Језик и писмо, књига и знање – за светлост вечну и трајање”
– био је назив свечаног скупа организованог поводом завршетка такмичарског циклуса школске 2016/2017. године.

По златној традицији, коју је својим програмом рада одавно утврдила Подружница Подунавског округа, након републичких такмичења у Сремским Карловцима и Тршићу по четврти пут окупљени су, награђени вредним књигама и дипломама и јавно похваљени ученици основних и средњих школа Подунавског округа који су освојили прво, друго или треће место на окружном нивоу такмичења из књижевности (Књижевна олимпијада) и Такмичењу из српског језика и језичке културе.

Радује податак да се из године у годину све већи број ученика Смедерева, Смедеревске Паланке и Велике Плане опредељује за такмичења Друштва за српски језик и књижевност Србије. Како је на скупу истакнуто, та деца су својим знањем и залагањем најбољи промотери својих градова, а њихови наставници ентузијастички који не посустају, већ напротив – мотивишу и инспиришу друге на рад и остваривање резултата.

Скуп Подружнице својим музичким бравурама отворили су ученици Музичке школе „Коста Манојловић” у Смедереву, а затворили, на одушевљење многобројних окупљених, ученици ОШ „Бранко Радичевић” из Лугавчине који су разгалили срца представом „Ивкова слава”, одличном глумом, песмом и игром.

Велико интересовање за **семинар „Интердисциплинарно тумачење књижевног дела у настави Српског језика и књижевности у основној и средњој школи”** поново је доказало колика је мотивисаност за рад наставника Српског језика из Смедерева, Смедеревске Паланке и Велике Плане, као и њихова жеља за перманентим учењем.

Гошће Подружнице Подунавског округа биле су проф. др Оливера Радуловић, редовни професор на Филозофском факултету у Новом Саду, и мср Јелена Журић, уредник за српски језик у ИП „Едука” у Београду. Пленумским предавањима и радионицама, у одличној и интерактивној атмосфери, чак деведесет наставника Подунавског округа имало је прилику да проду-

би своја знања и унапреди вештине за интердисциплинарно проучавање књижевног дела и корелацију наставе књижевности са ликовном, музичком, позоришном и филмском уметношћу. У завршном делу семинара, кроз презентовање интердисциплинарних обрада наставних јединица и дискусију, показана је креативност наставника, њихово залагање, као и предност интердисциплинарног приступа настави који доприноси обогаћивању садржаја и већој функционалности у образовно-васпитном процесу.

Развијање способности наставника у успостављању корелација и могућности примене сродних наставних садржаја у настави књижевности као примарни циљ овог семинара, који су организовале Подружница Подунавског округа у сарадњи са Форумом педагога и РЦ Смедерево, у потпуности је остварен.

Поводом обележавања 125 година од рођења нобеловца гост Подружнице Друштва за српски језик и књижевност Србије за Подунавски округ и Народне библиотеке Смедерево био је проф. др Александар Јерков, књижевни критичар, антологичар, теоретичар и историчар

књижевности, професор на Катедри за српску књижевност са јужно-словенским књижевностима Филолошког факултета у Београду и управник Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић”.

„Поглед из XXI века на Ива Андрића” – није то било само предавање професора Јеркова о српском нобеловцу, обликовано кроз сагледавање актуелног тренутка, испуњеног демотивацијом и дезоријентисаношћу, тако различитог од сржи којом су проткане врхунске андрићевске књижевне вредности. Била је то зналачка беседа генија нашег доба, јединственог и непоновљивог, покретана љубављу и вођена „ширином и ведрином слободног људског духа”, чије су невидљиве а снажне нити у препуној Концер-

тној сали Центра за културу Смедерево спојиле две стотине душа у једно биће, пленећи својом чудесном лепотом и непресушним надахнућем.

Поучни савет професора Јеркова многобројним професорима српског језика и књижевности, окупљеној омладини и другим љубитељима књижевности био је да чувамо Андрића и његове књижевне изврсности као ретку драгоценост, као штит у борби против тривијалности које нас окружују.

Говорећи о Андрићу, професор Јерков је у времену безнађа и свеопштег бесмисла заварао мрак песимизма осветливши га надом да ћемо постати бољи од нас самих и да ћемо, следећи Андрићеве знакове поред пута, успети да променимо своје судбине.

Подружница Подунавског округа петогодшњи циклус рада привела је крају на најлепши начин **семинаром Друштва „Ка савременој настави српског језика и књижевности II”** који се трећи пут реализовао у **Смедереву**. И овога пута емнинентни предавачи, професори Филолошког факултета у Београду, актуелне теме из језика и књижевности, као и жеља наставника Подунавског округа да се стручно и методички усавршавају, не би ли касније својим радом унапредили наставну праксу, били су добитна комбинација за успех семинара.

Наставници су се посебно обрадовали проф. др Зони Мркаљ, председници Друштва за српски језик и књижевност Србије, која је говорила о наставном тумачењу лирске песме у светлу савремених теорија.

Проф. др Славко Петаковић привукао је пажњу већ и занимљивим називом предавања – „Новац у рукама: историја једног мотива у српској

књижевности”, а предавање др Наташе Станковић Шошо приказало је дело Бранислава Нушића у настави са нових аспеката.

На крају, проф. др Александар Милановић, увек радо виђен гост у Подружници Подунавског округа, на свој препознатљив начин, духовито и атрактивно беседио је о сивим зонама наше језичке норме решавајући многе актуелне недоумице.

Важно је истаћи да све ове године Подружница има одличну сарадњу са Управом Друштва за српски језик и књижевност Србије која је увек спремна да подржи сваки наш конструктивни предлог ради побољшања рада Друштва.

Захваљујући одличном тимском раду, духу заједништва, искреним жељама, огромном залагању, професионалном приступу послу и пре свега добрим идејама, али и захваљујући изузетној сарадњи са Школском управом Пожаревац, свим установама културе у Смедереву и Регионалним центром за професионални развој запослених у образовању Смедерево, Подружница Подунавског округа реализовала је претходних пет година многобројне активности којима је подстакла ученике, наставнике, сараднике и друге грађане да јој се придруже у заједничкој мисији – неговању српског језика и књижевности. Рад нашег струковног удружења, са поносом то можемо истаћи, постао је мерило квалитета у образовно-васпитној и културној делатности у Подунавском округу.

Најзад, ваља нагласити да су локална средства информисања (Телевизија Смедерево, ТВ Коперникус, студио Исток Смедерево”, смедеревски недељни лист „Наш глас” и регионални недељни лист „Наше новине”)

својим прилозима редовно пратила активности наше организације и тиме допринела популаризацији српског језика, књижевности и рада Подружнице. Уз то, наша страница на Фејсбуку и блог, на којима се информације редовно ажурирају, постали су незаобилазни у обавештавању наставника широм Србије.

Верујемо да ћемо и у наредном периоду наставити континуирано да деламо на сличан начин, обогаћујући новим садржајима постављене оквири и циљеве рада. Следећи максимум да дела говоре више од речи, трудимо се и наредних година да идејама, преданошћу, ентузијазмом и разноврсним активностима дајемо велики допринос афирмацији и потврђивању богатих и светлих традиција Друштва за српски језик и књижевност Србије.

Председник Подружнице Подунавског округа
Миљана Кравић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ (2016/2017)

Подружница Друштва за српски језик и књижевност у 2016/2017. години успела је да реализује одређене планиране активности, премда су услови у којима ради и даље отежани.

Ученици основних и средњих школа на простору Косова и Метохије (укључујући и централно Косово и Метохију и Косовско Поморавље) активно су учествовали на такмичењима које организује Друштво за српски језик и књижевност Србије и остварили запажене резултате, од којих издвајамо оне постигнуте на такмичењу из Књижевне олимпијаде.

У сарадњи са културним центрима у општинама којима припадају, и ове године организовано је такмичење рецитатора *Песнице народа мог*, за које су ученици показали велико интересовање. Ове године бележимо запажени резултат Вука Тврдишића из Косовске Митровице, који је на Републичкој смотри рецитатора у Ваљеву, међу бројном и јаком конкуренцијом, освојио пето место.

Поред наведених активности, уз подршку и мотивацију својих наставника, ученици редовно учествују на литерарним и ликовним конкурсима у вези са српским језиком. Том приликом уручују им се вредне награде и похвале. На литерарном Конкурсу „Ћирилица од Владивостока до Јадранског мора”, који је организовало „Удружење свесловенске писмености и заштите ћириличног писма” из Београда, са којим Подружница сарађује, учествовали су ученици основних и средњих школа у Косовском

Поморављу. У истом крају одржан је и конкурс за најлепшу песму чији је иницијатор био познати дечији песник Тоде Николетић, након чега је уприличено и књижевно вече у којем су ученици читали најлепше песме познатих српских дечијих песника. У сарадњи са „Удружењем словенске писмености и заштите ћириличног писма”, чланови Подружнице, наставници српског језика у основним и средњим школама у Косовском Поморављу, у оквиру дводневне екскурзије, посетили су знаменитости града Београда. Идеју о екскурзији и њен програм осмислили су Милан Милутиновић (председник Удружења у Београду) и Марко Јовановић (председник огранка овог удружења на Косову и Метохији).

Уже стручно и методичко усавршавање наставних кадрова са Косова и Метохије и ове године подразумевало је учествовање на Републичком зимском семинару у Београду. Међутим, наставници са Косова и Метохије нису често у могућности да прате семинаре, како обавезне тако и оне изборне, акредитоване од стране Министарства просвете и технолошког развоја Републике Србије. Стога предлажемо да, уколико Друштво планира семинаре ван свог седишта, њима буде обухваћена и територија Косова и Метохије, с обзиром на то да је управо на овој територији српски језик угрожен, а просветни радници улажу додатан напор да у тешким условима обављају своје наставне и ваннаставне активности.

У току ове године, семинаре је организовала *Народна техника* у Косовској Митровици са којом Подружница има добру сарадњу.

Чланови Подружнице самостално организују предавања о којима обавештавају своје колеге из централног Косова и Метохије и Косовског Поморавља. У ОШ „Вук Караџић” у Звечану, поводом Светског дана писмености, 8. септембра одржан је огледни час којем су присуствовали наставници српског језика заједно са својим ученицима. Циљ предавања био је истраживање и изучавање општих и посебних питања о српском језику са закључком да српски језик треба неговати уз поштовање свих нормативних начела одређених правописом и нормативном граматику.

Посебну пажњу чланови Подружнице посвећују драмским секцијама у чијим активностима са великим задовољством учествују ученици. На импровизованој сцени у просторијама школе, пред публиком коју чине њихови другари, наставници, родитељи и грађанство, ученици су изводили драмске текстове чиме су показали залагање за популаризацију књижевности и неговање наставне праксе у циљу очувања националног идентитета.

Подружница је посебно поносна на Међународни научни скуп *Савремена српска фолклористика V* који је одржан у Призрену и Великој Хочи, 12. и 13. октобра 2017. године. Организатори скупа били су Удружење фолклориста Србије и Богословија *Светог Кирила и Методија* у Призрену, у суорганизацији Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Тема Скупа била је **Фолклорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту**. Подтеме скупа биле су: Рад руског конзула Ивана Степановича Јастребова; Народне умотворине Срба са Косова и Метохије у словенском контексту; Косово и Метохија – духовна и материјална култура; Савремена српска фолклористика. Уз интердисциплинарни приступ учесници скупа из Србије, Црне Горе, Републике Српске, Русије, Пољске и Украјине указали су на значај фолклорног наслеђа Срба на Косову и Метохији посматрајући га из угла науке о језику, књижевности и сродних хуманистичких дисциплина; етнологије, етномузикологије и др.

Скуп су, поздравним речима, свечано отворили: Његово Преосвештенство, епископ рашко-призренски Теодосије, др Драган Хамовић, посебни саветник министра културе и информисања, проф. др Драган Станић, председник Матице српске и проф. др Бошко Сувајџић, председник Удружења фолклориста Србије и председник Управног одбора Вукове задужбине. У културно-уметничком програму учествовали су ђаци Богословије Св. Кирила и Методија у Призрену и национални ансамбл „Венац”.

Након свечаног отварања у Великој Хочи, радни део започео је пленарним излагањима Бојана Јовановића (Београд), Андреја Мороза (Москва) и Валентине Питулић (Косовска Митровица), након чега је рад настављен по секцијама.

У овире Скупа, у Призрену је одржан Округли сто *Богословско читање записа Ивана Степановича Јастребова*, на којем су учествовали професори Богословије „Светог Кирила и Методија” у Призрену и „Светог Саве” у Београду, а након тога представљена је књига Милисава Савића *Епска Србија*. Поводом обележавања 230 година од рођења Вука Стефановића Караџића и 30 година од оснивања и рада Вукове задужбине говорили су проф. др Бошко Сувајџић и Славко Вејиновић који су библиотеци Богословије у Призрену поклонили вредна издања Вукове задужбине. У оквиру програма скупа представљен је часопис *Фолклористика за 2016. и 2017. годину* о којем су говориле уреднице проф. др Соња Петровић и др Смиљана Ђорђевић Белић.

Последњег дана Скупа, учесници су били у прилици да посете средњовековне манастире на Косову и Метохији, Пећку Патријаршију и Дечане.

Народни ансамбл „Венац” на отварању Скупа у Дому културе
у Великој Хочи

Ученици Богословије у Призрену певају химну након отварања изложбе
*Албум сећања на наше претке из Првог светског рата Удружења солунаца
и њихових потомака (1914–1920), подружнице из Ниша*

Са Округлог стола „Богословско читање записа Ивана Степановича Јастребова” у Богословији „Светог Кирила и Методија” у Призрену

Виница „Свети Стефан” у Великој Хочи, рад у секцијама током првог дана скупа

Чланови Подружнице се надају да ће, уз помоћ Друштва за српски језик и књижевност Србије и у предстојећем периоду разноврсним активностима наставити рад на успешном остваривању циљева Друштва. Својим посвећеним радом чланови Подружнице радиће и даље на очувању језика и писма као суштине националног идентитета српског народа.

Председник Подружнице
Проф. др Валентина Питулић
Асс. Марија Миљковић, заменик

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ЗА РАСИНСКИ ОКРУГ (2017)

Подружница Расинског округа и ове године била је изузетно активна и успешна у различитим наставним и ваннаставним активностима. Из рада наставника и професора српског језика и књижевности Расинског округа издвојићемо неке значајне активности:

1. На Зимском семинару у Београду, на такмичењу из методике наставе, трећу награду добила је Цица Баџић, ОШ „Жабаре”. На такмичењу из књижевности, за најбољи писмени задатак награђена је другом наградом Зорица Дамњановић. Радионицу о правопису водила је Станислава Арсић, професор Гимназије Крушевац.

2. У оквиру републичке акције „Негујмо српски језик”, 25. марта 2017. године у Крушевцу, реализован је семинар „Ка савременој настави српског језика и књижевности II”, коме је присуствовало 60 професора основних и средњих школа Расинског округа. Семинар су реализовали проф. др Милан Стакић, проф. др Бошко Сувајдић, проф. др Јелена Јовановић и проф. др Зона Мркаљ.

3. Као и претходних година, и ове године велики број ученика учествује на свим нивоима такмичења из области **Књижевна олимпијада и Језик и језичка култура**. Постигнути су изузетни резултати. Посебно се истичу успеси на Републичким такмичењима. Преко 25 ученика награђено је једном од прве три републичке награде.

4. Драмске секције на нивоу округа биле су изузетно активне и успешне. У оквиру локалних такмичења „Тин-фест” и „Федраро” наставници и ученици исказали су посебну креативност и талент што је допринело великој популарности ових такмичења, али и заинтересованости ученика за глуму. У свим школама Округа врло су активне секције за глуму и рецитовање што је условило и низ награда на окружном и општинском нивоу.
5. Подружница је активно учествовала и подржала рад Друштва српско-шкотског пријатељства. Поводом годишњице смрти докторке Елси Инглијес расписан је литерарни конкурс. Три ученице су добиле вредне књиге и њихови радови објављени су на енглеском језику у Шкотској.

6. Подружница подржава и младе креативне људе. Професорка српског језика и књижевности Невена Милићевић покренула је часопис о књижевности и језику, „Реч Крушевац”. Тема првог броја била је љубав, а другог ћирилица. Часопис објављује стручне текстове, али и стваралаштво младих талентованих људи.

Фотографије са промоције првог броја часописа:

7. Међународни скуп о књижевном делу Добрице Ћосића организовао је Филолошки факултет и Народна библиотека у Крушевцу. Поред професора са београдског Универзитета реферат је имала и професорка наше Подружнице, Ивана Јовановић. Овом научном скупу присуствовало је десетак професора, чланова наше Подружнице.

На састанку професора Подружнице, који је одржан 20. 10. 2017, било је речи о усаглашавању критеријума оцењивања на нивоу актива школе, али и на нивоу Округа. Извршена је анализа постигнутих резултата на завршним испитима у основним школама, али и на пријемним испитима за факултете. Наши резултати су изнад републичког просека, али су изнете сугестије и предлози да би се квалитет наставе унапредио, а самим тим и резултати на испитима и такмичењима биће бољи.

Представљени су песници Подружнице. Прво је свој рад представила Дејана Цветковић из Економско-трговинске школе у Крушевцу. Казивала је две песме по свом избору. Љиљана Павловић Ћидић казивала је одломак из драме за децу „Вешчија деклинација”. Представио се Љубиша Красић поезијом из збирке песама „Жеље луталице”, песмама „Снежни човек”, „Име свеца”. Драгослав Ђорђевић прочитао је две љубавне песме. Саша Војиновић је представио своје две књиге поезије. Културно-јавна делатност школа је на професорима српској језика. Душанка Милосављевић говорила је о јединственој драмској секцији професора и ученика у ОШ „Јован Поповић”, Марија Алексић, основна школа из Блажева о реализованим пројектима везаним за инеркултуралност, о животу и обичајима Рома. Биљана Гајић говорила је о раду и резултатима ОШ „Нада Поповић”. Љиљана Недељковић представила је културна дешавања у Трстенику у којима су учесовали ученици и наставници. Поводом Дисове и Андрићеве годишњице одржане су књижевни сусрети и остварена сарадња са Библиотеком, Музејом, Домом културе.

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ ЗА КОЛУБАРСКИ ОКРУГ (2017)

Ни у 2017. години ништа се значајно није променило у раду Подружнице Колубарског округа. Она је наставила да ради кроз Активе наставника српског језика 28 основних и 11 средњих школа, без правног утемељења и регистравања Подружнице као удружења.

И ове године је Ваљевска гимназија била светионик који је бојио културни живот Ваљева, али и путоказ школама како бродити у мору изазова, плими осредњости и осекама истинских вредности.

Гимназија је остварила плодотворну сарадњу са Матичном библиотеком „Љубомир Ненадовић”, била домаћин такмичења из књижевности – Књижевне олимпијаде и свесрдно сарађивали са Друштвом за српски језик и књижевност. Велика пажња посвећена је модернизацији и увођењу иновација у редовну наставу, као и повезивању рада секција са садржајима редовне наставе.

Ученици Гимназије су у мају 2017. показали могућности повезивања књижевности са савременим информационим токовима на часу „Интернет и књижевност: представљање Мреже Црњански”.

И ове школске године остварен је изузетан резултат на републичким такмичењима из књижевности и српског језика и језичке културе. Освојено је седам награда.

Актив је остварио запажене успехе и кроз рад литерарне, новинарске, лингвистичке рецитаторске секције, као и Драмског студија. Ове године трећа награда додељена је школском листу „Гимназијалац” и проф. Данијели Голубовић, као и литерарној секцији (ментор мр Милена Милисављевић).

Поводом обележавања Дана школе Драмски студио припремио је позоришну представу „Јазавац пред судом” по тексту Петра Кочића, у режији професора Милана Поповића. Представа је играна и у Руском дому, а глумачко умеће ученика дошло је до изражаја и на Позоришним сусретима гимназија Србије у Крагујевцу где је Вељко Ускоковић, II–3 освојио прву награду за главну мушку улогу, а Доротеја Вуковић, I–6 за главну женску улогу.

Рецитаторска секција, коју води професор српског језика и књижевности Вера Ваш, у овој школској години добила је највиша признања. У Центру за културу „Ваљево” одржано је 49. републичко такмичење у рецитовању. У категорији старији узраст, у конкуренцији 35 такмичара, победила је Доротеја Вуковић, ученица првог разреда која је говорила песму „Живот из кесице” Хелене Петровић, а она је уједно проглашена и за апсолутног победника Смотре.

У свечаној сали Ваљевске гимназије 12. маја одржано је традиционално Вече рецитатора – учесника овогодишње општинске, окружне и републичке смотре рецитатора „Песниче народа мог”. Као гости наступили су и ученици Гимназије „Вега” из Идрије, као и рецитатори основних школа који су се у својим категоријама пласирали на републичку смотру.

Чланови литерарне секције учествовали су и освајали награде на многобројним конкурсима. На седмом конкурс Ваљевског часописа за књижевност, уметност и културу „Акт”, у категорији средњошколаца, награде су освојили: Немања Грујичић I-1, Невена Жујовић, II-5 и Ђорђе Попара, II-2. Николина Радовановић, I-4 добитница је друге награде на конкурс Дани ћирилице, док су Нина Станковић IV-6 и Немања Грујичић I-1 финалисти конкурса „Мика Антић”.

Мирјана Ђукић, I-5 освојила је прво место на Регионалној смотри стваралаштва са радом *Мотиви у Алманаху* литерарне секције Ваљевске гимназије (1970–1985). На истом такмичењу Андреа Лескур, III–2 освојила је треће место представивши се радом *Познавање правописних правила* ученика првог разреда Ваљевске гимназије.

На Републичкој смотри истраживачких радова у Београду Мирјана Ђукић, I-5 (ментор професор мр Милена Милисављевић) освојила је прво место.

Литерарна секција Ваљевске гимназије и ове године је наставила осмишљавање програма кроз корелацију ваннаставних и наставних активности. У организацији литерарне секције, Клуба читалаца Ваљевске гимназије и професора Вере Ваш и мр Милене Милисављевић, аутори веома успешне, оригиналне и занимљиве књижевне вечери били су ученици свих разреда школе. Они су проницљиво одгонетали и представили скоро читав приповедачки опус Михајла Пантића. Клуб читалаца и литерарна секција Ваљевске гимназије организовали су у свечаној сали представљање романа Александре Михајловић *Кроз прстухват цимета*. Секција за историју, литерарна секција и Клуб читалаца Ваљевске гимназије су организовали књижевни сусрет „Прочитајте и ви...” у свечаној сали Ваљевске гимназије.

Литерарци су своје радове објављивали у школском листу „Гимназијалац” и Алманаху, а организовали су и поетске вечери посвећене Матији Бећковић, Петру Пајићу и бројним другим уметницима, док су чланови новинарске секције уредили два броја „Гимназијалца”.

Литерарна секција „Разиграно перо” ОШ „Браћа Недић” под руководством проф. Лидије Марић Јовановић за девет година постојања остварила је многобројне успехе и освојила, што групно, што њени чланови појединачно близу 200 награда на различитим међународним, републичким, регионалним и општинским литерарним конкурсима, а у истом периоду објављено је више од 100 поетских радова чланова секције у збиркама децјег песништва, зборницима фестивала, децјим часописима,

дневним листовима, на различитим порталима који се баве неговањем дејег стваралаштва.

Ове године Литерарна секција „Разиграно перо” и званично је проглашена за најбољу литерарну секцију у Србији на Републичком такмичењу литерарних секција основних и средњих школа Србије које организују Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Филолошки факултет у Београду.

У јуну су пети пут Литерарна секција „Разиграно перо” Основне школе „Браћа Недић” и Народна библиотека Осечина организовале општински литерарни конкурс „Песнику у част” и други пут ликовни конкурс „Писцима у част”.

Негујући књигу и читање као непролазну вредност и увек актуелан медиј у процесу доживотног стицања знања, забаве и прекраћивања доколице, Народна библиотека Осечина пету годину за редом у сарадњи са Литерарном секцијом „Разиграно перо” Основне школе „Браћа Недић” и професорком српског језика Лидијом Марић Јовановић предано ради на обележавању великих књижевних јубилеја.

За ову годину су се одлучили да литерарним и ликовним конкурсом обележе јубилеје и годишњице:

- 185 година од рођења Ђуре Јакшића
- 170 од рођења Милована Глишића
- 100 година од смрти Владислава Петковића Диса
- 95 година од рођења Душана Радовића
- 125 година од рођења Иве Андрића био је повод и инспирација и ученицима Техничке школе Ваљево са професорком Иваном Милосављевић; они су приредили изложбу фотографија и одабраних мисли нашег нобеловца у холу школе.

Сјајну сарадњу библиотеке и наставника српског језика бележи и Љиг, који већ скоро две деценије организује Песнички маратон, својеврсно такмичење младих песника љишке општине.

Занимљива радионица калиграфије организована је у ОШ „Десанка Максимовић” у Ваљеву. Ученици су имали прилику да виде како се некада писало, који су се материјали користили за писање и како су изгледала слова. Радионицу калиграфије са заинтересованим ученицима школе реализовали су Дарен Миливојевић, вероучитељ Мија Бојиновић и наставница српског језика Драгана Асановић. У практичном раду учиници су увежбавали технику лепог писања.

Традиционално, наставници Актива српског језика Ваљевске гимназије учествовали су у реализацији и организацији Поетског конкурса „Десанка Максимовић” који је одржан у мају, као и у организацији Поетског часа на Тргу песништва.

У свечаној сали Ваљевске гимназије представљен је Зборник научних радова о поезији Петра Пајића и Зборник ђачких радова о Петру Пајићу. У Зборнику научних радова о песнику Петру Пајићу објављено је десет научних радова међу којима су и рад проф. Вере Ваш „ДАН – прва песничка књига Петра Пајића” и рад главног уредника СКЗ-а Драгана Лакићевића „Мотиви снега и севера у поезији Петра Пајића”.

О Зборнику ђачких радова о Петру Пајићу, у издању Српске књижевне задруге и Ваљевске гимназије, говорила је проф. Вера Ваш која је, заједно са мр Миленом Милисављевић, уредник Зборника. Песник Петар Пајић говорио је о важности поезије у човековом животу. Одломке из својих објављених радова читали су бивши гимназијалци: Јелисавета Новаковић, Јелисавета Ацић и Марко Тодоровић, као и гошћа из Филолошке гимназије Јана Петровић. Организован је и ђачки округли сто о поезији Тање Крагујевић и Моша Одаловића, добитника Награде „Десанка Максимовић”, Хелене Петровић и Радмиле Петровић победница XXI и XXII Поетског конкурса „Десанка Максимовић”.

На Тргу песништва одржан је поетски час ваљевских ђака у спомен Десанки Максимовић, а затим је у Бранковини додељена Награда „Десанка Максимовић” песнику Милану Ненадићу.

Такође је и ове године Актив за српски језик реализовао програме Последњег школског часа, Завршне матурске свечаности, промоције књига, трибина, књижевних вечери, представљања рада секција.

Чланови Актива били су ангажовани на пољу стручног усавршавања као полазници семинара и стручних скупова, реализатори семинара и аутори научних и истраживачких радова.

У Годишњаку Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима (децембар 2016) објављен је научни рад проф. Вере Ваш *Јунаци српске усмене поезије о Косовском боју у бугарској усменој традицији – компаративна анализа*. У стручном часопису *Књижевност и језик* бр. 1–2/ мај 2017. проф. Вера Ваш објавила је *Текстолошке аспекте „Писама из Италије” Љубомира Ненадовића* у контексту издања штампаних за време његовог живота (1868-1895). По позиву, 22. јуна 2017. године, проф. Вера Ваш учествовала је на научном симпозијуму о делу Милована Глишића, одржаном у Матичној библиотеци „Љубомир Ненадовић”, на коме је представила свој рад *Глишићев приповедачки опус у светлу савремених књижевних теорија*.

Професор мр Милена Милисављевић аутор је рада *Путописи и Ваљевска гимназија*, објављеном у часопису *Љубини дани*, 1, 2016. у издању Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић”, који је, уз уредништво и остале ауторе, представила на промоцији првог броја часописа у Музеју за значајних писаца у фебруару 2017. У „Школском часу” бр. 5. 2016. објављен је рад проф. мр Милене Милисављевић *„Писма из Норвешке Исидоре*

Секулић у наставној пракси”, а у „Школском часу” бр. 2 за 2017. *Градови и химере Јована Дучића у настави*, као и прилог настави професора Милене Петровић *Ставови ученика према романским, германским и словенским језицима и утицај фонетике на формирање става о језику*.

уторак, 31. октобра 2017. У свечаној сали Ваљевске гимназије одржан ученички округли сто о стваралаштву Радована Белог Марковића. Учествовали су ученици Карловачке, Филолошке и Ваљевске гимназије. Књижевни сусрет пратио и писац Радован Бели Марковић.

Ментори учесника биле су др Маја Стокин, професорка Карловачке гимназије, Лела Росић, професорка Филолошке, Вера Ваш и Милена Милисављевић, професорке Ваљевске гимназије. Ученички округли сто организовала је литерарна секција и Клуб читалаца Ваљевске гимназије чијим радом координира проф. Милену Милисављевић.

У Филолошкој гимназији у Београду одржан је *Час о Иви Андрићу*, округли сто поводом 125 година од рођења Иве Андрића. Међу шеснаесторо учесника, своје радове изложиле су и професорке Ваљевске гимназије:

- Милену Милисављевић, *Путонис Крај светлог Охридског језера Иве Андрића у учионици без папира*,
- Милену Петровић, *Фаталистички призвук женских лепота у Андрићевом делу*.

Стоти број Гимназијалца представљен је 24. 11. 2017. г. у Свечаној сали Гимназије и податак о том догађају и значајном јубилеју стваралаштва и писане речи нека буде тачка на овај извештај, који сведочи о разумевању, али и богатству садржаја ове Подружнице.

Председник Подружнице,
Маријана Неговановић Обрадовић,
уз свесрдну помоћ *мр Милене Милисављевић*

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА ЈАБЛАНИЧКИ ОКРУГ (2017)

Подружница је у 2017. у потпуности реализовала све планиране активности.

- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из српског језика и језичке културе за ученике основних школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из књижевности – *Књижевна олимпијада* за ученике основних школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из српског језика и језичке културе за ученике средњих школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинског и окружног такмичења из књижевности – *Књижевна олимпијада* за ученике средњих школа на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинске и окружне смотре рецитатора за ученике основних школа (нижих и виших разреда) – *Песнице народа мог* на територији Јабланичког округа.
- Организација и спровођење општинске и окружне смотре рецитатора за ученике средњих школа – *Песнице народа мог* на територији Јабланичког округа.
- Додела диплома и награда најуспешнијим ученицима и наставницима на крају свих циклуса такмичења.

(Кроз све нивое такмичења на територији Јабланичког округа прошло је 940 ученика; награђено је 270 ученика и четрдесет наставника. Из сваког разреда и у свим категоријама имали смо републичке такмичаре који су остварили завидан резултат.)

- Организација Светосавског литерарног кокурса за ученике основних и средњих школа.
- Обележавање 125 година од рођења Иве Андрића у сарањи са Лесковачким културним центром, Подружница је организовала

предавање (семинар) на тему „Андрићев изабрани идентитет у српској књижевности”.

Све активности су реализоване у периоду од јануара до септембра 2017.

Подружница је све време сарађивала са Центром за стручно усавршавање Лесковац, Лесковачким културним центром, Домом културе *Радан* у Лебану као и школама-домаћинима такмичења.

Активности Подружнице могли сте пратити и на Фејсбук страници: <https://www.facebook.com/Друштво-за-српски-језик-и-књижевност-Лесковац-1541503179475323/>

Координатори и реализатори активности:

1. Душан Благојевић, председник
2. Владимир Мичић, председник Скупштине
3. Наташа Томић, потпредседница Подружнице
4. Милица Мишић, потпредседница Подружнице
5. Биљана Мичић, члан Управе
6. Биљана Ђорђевић, члан Управе
7. Наташа Николић, координатор
8. Ивана Бошковић, координатор
9. Јован Илић, координатор

Председник Подружнице
Душан Благојевић

ПОДРУЖНИЦА ДРУШТВА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ ЗА МОРАВИЧКИ ОКРУГ (2017)

Подружница за Моравички округ реализовала је током 2017. године бројне активности из свог Годишњег плана рада.

Одржано је шест скупштина Подружнице Друштва за српски језик и књижевност за Моравички округ у ОШ „Свети Сава”, у ОШ „Милица Павловић” и РЦ Чачак.

Дневни ред обухватао је организацију школских такмичења и осталих нивоа такмичења из књижевности и из језика и језичке културе. Разматрани су спорни задаци и решења на такмичењима, извршена је анализа пробног теста и завршног теста, као и иницијалних тестова које је ЗВКОВ припремио за ученике 5. и 7. разреда. Примедбе и сугестије упућене су надлежним институцијама. Теме су биле у вези са наставном праксом, стручним усавршавањем и реализацијом активности из Годишњег плана рада.

У четвртак, 23. марта 2017. године, у РЦ Чачак одржана је Ванредна скупштина Подружнице за Моравички округ са дневним редом који је обухватао:

- Програмске измене у 5. разреду.
- Упознавање са третманом књижевне грађе у новом програму.
- Фонд часова српског језика према предлогу МПНТ.
- Поклапање окружног и републичког такмичења из језика и језичке културе и другог предмета.

Формирана је радна група која је проучила сегменте верзије наставног програма за 5. разред који је објављен на сајту Института за педагогију.

Своје закључке и запажања радна група проследила је на адресу Друштва за српски језик које је накнадно упутило позив Подружницама да изнесу мишљење о предлогу наставног програма.

Такмичења и смотре

Успешно су реализоване све редовне активности у организацији и спровођењу школског, општинског и окружног такмичења из српског језика и језичке културе и Књижевне олимпијаде за ученике основних и средњих школа на територији Моравичког округа.

У суботу, 1. априла 2017. године, у ОШ „Вук Караџић” у Чачку одржан је окружни ниво Књижевне олимпијаде за ученике основних школа Моравичког округа. Право учешћа на окружном такмичењу имало је 63 ученика 7. разреда од којих се 10 пласирало на републички ниво, а 29 је освојило једно од три места, док је од 57 ученика 8. разреда такође 10 стекло пласман, а 23 је освојило једно од три места.

У суботу, 9. априла 2017. године, у ОШ „Вук Караџић” одржан је окружни ниво такмичења ученика основних школа Моравичког округа из језика и језичке културе. Право учешћа на окружном нивоу имало је 52 ученика 5. разреда, а 33 су награђена. У 6. разреду било је 28 ученика, а 14 је награђено. На такмичењу је учествовало 16 ученика 7. разреда од којих се 4 пласирало на републички ниво, а 9 је освојило једно од три места док је од 18 ученика 8. разреда 6 стекло пласман, а 11 је освојило неко место.

Школа организатор доделила је дипломе најуспешнијим ученицима на крају свих циклуса такмичења, а матичне школе наградиле су ученике и наставнике књигама.

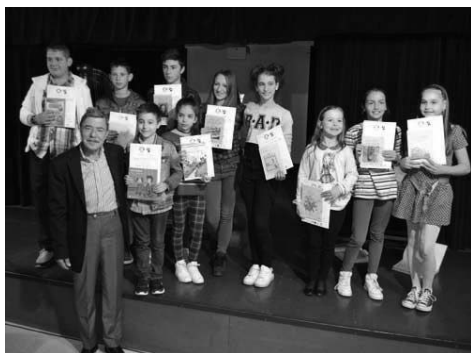
Резултати са републичког нивоа такмичења налазе се на сајту Друштва.

Градско такмичење у лепом говору одржано је 8. априла 2017. у ОШ „Милица Павловић” за ученике основних и средњих школа. Ово такмичење је значајно зато што подстиче говорну културу ученика и љубав према књижевности. Реализује се у организацији Градског одбора „Пријатеља деце Србије” којим руководи наставник српског језика Десимир Пауновић, ОШ „Милица Павловић”, Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис”,

Скупштине града Чачка, Високе школе техничких струковних студената и Ротари клуба из Чачка.

За ученике школа са територије Чачка, домаћин је ОШ „Милица Павловић”, а чланови Подружнице присутни су у два стручна жирија. Такмичило се укупно 70 ученика разноврстаних према узрасту у пет група.

Такмичаре од 1. до 4. разреда (прва и друга група), који су били и најбројнији, оцењивао је жири у саставу професора српског језика и књижевности: Бојана Гровић, Душица

Ђурчић и Драган Дујовић, а такмичаре од 5. до 8. разреда и средњошколце (трећа, четврта и пета група) вредновали су: др Ивана Крсмановић, проф. Марија Радуловић (из Градске библиотеке) и професор Милан Громовић.

Како број учесника на овом такмичењу расте, постоји иницијатива да оно уђе у Календар такмичења и смотри МПНТР. За сада, организује се само на нивоу Моравичког округа, а некада је било и на републичком нивоу.

Такође, организована су одељенска и школска такмичења у рецитовању, а потом и општинска и окружна смотра рецитатора за ученике основних и средњих школа „Песнице народа мог” под покровитељством Дома културе Чачак. Општинско такмичење одржано је 25. марта 2017. године у сали Музичке школе „Др Војислав Вучковић” у Чачку. Жири сачињен од професора српског језика и књижевности: Бојан Памучар, Јована Дмитрић и Милица Мутавцић, изабрао је према пропозицијама победнике који су представљали Чачак на 48. Окружном такмичењу 8. априла 2017. у Горњем Милановцу.

Професори српског језика и књижевности мотивишу ученике за учешће у литерарним конкурсима и бројним културним активностима у склопу манифестације „Дисово пролеће”.

Чланови Подружнице организују током јуна свечане доделе диплома ученицима као и свечаности поводом Дана школе и школских јубилеја.

Припремљена је и представљена Монографија поводом 120-годишњице ОШ „Свети Сава” Чачак.

Стручно веће професора српског језика традиционално је организовало одлазак ученика на позоришне представе, културне манифестације и на Сајам књига.

Професори српског језика ОШ „Др Драгиша Мишовић” припремили су представу *Том Сојер* коју су ученици 5. извели у Установи за дневни боравак деце, младих и одраслих са сметњама у развоју „Зрачак” у Чачку.

Највећи број школа припрема и штампа школске листове и часописе.

На Филолошком факултету у Београду у оквиру 58. Зимског семинара за професоре српског језика 9. фебруара 2017. године школски лист ОШ „Танаско Рајић” *Нова искра* проглашен је за најбољи основношколски лист по оцени Друштва за српски језик и књижевност Србије и МПНТР. Награду је примила уредница Наташа Турунташ, професор српског језика.

Стручно и методичко усавршавање наставника

Чланови Подружнице похађали су различите облике стручног усавршавања.

- Републички зимски семинар у Београду, Друштво за српски језик и књижевност.
- Медијска писменост – деца и медијски садржаји, К3, П5, у Регионалном центру, 25. 2. 2017.
- Обука о примени стандарда за општеобразовне предмете у средњим стручним школама
- Индивидуални приступ у раду са ученицима, број 341, компетенција К1, приоритет 1.
- Израда и примена тестова знања, дводневни семинар у Регионалном центру, 3–4. 2. 2017.
- Настава српског језика и књижевности у контексту савремених лингвистичких и књижевнотеоријских достигнућа, ФИЛУМ Крагујевац
- Добра припрема за час – успешан час, онлајн
- Тематски и интердисциплинарни приступ планирању наставе, 9. и 10. 12. 2017. у РЦ Чачак, редни број 454 (К2, П1)
- У сусрет акредитацији нових програма стручног усавршавања, радионица ЗУОВ-а
- Реинжењеринг, Технички факултет Чачак
- Како унапредити ангажовање ученика креирањем е-курсева на мудл платформи, семинар у Регионалном центру у Чачку

Скупови, трибине, предавања

Наташа Турунташ, професор српског језика у ОШ „Танаско Рајић” Чачак водила је радионицу на Зимском семинару у Београду на којој је представила начин рада на новинарској секцији. Указала је на значај активне наставе за развијање компетенција ученика кроз примере из праксе и пренела искуства која се тичу уређивачке концепције, техничке израде школског листа и његовог финансирања.

– Предавање проф. др Александра Милановића, Истине и заблуде о историји српског језика, НБ „Стефан Првовенчани” Краљево, 1. 3. 2017.

- Програм поводом 170 година од победе Вукових језичких принципа, ОШ „Вук Караџић”, 24. 5. 2017.
- Дан словенске писмености (о словенским језицима и ћириличном писму) – Заједница дома и школе Гимназије у Чачку, 7. јун 2017. Свечана учионица Гимназије
- Седамнаести Међународни мрчајевачки песнички сусрети, 21. и 22. 9. у Мрчајевцима

- Стручни скуп Вукова реформа из угла језика, књижевности и теологије, 5. 10. 2017.
- Предавање и изложба о Милошу Црњанском „Живот и коментари”, аутори Весна Капор и проф. др Предраг Петровић, 13. 12. 2017.
- Формативно и сумативно оцењивање, предавање у Гимназији, 25.12. 2017.
- Петар Петровић Његош, предавање, Градска библиотека Чачак
- Пројектна настава, предавање Снежане Тошовић, проф. ОШ „Танаско Рајић” Чачак

Угледне активности

Завичајни песник

Прослава осамдесетогодишњице од рођења Бране Петровића одржана је 7. 4. 2017. у селу Слатина код Чачка у коме је песник провео своје детињство и младост. У програму су учествовали ђаци ОШ „Бранислав Петровић” из Слатине и академик Матија Бећковић који је био дугогодишњи пријатељ Бране Петровића. Прослави је присуствовала и песникова породица. (<https://www.youtube.com/watch?v=Zz0Malf2aY>)

Поетско вече посвећено овом завичајном песнику одржано је на песников 80. рођендан у Музичкој школи „Др Војислав Вучковић” у Чачку.

Манифестација „Дани Вука Караџића”

Поводом 230 година од рођења Вука Караџића и 170 година од победе његових језичких принципа одржана је Манифестација „Дани Вука Караџића” коју су подржали РЦ, Школска управа и Удружење „Чувари дела Вука Караџића” из Чачка, Вукова задужбина и Друштво за српски језик и књижевност. Програм Манифестације припремила је Душица Ђурчић, професор српског језика.

Дан Светих Ђирила и Методија – Дан словенске писмености, обележен је 24. 5. 2017. године свечаним програмом *Откуда долазимо и куда идемо* који је припремила Наташа Вигњевећ, професор српског језика. Ученици ОШ „Вук Караџић” казивали су текстове о значају језика за чување идентитета. На крају програма уручене су награде учесницима литерарног конкурса који је био расписан за све основне и средње школе.

Тоба дана отворена је изложба плаката „Негујмо српски језик” на коју су позвани ученици и наставници свих школа.

У завршници Манифестације „Дани Вука Караџића”, 5. октобра 2017. у сали Музичке школе „Др Војислав Вучковић” одржан је Стручни скуп *Вукова реформа из угла језика, књижевности и теологије*. На Скупу који су организовали РЦ и ОШ „Вук Караџић” учествовали су професори Филолошког факултета и чачанских школа који су говорили о значају Вуковог дела у развоју српске културе:

- Проф. др Вања Станишић са Филолошког факултета у Београду – *Вукова ћирилица између револуционарног преображаја и еволутивног развоја;*
- Проф. др Бошко Сувајдић са Филолошког факултета у Београду – *Језик у народној књижевности;*
- Доц. др Снежана Вучковић са Филолошког факултета у Београду – *Вукови речници као извор за историјско-лексиколошка проучавања српског језика;*
- Проф. др Владимир Димитријевић из Гимназије у Чачку – *Вуков превод Новог завета;*
- Проф. др Оливера Крупеж из ОШ „Милица Павловић” у Чачку – *Вук и Копитар.*

Пројектна и интегративна настава

Пишимо својим ћириличким писмом

Међународни Дан матерњег језика, 21. 2. 2017. био је повод да се у ОШ „Милица Павловић” организује угледни час посвећен матерњем језику и истакне вредност и значај српског језика и ћириличног писма и да се на тај начин допринесе неговању и очувању лепоте српског књижевног језика.

Угледни час организовала је Тања Ђорђевић, професор српског језика са ученицима V₅, VI₃, VII₅ и VIII₅ у сарадњи са наставницима страних језика, географије и верске наставе. Ученици су изнели неке креативне идеје о томе како заштитити српски језик и ћирилично писмо и учинили овај час посебно занимљивим. Сања Живановић, проф. Ликовне културе приредила је изложбу ученичких радова на тему ћирилице (<http://tanjadjordjevic.blogspot.com>).

Креативни распуст

Професори српског језика ОШ „Др Драгиша Мишовић” осмислили су активности за Језичку олимпијаду која се у фебруару завршила такмичењем. Области за квиз питања биле су: *Зашто се каже, Како се каже, Приче о речима, Језичке вратоломије.*

Моја руко, зелена јабуко

На Светски дан здраве хране, 16. 10. 2017, Оливера Крупез, професор књижевности и српског језика одржала је у ОШ „Милица Павловић” угледни час заснован на интердисциплинарном приступу. Ученицима су за тачне одговоре на питања из седам области дељене јабуке и колачи са јабукама и рогаčem. Занимљивом и оригиналном часу присуствовало је пет одељења: 5₃, 6_{1,2}, 7₁ и 8₁.

Текстуалном, дијалошком и методом демонстрације, фронталним, индивидуалним и групним радом, уз помоћ неколико мултимедијалних презентација, остварени су циљеви часа: проширивање знања о симбо-

лици јабуке путем корелације српског језика са градивом из географије, историје, биологије, енглеског и немачког језика, музичке и ликовне културе; тематско повезивање наставних садржаја из различитих наставних предмета; развијање компетенција ученика за одрживи развој из различитих области; изграђивање здравог стила живота; формирање ставова о значају природе; мотивисање за стицање нових сазнања и вештина; навикавање на коришћење ИКТ средстава (корелација са информатиком и рачунарством) припрема за дуално образовање путем усвајања трајних функционалних знања.

Фестивали науке

На Фестивалу науке у ОШ „Свети Сава” у априлу 2017. Стручно веће наставника српског језика учествовало је са темама које су у вези са стогодишњицом смрти В. П. Диса и М. Бојића. Расписан је литерарни конкурс са темама које су прилагођене узрасту ученика (за старије – у вези са Дисом и Бојићем, а за млађе у вези са старим породичним кућама; теме пропраћене фотографијама на паноима).

На Фестивалу науке 23. 12. 2017. Стручно веће наставника српског језика обрадило је у корелацији са наставницима историје, музичке и ликовне културе тему *Митска бића српских предака*.

Кад се наша срца сложе – све се може

Пример успешне интеграције наставних садржаја из неколико предмета (српски језик, математика, физичко васпитање, биологија, физика, хемија) кроз тематски дан посвећен срцу „Кад се наша срца сложе – све се може”, представили су професори ОШ „Филип Филиповић” у Регионалном центру за професионални развој запослених у Чачку 27. децембра 2017. године.

Трећа награда на конкурс Дигитални час

На овогодишњем конкурс „Дигитални час” Министарства трговине, туризма и телекомуникација, рад Тање Ђорђевић, проф. српског језика у ОШ „Милица Павловић”, *Порекло и развој српског језика и писма до појаве Вука Караџића*, награђен је трећом наградом.

Конкурс је намењен свим предметним и разредним наставницима основних школа, а сви награђени радови објављују се у онлајн зборнику тог Министарства.

Конкурс има за циљ подстицање употребе информационих технологија које су примењиве у настави и усклађене са задацима и циљевима

часа. Резултати конкурса налазе се на адреси <http://mtt.gov.rs/vesti/rezultati-nagradnog-konkursa-digitalni-cas/> Поред награђених, сви радови који су испунили услове конкурса ушли су у електронски Зборник радова, на адреси www.digitalnaskola.rs

У Зборник радова за школску 2017/2018. ушао је и рад Тање Ђорђевић *Све ће то народ позлатити Лазе Лазаревића*.

Књижевне вечери и активности професора Гимназије Чачак

У четвртак 12. јануара, у оквиру Књижевног програма у малој сали Дома културе одржана је промоција књиге *Ходочашће на исток* аутора Милорада и Марка Токовића – оригиналног сведочанства са путовања у светиње Русије, Румуније, Украјине и Белорусије. О књизи су говорили професори Владе Димитријевић, Александра Мишић, Мића Миловановић и аутори.

Стручно веће професора чачанске гимназије: Дејан Крунић, Ана Ранђић, Буба Спасић, Владимир Димитријевић, Драгана Протић, Александра Мишић, Биљана Бојовић, Бојан Памучар, Слободан Николић

Професорка Александра Мишић припремила је 2. марта 2017. приказ четврте књиге архитекте Душка Милошевића *Мој рођак Фејсо* у којој се говори о друштвеним мрежама – Фејсо је ауторово име од миља за Фејсбук.

Књижевно вече о Надежди Ерић, у марту 2017. у Гимназији припремиле су професорке српског језика Александра Мишић и Ана Ранђић.

Професор Слободан Николић учествовао је у представљању књиге *Приватна пошта Лазара Пређевића* Јованке Живановић које је одржано 28. марта у Уметничкој галерији „Надежда Петровић”.

Др Владимир Димитријевић одржао је у априлу 2017. предавање *Зашто Срби нестају* у Дому културе.

У оквиру прославе 180 година чачанске Гимназије, организована је промоција књиге *Кућа наше младости* коју је приредио др Владимир Димитријевић.

Ова књига представљена је 12. 12. 2017. у Задужбини Илије М. Коларца у Београду. Говорећи о *Кући наше младости* директор

школе истакао је да она чува од заборава најлепше приче о другарству, пријатељству, љубави и свему ономе што краси школски живот, указујући да све те приче лебде међу зидовима зграде, која је напунила 90 година. Ова је прича гимназијска, али је и универзална прича о љубави према знању, о вери у моћ знања и нади да се помоћу те љубави и вере може дати прави смисао људском животу.

У октобру је организовано вече са глумцем Милутином Милошевићем, бившим учеником школе. Програм је припремила Александра Мишић.

Са једног експерименталног часа Александре Мишић у Гимназији.

У оквиру активности Заједнице дома и школе, одржано је неколико предавања чији су организатори професори српског језика Слободан Николић и Александра Мишић.

Др Дејан Радичевић одржао је предавање о средњовековном граду Руднику, Јасна Димитријевић, управница задужбине Илије Коларца предавање о културним потребама младих, др Душица Филиповић предавање на тему *Мушки и женски принцип у делима Милоша Црњанског*; Петар Стојановић, редитељ, одржао је предавање *Образовање и медији*.

Професор Слободан Николић припремио је текстове о Владиславу Петковићу Дису за учионицу у чачанској гимназији која је добила име великог песника. Учествовао је у програму којим је обележена стого-

дишњица смрти песника В. П. Диса и Милутина Бојића у организацији Подружнице за Моравички округ и Дома културе Чачак.

Професор Дејан Крунић одржао је два јавна часа којима су присуствовали професори чачанских школа. Јавни час о Селинџеровом роману *Ловац у жити* одржан је 20. 4. 2017, а јавни час о *Аникиним временима* Иве Андрића 1. 6. 2017. године.

Активности професора Стручног већа Медицинске школе Чачак

На конкурс Европске уније „Европски дневник” пројекат на тему *Савремени друштвени проблеми* који је као ментор водила Сања Петровановић, професор српског језика, освојио је седмодневно студијско путовање Београд – Љубљана – Беч – Будимпешта.

Дани младих дама, недеља борбе против насиља над женама, од 27. до 30. 11. 2017. реализована је активностима Стручног већа професора српског језика и књижевности Медицинске школе.

Глобалну кампању „16 дана активизма против насиља над женама” која почиње 25. 11. Међународним даном борбе против насиља над женама и завршава се 10. 12. Међународним даном људских права, обележава 1700 организација у преко 100 држава. Медицинска школа се другу годину заредом прикључила кампањи.

Организатори активности били су креативни професори српског језика, а придружили су им се педагог школе, Стручно веће информатике, математике, физике и Педијатријска секција и ученици Медицинске школе. Учесће у кампањи започето је радионицом професорке Ане Пајевић у одељењима 1₁ и 3₄. Извештај се може видети на адреси <https://drive.google.com/file/d/1mfCCK-kQuEBaeghMKSxMp0v4iItqbc3O/view>.

Активности професора Стручног већа професора Техничке школе Чачак

Стручно веће српског језика и књижевности школске 2017/2018. чине професори: Тања Поповић, Марина Милошевић, Љиљана Ранковић, Ана Павловић и Весна Топаловић.

Професорка Љиљана Ранковић учествовала је у организацији Winter gig, вечери рок поезије и музике, у сарадњи са Домом ученика средњих школа Чачак у јануару 2017.

Захваљујући ученицима Техничке школе, Чачак је добио једну занимљиву зимску манифестацију.

Коста Петровић, гитариста бенда Radioactive и професорка Љиљана Ранковић иницијатори су првог Winter gig фестивала који је одржан 25. 1. 2017. у сали Дома ученика. Пре наступа, професорка Љиљана Ранковић организовала је вече рок поезије на којем су ученици Техничке школе читали преводе песама Боба Дилана и представили неке занимљивости о њему.

Професорке Ана Павловић и Марина Милошевић организовале су у априлу изложбу радова ученика Техничке школе у Дому културе. Радови ученика приказују активности у школи из стручних и из општеобразовних предмета. Професорке су осмислиле и са ученицима реализовале чин званичног отварања и медијско представљање догађаја.

Професорка Марина Милошевић и ученици трећег разреда учествовали су на угледној активности „Угледни часови српског језика – размена искустава” која је одржана у РЦ Чачак. Представљена је наставна јединица *Нечиста крв* Боре Станковића (тематско-мотивска основа дела).

Професорке Ана Павловић и Марина Милошевић учествовале су са ученицима у волонтерској акцији Техничке школе и Erste Bank која је доделила донацију за уређење дворишта. Радници банке су били гости школе, учествовали у радној акцији и обилазили знаменитости града. Задатак професора био је да их упознају са школом и да медијски пропрате сва дешавања.

Професорке Марина Милошевић и Ана Павловић организовале су 16. 6. 2017. у сали Музичке школе свечаност поводом доделе диплома ученицима Техничке школе.

Такмичења ученика

На општинском такмичењу из језика и језичке културе, одржаном 5. 3. 2017. у Гимназији у Чачку, учествовало је двоје ученика.

На школском такмичењу Књижевна олимпијада учествовало је девет ученика првог, другог и трећег разреда. Пласман на општински ниво такмичења 18. 3. 2017. у Медицинској школи имало је осам ученика. Двоје ученика I разреда освојило је 2. место, а ученица III разреда освојила је 3. место.

На општинској смотри „Песнице народа мог” учествовало је петоро ученика.

На литерарном конкурс у оквиру „Дисовог пролећа” ученик четвртог разреда освојио је 3. награду.

На литерарном конкурс „Стоп насиљу” у организацији Економске школе из Ниша, одржаном у новембру, похваљена је Љубица Плазинић, ученица II разреда.

Угледне активности Подружнице

Са очима изван времена и зла

Подружница Друштва за српски језик и књижевност за Моравички округ у сарадњи са Домом културе, 12. априла 2017. у великој сали Дома културе, у присуству великог броја гостију, пријатеља и колега из ОШ „Аврам Мразовић” из Сомбора, а пре свега ученика, организовала је јавни час *Са очима изван времена и зла* посвећен стогодишњици смрти два велика српска песника – Владислава Петковића Диса и Милутина Бојића.

Сценарио, инспирисан њиховом ратном биографијом и стогодишњицом од њиховог прераног одласка у вечност, написала је Оливера Крупеж, председник Подружнице. У програму су учествовали професори чачанских основних и средњих школа: Богдан Пауновић, Наташа Пауновић, Оливера Крупеж, Слободан Николић, Милош Живановић, Ђорђе Матијевић и Ђорђе Чоловић. У музичко-сценском делу програма наступили су Сања Перовановић, Оркестар „Абрашевић”, Плесни клуб „Луна” и Балетски студио „Форс” (<https://www.youtube.com/watch?v=tyYT4CmpLd0> и http://tanjadjordjevic.blogspot.rs/2017/04/blog-post_12.html).

Угледни часови српског језика – размена искустава

У Регионалном центру Чачак 3. маја 2017. одржана је угледна активност Подружнице Друштва за српски језик и књижевност за Моравички округ „Угледни часови српског језика – размена искустава”. Организатори су професорке српског језика Наташа Турунташ из ОШ „Танаско Рајић” (педагошки саветник) и Сања Перовановић из Медицинске школе у Чачку. Након излагања и приказа угледних часова отворена је дискусија о иновацијама и стваралачким методама у настави.

У приказу часа *Нечиста крв* Боре Станковића, Марине Милошевић из Техничке школе Чачак, учествовали су и ученици који су креирали презентацију књижевног дела и преузели улогу едукатора.

Час Иване Јеремић из ОШ „Божо Томић” Пријевор, на тему народне баладе *Женидба Милића Барјактара*, доказ је да се дигиталне компетенције могу развијати и у оквиру наставе српског језика и да изучавање књижевних дела коришћењем различитих могућности нових технологија (блог, корисни линкови, е-алати...) ученицима представља изазов и мотивацију. Овај час је награђен па су наставници добили информације о корисном електронском зборнику са којег могу преузети овај и друге интересантне часове.

Јавни час Анице Гавриловић из ОШ „Ратко Митровић” Чачак *Хоћу да студирам технику* посвећен је Николи Тесли. Осим корелације са физиком, циљеви часа су усмерени и на јавни наступ, испољавање креативности, тимски рад. Ученици су припремили представу о Тесли коју су изводили у другим школама и у Дому културе чиме се подстиче међушколска сарадња.

Час Јоване Топаловић из ОШ „Филип Филиповић” Чачак *Интертекстуалност као мотивацијски поступак у анализи песама „Отаџбина” Ђуре Јакшића и „Светли гробови” Јована Јовановића Змаја*, пример је наставног поступка усмереног на ученика (истраживачки задаци), подстицаја за проналажење веза, закључивање и развијање критичког мишљења. Овај час је пример примене знања са једног програма обуке, а реализован је са одељењем у ком је доста талентованих ученика па се може применити и на часу додатне наставе.

Методу сценског приказа и њене ефекте на мотивацију ученика и на усвајање валидног система вредности, наставници српског језика могли су да сагледају кроз час Тамаре Теофиловић из Машинско-саобраћајне школе Чачак *Први пут с оцем на јутрење* Лазе Лазаревића. Ученици су били веома заинтересовани да сагледају последице порока у савременим околностима што је истакнуто у резимеу часа.

Час Драгане Вуксановић из ОШ „Котража”, Лучани, *Покондирена тиква* Јована Стерије Поповића односио се на рад по нивоима постигнућа који је обезбедио да сваки ученик максимално буде ангажован кроз прилагођене задатке. Креативно дефинисани задаци обезбедили су мотивисаност ученика за рад и за повезивање са савременим животом и односима. (<https://www.rc-cacak.co.rs/vesti/1746-ugl-dni-c-s-vi-srps-g-zi-rz-n-is-us-v.html>)

Вече руске поезије и музике

Ово књижевно вече представља једну од угледних активности из Годишњег програма рада Подружнице Друштва за Моравички округ. Оливера Крупез, професор књижевности, била је сценариста и водитељ програма.

Сматрај да си увек ђак. Не мисли да си остарео за учење, да је душа твоја таква каква треба да је и да не може да буде боља. За разумног човека учење никад није свршено; он је ђак до гроба (Л. Н. Толстој: Пут у живот)

Вече руске поезије и музике, друго по реду, одржано је 14. 11. 2017. у Свечаној сали ОШ „Милица Павловић”. Окупило је бројне љубитеље руске књижевности, уметности и музике који су имали прилике да уживају у богатом културном програму. Руску поезију, на српском и руском језику, казивали су и певали ученици и професори.

У програму је учествовала и Предшколска група из „Малог капетана” која је одиграла народну игру *Порушка-Параня*.

Сања Перовановић, професор књижевностиу Медицинској школи говорила је *Писмо* Марине Цветајеве, а Богдан Пауновић из ОШ „Др Драгиша Мишовић” песму Константина Симонова *Чекај ме*. Из Гимназије су учествовали професорка Александра Мишић (Сергеј Алексáндрович Есéнин *Берёза*) и Данило Ђуновић, професор немачког језика (Алексáндр Блок *Свуда смо. И нигде*) као и ученици трећег разреда: Павле Лучић (С. Јесењин *Далека весела песма*), Теодора Брајовић (Анна Ахмáтова *Александру Блоку*), Страхиња Јовановић (А. Пушкин *Оњегиново писмо Татјани*), Ивана Ћирић (Борис Пастернак *Хамлет*), Александар Јелисавчић (А. Пушкин *Волео сам Вас*), Милица Јовановић (А. Пушкин *Брожу ли я вдоль улиц шумных*).

Ученице из ОШ „Милица Павловић” казивале су поезију на руском: Милена Нишавић, 8. разред, С. Есéнин *Песнь о собаке*; Маша Штавланин, 6. разред, С. Есéнин, *Письмо матери*; Ивана Нишавић, 6. разред, С. Есéнин, *Собаке Качалова*. Оливера Крупез, представила је роман *Лавр* Јевгенија Германовича Водолазкина.

Јелена Маџаревић, ученица 7. разреда ОШ „Божо Томић” Пријевор казивала је песму А. Пушкина *Цветок*.

У музичком делу програма, Андреа Доневић, ученица 8. разреда ОШ „Милица Павловић” певала је *Рябинушку*, руску народну песму, а Мали хор школе, под руководством Гордане Перуничих, професора разредне наставе, песму *Катюша* коју је певала и Анастасија Вујовић, ученица 6. разреда ОШ „Танаско Рајић” Чачак.

Чланови Оркестра „Абрашевић” на гитарама су пратили Гордану Николић, проф. српског језика и Родољуба Роговића, ученика 8. разреда ОШ „Танаско Рајић” који су певали руску народну песму *Конь*.

Марина Поповић, професор разредне наставе у ОШ „Милица Павловић” и кореограф у Плесном клубу „Луна”, Миа Марић, Соња Јововић и Невена Гојковић, ученице 8. разреда, извеле су плесну тачку *Андровеера* из филма *Табор уходит в небо*.

У реализацији су такође учествовали: Биљана Лукић, школски библиотекар, Ђорђе Чоловић, вероучитељ, и Сања Живановић, професор ликовне културе.

Трагање за вечитим везама

У оквиру програма Заједнице дома и школе Гимназије, 11. 12. 2017, у свечаној сали ове установе, организовано је предавање *Актуелност Милоша Црњанског у 21. веку и мушко-женски односи у његовој прози*, др Душице Филиповић са Факултета савремених уметности у Београду.

Поводом подсећања на 40 година од смрти Милоша Црњанског професорка Душица Филиповић покушала је да одговори на питања из његових дела: људске судбине, егзистенције, опстанка љубави у овом свету у коме живимо. Први део презентације посвећен је пишчевом животу, а након тога су тумачени мушко-женски односи, релације и јунаци његовог прозног опуса.

Сатирично перо просветних радника

У складу са планираним активностима Подружнице за Моравички округ, у ОШ „Свети Сава”, 27. 11. 2017. одржано је књижевно вече *Сатирично перо просветних радника*. Организатор је Наташа Пауновић, а помоћ у реализацији ове манифестације пружили су Сања Милић, Марија Ђаловић, Љубинка Војиновић, Мирко Мрдак и Жарко Попадић. Учествовали су професори чачанских основних и средњих школа и ученици ОШ „Свети Сава” и Гимназије. Програм је био богат и разноврстан, аутори су се у својим сатиричним текстовима осврнули на целокупну друштвену ре-

алност. Ово занимљиво дружење у којем до изражаја долази креативност наставника постаје традиционална манифестација.

Завичајни писци у оку професора

Чланови Подружнице неколико година заредом учествују у програму који је осмислила Данијела Ковачевић Микић, просветни саветник Школске управе Чачак. Професори српског језика и књижевности реализују књижевне вечери, промоције и сусрете на којима представљају дела књижевника који живе и стварају у Моравичком округу, или су из њега пореклом. Подстицање разговора о књижевном стваралаштву и окупљање љубитеља писане речи популарише књижевност и промовише читање.

Књижевно вече *Кад може Боб Дилан, зашто не би могао и Бора?* одржано је у ОШ „Др Драгиша Мишовић” 3. 3. 2017. у организацији Богдана Пауновића. Представљен је књижевни и музички опис Боре Ђорђевића који је био гост на овој изузетно посећеној манифестацији.

Књижевно вече посвећено Оливери Недељковић, *Под облацима, замишљеним и далеким* реализовали су 16. маја 2017. професори ОШ „Филип Филиповић” Чачак: Јована Топаловић, Биљана Петрић и Верица Курђубић. У програму су учествовали и ученици, а подршку су пружили и други наставници школе.

Милан Гровић, професор ОШ „Академик Миланко Шушић” Гуча, на Факултету техничких наука, Чачак, 25. маја 2017. припремио је програм *Стваралаштво Слободана Ницовића у оку професора* у којем су учествовали као рецитатори студенти Високе школе техничких струковних студија из Чачка.

Сарадња и Подружнице

Подружница за Моравички округ сарађују са Градском библиотеком „Владислав Петковић Дис” Чачак, Библиотеком „Момчило Настасијевић” Горњи Милановац, Регионалним центром Чачак, Школском управом

Чачак, Културним центром Горњи Милановац, Савезом аматера Србије, Друштвом пријатеља деце, Уметничком галеријом „Надежда Петровић”, медијима на локалном и републичком нивоу и другим културно-образовним установама и удружењима.

Иницијатива за сарадњу

Богдан Пауновић из ОШ „Др Драгиша Мишовић” Чачак иницира организовање стручног скупа на којем би се изнеле још неке теорије о почецима српске писмености и пореклу српског језика. Подружница за Моравички округ упућује позив свим колегама заинтересованим за ову тему да се пријаве за конференцију или трибину у Чачку.

Школско такмичење из језика и језичке културе и Књижевне олимпијаде за 2018.

Колеге из основних школа прихватиле су задужења да припреме тестове за школско такмичење на нивоу округа.

За Књижевну олимпијаду:

- Јелена Бојовић из ОШ „Вук Караџић” Чачак, тест за 7. разред;
- Чедомир Сандић из ОШ „Горачићи”, тест за 8. разред.

За такмичење из језика и језичке културе:

- Мира Терзић из ОШ „Др Драгиша Мишовић” Чачак, тест за 5. разред;
- Наташа Пауновић из ОШ „Свети Сава” Чачак, тест за 6. разред;
- Гордана Николић из ОШ „Танаско Рајић” Чачак, тест за 7. разред;
- Јована Милић из ОШ „Милица Павловић”, тест за 8. разред.

Извештај:

1. Оливера Крупез, председник
2. Богдан Пауновић, потпредседник Подружнице
3. Сања Перовановић, координатор за средње школе

Датум: 26. 12. 2017.

Место: Чачак за Моравички округ

Председник Подружнице
Оливера Крупез

ПРОМОЦИЈА И ПОПУЛАРИСАЊЕ АКТИВНОСТИ ДРУШТВА

Међународни научни скуп: Фолкорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту

У Призрену и Великој Хочи, од 12. до 13. октобра 2017. године одржан је МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП – САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА V, *Фолклорно наслеђе Срба са Косова и Метохије у словенском контексту*, на коме су учествовали истакнути фолклористи, научни радници и сарадници из Србије, Русије, Пољске, Бугарске, Црне Горе и Републике Српске. Обрађене су следеће теме: *Рад руског конзула Ивана Степановича Јастребова, Народне умотворине Срба са Косова и Метохије у словенском контексту, Косово и Метохија – духовна и материјална култура* и Савремена српска фолклористика. На посебној пленарној седници представљена је Вукова задужбина поводом великог јубилеја – 30 година од њеног оснивања. Организатори међународног научног скупа били су Удружење фолклориста Србије (Београд) и Богословија „Свети Кирило и Методије” у Призрену. Суорганизатор је био Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

На пригодној свечаности у Дому културе у Великој Хочи, 12. октобра 2017. године, Научни скуп је отворио Његово Преосвештенство епископ рашко-призренски Теодосије који је говорио о стању на Косову и Метохији и значају овог научног скупа за живот и опстанак Срба на овим просторима. Учеснике научног скупа и присутне госте затим су поздравили: др Драган Хамовић, посебни саветник министра културе и информисања у Влади Републике Србије, проф. др Драган Станић, председник Матице српске и проф. др Бошко Сувајџић, председник Удружења фолклориста Србије и председник Управног одбора Вукове задужбине. Културно-уметнички програм извели су ђаци Богословије „Св. Кирило и Методије” у Призрену и Национални ансамбл „Венац” из Грачанице. Млади богослов Милан Костић казивао је текст *Јастребов у Призрену*.

Рад Међународног научног скупа Савремена српска фолклористика V настављен је пленарним излагањима у Великој Хочи. Бојан Јовановић (Београд) говорио је на тему *Крсна слава на Косову и Метохији*, Андреј Мороз (Москва) *Што и како говоре свети у фолклорним легендама* и Валентина Питулић (Косовска Митровица) *Хришћански симболи у записима Ивана Степановича Јастребова*.

После пленарних излагања настављен је рад по секцијама у Великој Хочи и Богословији „Свети Кирило и Методије” у Призрену, на којима је поднето 28 реферата о најзначајнијим питањима фолклорног наслеђа Срба са Косова и Метохије, о духовној и материјалној култури Срба на Косову и Метохији и раду руског конзула Ивана Степановича Јастребова на очувању културног и духовног идентитета Срба на просторима Косова и Метохије.

На посебним пленарним седницама Вукова задужбина представила је свој рад поводом 30 година од њеног оснивања и 230 година од рођења Вука Стефановића Караџића. Говорили су проф. др Бошко Сувајцић и Славко Вејиновић и том приликом поклонили су Библиотеци Богословије „Св. Кирило и Методије” вредна издања Вукове задзжбине. У оквиру програма скупа представљен је часопис *Фолклористика за 2016. и 2017. годину* (говориле су уреднице проф. др Соња Петровић и др Смиљана Ђорђевић Белић), као и књига Милисав Савића *Епска Србија*. Говорили су мр Јован Пејчић, проф. др Бошко Сувајцић и проф. др Валентина Питулић. Одржан је запажен Округли сто *Богословско читање записа Ивана Степановича Јастребова*. Посебан утисак на Научном скупу имало је отварање изложбе *Албум сећања на наше претке из Првог светског рата*. Руководилац пројекта је Александра Василић.

Учесници научног скупа посетили су цркву Св. Архиђакона Стефана (XIV век) и Господарску кућу Сарај у Великој Хочи, Богородицу Љевишку у Призрену, учествовали су у Св. Литургији у Пећкој Патријаршији и посетили манастир Високи Дечани.

На крају рада Научног скупа договорени су начин и рокови до када учесници скупа треба да доставе коначне текстове реферата и саопштења за објављивање Зборника о овом значајном догађају. Општи је закључак да је Међународни научни скуп *Савремена српска фолклористика V* испунио висока очекивања у научном смислу, те да је представљао вредан подстицај за очување и неговање духовне баштине и културног наслеђа српског народа на просторима Косова и Метохије.

Антрфиле

Учесници научног скупа:

Смиљана Ђорђевић Белић (Београд) *Наратив о сновима као фолклорни хипертекст*, Бранко Златковић (Београд) *Једно предање о Карађорђевом рођењу забележено на Косову*, Славица Гароња Радованац (Крагујевац) *Српска усмена традиција на Косову и Метохији у путопису Александра Гиљфердинга*, Драгиша Бојовић (Ниш) *Певачи Григорија Божовића*, Кристина Митић (Ниш) *Иновјерни фолклор у путописно-репортерском стваралаштву Григорија Божовића*, Тања Милосављевић

(Београд) *Језичка слика призренског човека с краја 19. и почетка 20. века*, Александра Ипполитова (Москва) *Образ папоротника в русских рукописных травниках XVII – начала XX века*, Зона Мркаљ (Београд) *Духовна и материјална култура Косова и Метохије у српским школама*, Снежана Марковић (Јагодина) *Народна књижевност у настави – улога допунских садржаја из народне традиције*, Марија Миљковић (Косовска Митровица) *Духовно сродство у народној традицији Срба на Косову и Метохији*, Вера Шарац Момчиловић (Београд) *Откуд нама златовез? – неистражени путеви етнолошког културног наслеђа*, Јован Пејчић (Ниш) *Српске теме Маргерит Јурсенар, „Зидање Скадра на Бојани”*, Марко Краљевић, „Мали Радојица”, Ирена Арсић (Ниш) *Књижевни историчар Мирослав Пантић о косовској традицији у старој дубровачкој књижевности*, Бранко Ђупурдија (Београд) *Српска ношња у Дрежници крајем 19. и у првој половини 20. Века*, Весна Марјановић (Киkinda) *„Све може да пропадне али обичај не сме” – женске обредне поворке у културном наслеђу Косова и Метохије*, Марија Пргомеља (Нови Сад) *Призренски препис Душановог законика*, Зоја Карановић (Нови Сад) *Обредна година у делу Ивана Степановича Јastreбова (1839–1894) „Обычаи и песни турецких Сербов в Призрене, Ипеке, Мораве и Дибре” (1886, доп. изд. 1889)*, Мирјана Закић (Београд) *Етнографска грађа Ивана Степановича Јastreбова у контексту савременијих научних истраживања*, Бошко Сувајдић (Београд) *Лирске песме у записима Ивана Степановича Јastreбова према Ерлангенском рукопису и Вуковим збиркама*, Веселка Тончева (Софија) *Гораните в изследванията на И. С. Јastreбов*, Светлана Јурьевна Королёва (Перм) *Память о павшихвоинах: церковный канон, народно-православные практики, фольклорные нарративы*, Соња Петровић (Београд) *Цркве, манастири и свети у предањима и легендама Срба на Косову и Метохији*, Александра Попин (Нови Пазар) *„Не кунем ал ми срце клетву казује” (Клетва у савременој поезији о Косову)*, Миодраг Јовановић (Подгорица) *О фонетским карактеристикама записа Ивана Степановича Јastreбова „Обычаи и пѣсни турецкихъ Сербовъ”*, Михајлова Аљона (Санкт-Петербург) *Етнокултурно наслеђе у сликовним изворима: црно-беле успомене на Стару Србију у архивима императорских научних установа*, Данка Лајић Михајловић, Јелена Јовановић (Београд) *Аудио снимци традиционалне музике са Косова и Метохије у архиву Музиколошког института САНУ*, Ewa Kocioł (Краков) *Folklore Heritage of wonderful cons of Serbs from Kosovo and Metohija – the Parallels from the Byzantine-Slavic borders*.

Славко Вејиновић

Друштво за српски језик као суорганизатор акција из образовања и културе

Акција „Негујмо српски језик”, која се бави неговањем и заштитом српског језика, писма, опште језичке културе и писмености, организована је први пут у априлу 2015. године на нивоу града Београда, уз учешће Секретаријата за културу, Филолошког факултета Универзитета у Београду и Библиотеке града Београда.

Први део акције била је кампања, чији је циљ био да се, уз учешће познатих личности и истицање различитих језичких поука, грађани подстакну да воде рачуна о томе како пишу и говоре, те да се подигне ниво свести о значају неговања исправног писања и говорења.

У оквиру кампање израђени су едукативни постери са фотографијама познатих јавних личности и одговарајућом језичком поуком (фотограф Жељко Јовановић) којом се скреће пажња на најчешће језичке грешке. Акција је реализована и у Републици Српској у сарадњи са Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске у априлу 2016. године. Међу јавним личностима које су до сада подржале кампању су: Аница Добра, Аца Селтик, Живана Шапоња Илић, Зоран Кесић, Тихомир Станић, Љубица Арсић, Драган Илић, Горан Гоцић, Наташа Марковић, Марчело, Светислав Гонцић и други.

Након што је акција приширена на републички ниво, формиран је Посебан одбор са циљем да се систематски и свестрано подстакне брига за очување и развијање српског језика и језичке културе.

У састав Одбора Акције „Негујмо српски језик” Министарства културе и информисања именовани су: министар културе и информисања **Владан Вукосављевић**, министар просвете, науке и технолошког развоја **Младен Шарчевић**, градски менаџер Београда **Горан Весић**, директорка Библиотеке града Београда **Јасмина Нинков**, главни и одговорни уредник културно-уметничког програма РТС **Небојша Брадић**, професор Филолошког факултета у Београду **Вељко Брборић**, професорка Филолошког факултета у Београду **Зорица Несторовић**, в.д. директора Установе културе „Вук Стефановић Караџић” и драмски уметник **Светислав Гонцић** и књижевник и виши научни сарадник Института за књижевност и уметност **Драган Хамовић**.

Током 2017. године организоване су промотивне акције у појединим управним окрузима на територији Србије. Промоције су обухватале различите културно-уметничке програме инспирисане очувањем српског језика и писма: хорске наступе, драмске представе за децу и одрасле, сусрете са писцима у школама, едукативне филмове кратке форме, као и одржавање бесплатних стручних семинара за наставнике које су водили лиценцирани предавачи.

Одбор је предложио да се 24. мај, Дан словенске писмености и културе, празник установљен у част просветитеља Ћирила и Методија, прогласи за државни празник и у Републици Србији, као што је то већ случај у Русији, Бугарској, Македонији, Чешкој и Словачкој.

Поред тога, покренута је иницијатива да се у законску процедуру уведе предлог Закона о националном службеном језику и његовом матичном писму, чија је Коначна радна верзија преднацрта урађена пре 12 година.

Стручни семинари за наставнике и културне активности

Ниш

Акција „Негујмо српски језик” кренула је 24. 02. 2017. из Ниша, програмом организованим у Народној библиотеци „Стеван Сремац”. Ова акција обухватила је више округа у Србији, а предвиђено је да траје у два дела, до јуна месеца. Иницирана је у главном граду, с идејом да се сачува национално писмо и култура српског језика и спроводи се широм Србије са циљем да се скрене пажња на неке језичке проблеме и културу говора и општу писмености.

Велики број културних радника Ниша, руководства града и гостију, имали су прилику да виде изложбу „Негујмо српски језик” која обухвата велики број постера јавних личности из света културе који промовишу важност употребе и очувања ћирилице.

„Процесом неговања језика и општег образовања баве се основне, средње школе, и универзитети, сви то добро знамо, али ми овом акцијом желимо да језичка питања, питања културе говора и питања лепог изражавања и правилног говора и заштите српског језика буду једна од битних тема овог друштва. Ми не мислимо да ћемо на овај начин да образујемо људе, али желимо да језичка питања у оквиру којих следи и заштита ћирилице као нашег националног писма долази на ред кроз низ акција које ћемо тек обнародовати” – рекао је министар Вукосављевић.

25. фебруар, 2017. године

Ка савременој настави српског језика и књижевности II „Негујмо српски језик”

10.00–10.45 Проф. др Вељко Брборић, *Негујмо српски језик*

10.45–11.30 Проф. др Горан Максимовић, *Поетика српског романтизма*

11.30–12.00 ПАУЗА

12.00–12.45 Тематске дискусије у великим групама (радионицама)

13.00–13.45 Тематске дискусије у великим групама (радионицама)

Напомена: Свака радионица ће бити поновљена, тако ће сваки учесник семинара моћи да присуствује на две од три радионице.

1. Проф. др Зона Мркаљ, *Типови мотивисања у настави књижевности*
2. Проф. др Бошко Сувајџић, *Кратки говорни облици у настави*
3. Проф. др Марина Јањић, *Школска терминологија у дијахроној перспективи*

14.00–14.45 Завршна реч председника Друштва за српски језик и књижевност Србије: проф. др Зона Мркаљ (активности и планови Друштва) и подела сертификата

15.00–15.45 ОКРУГЛИ СТО: Разговор о активностима ПОДРУЖНИЦЕ у Нишу и актуелним питањима образовања.

Напомена:

- Семинар је акредитован.
- Семинар је бесплатан.
- Учесници добијају сертификат.

Акцију *Негујмо српски језик* организују Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Библиотека града Београда и Јавни сервис (РТС).

Реализатор Семинара је Друштво за српски језик и књижевност Србије. Техничка организација је поверена Школској управи у Нишу.

Шабач

У петак, 10. марта 2017. године у Библиотеци шабачкој одржан је програм Министарства културе и Министарства просвете, *Негујмо српски језик*. За 12 часова предвиђено је отварање изложбе постера *Негујмо српски језик*, коју ће отворити министар културе Владан Вукосављевић. Од 13 часова почињу програми за децу: *Ликови из српског* у коме учествују Дејан

Алексић и Владимир Андрић, *Играње речима*, представа у продукцији Установе Вук Караџић и радионица Библиотеке града Београда, *Негујмо српски језик*. У 19 часова у Анексу, Дворани Винавер, одржаће се књижевна трибина *Час на српском* у коме учествују проф. др Драган Станић (Иван Негришорац), песник и председник Матице српске и Владимир Кеџмановић, књижевник. Разговор ће водити др Драган Хамовић, члан Одбора акције *Негујмо српски језик*.

Акција *Негујмо српски језик*, која се бави неговањем и заштитом српског језика, писма, опште језичке културе и писмености, од октобра 2016. године је проширена на републички ниво, уз учешће Министарства културе и информисања, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Филолошког факултета и РТС-а. Током 2017. године биће организоване промотивне акције у управним окрузима на територији наше земље, међу којима је одабран и град Шабац и Библиотека шабачка као место одржавања програма који има за циљ промоцију српског језика, писма и културе говора.

Целодневна републичка акција у Библиотеци шабачкој је један од начина неговања језичке и читалачке културе и подизање нивоа основне писмености на свим образовним нивоима и у свим струкама.

Програм „Негујмо српски језик” је у петак, 10. марта 2017. године почео у 12 часова свечаним отварањем изложбе постера и фотографија. Част и задовољство да се обрате Шапчанима и да отворе изложбу имали су министар културе Владан Вукосављевић, директорка Библиотеке шабачке Соња Бокун Ђинић и градоначелник града Шапца Небојша Зеленовић. У пријатном разговору, више него у конвенционалном говору карактеристичном за отварање изложбе, размењени су прикладни поклони и обећања да ће нега језика и културе бити и даље у фокусу интересовања. Упечатљива изложба, аутора Жарка Јовановића и његових сарадница Саре Ивковић Марковић и

Амалије Витезовић на којој су представљени портрети познатих људи из сфере културе, спорта и јавног живота, адекватно се уклопила уз степе-ниште и предворје свечане сале Владичанског двора.

Деца четвртог разреда основних школа су од 13 часова у Дворани Винавер уживала у енергичном дружењу са познатим и увек радо виђеним песником Дејаном Алексићем и његовим колегом Владимиром Андрићем.

Кроз књижевни програм *Ликови из српског*, деца су на инерактиван начин одгонетала занимљивости о добро познатим ликовима о којима уче у школи. Причу о нези језика је употпунила и представа Установе „Вук Караџић” *Играње речима* у којој су деца уживала и пратила са великом пажњом.

Такође од 13 часова, у Анексу у Дечјој читаоници одржана је радионица „Негујмо српски језик” коју су организовале колегинице из Библиотеке града Београда, Виолета Ђорђевић, Амалија Витезовић, која је овом приликом била одсутна и Сара Ивковић Марковић. У једночасовној радној и креативној атмосфери, ђаци од петог до осмог разреда могли су да добију разјашњења на своје језичке недоумице. Сви учесници су посебно уживали у фотографисању како би касније од њих настајали постери попут оних који су представљени на изложби.

Сви заинтересовани Шапчани и шабачки средњошколци су имали прилику да у 19 часова у Анексу, Дворани Винавер, присуствују значајној дискусији на књижевној трибини под називом *Час на српском*. Овај веома динамичан разговор са књижевницима Иваном Негришорцем и Владимиром Кецмановићем водио је веома надахнуто др Драган Хамовић. Сви присутни су могли заједно са учесницима да се запитају како ми то негујемо наш језик, наше писмо и колико смо критични према себи и да ли негујемо довољно културу говора.

Библиотека шабачка је веома поносна што је у години у којој обележава 170 година свог постојања била један значајан део у реализацији републичке акције „Негујмо српски језик”.

Техничка организација семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* поверена је Школској управи Ваљево.

11. март 2017. године

Ка савременој настави српског језика и књижевности II „Негујмо српски језик”

10.00–10.45 Проф. др Мило Ломпар, *Горски вијенац у настави*

10.45–11.30 Проф. др Весна Ломпар, *Утврђивање врста речи*

11.30–12.00 ПАУЗА

12.00–12.45 Проф. др Ненад Николић, *Типови лирског јунака у поезији
Бранка Радичевића*

13.00–13.45 Доц. др Милан Алексић, *Тумачење Андрићевих приповедака у настави*

14.00–15.30 Завршна реч о активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије и разговор о раду подружнице у Шапцу и проблемима наставе.

Подела сертификата.

Напомена:

- Семинар је акредитован.
- Семинар је бесплатан.
- Учесници добијају сертификат.

Акцију *Негујмо српски језик* организују Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Библиотека града Београда и Јавни сервис (РТС).

Пре семинара, у петак, 10. 3. 2017. биће организоване бројне активности у склопу акције *Негујмо српски језик*, сарадње са Министарством културе и министарством просвете.

Реализатор Семинара је Друштво за српски језик и књижевност Србије. Техничка организација је поверена Школској управи.

Место реализације Техничка школа Шабац. Број учесника: до 60 наставника.

Крушевац

У Народној библиотеци Крушевац 24. 03. 2017. отворена је изложба плаката и постера акције „Негујмо српски језик” Пред више од 100 ученика крушевачких школа, отварању изложбе присуствовали су Драган Хамовић, посебни саветник министра културе и информисања и писци за децу Бранко Стевановић и Мошо Одаловић, који је говорио „Реч о српском језику”.

Након отварања изложбе изведена је представа за децу „Играње речи-ма”, а затим књижевни програм за децу „Ликови из српског” и радионица за децу Библиотеке Града Београда „Негујмо српски језик”.

24. март 2017. године

Ка савременој настави српског језика и књижевности II „Негујмо српски језик”

10.00–10.45 Проф. др Милан Стакић, *Грађење простих глаголских облика у српском језику (наставни проблеми)*

10.45–11.30 Проф. др Зона Мркаљ, *Типови мотивисања у настави књижевности*

11.30–12.00 ПАУЗА

12.00–12.45 Проф. др Бошко Сувајџић, *Кратки говорни облици у настави*

13.00–13.45 Проф. др Јелена Јовановић Симић, *Стилистика у настави*

14.00–15.30 Завршна реч о активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије и разговор о раду подружнице у

Крушевцу и проблемима наставе (проф. др Зона Мркаљ
и Душица Добродолац)

Подела сертификата.

Напомена:

- Семинар је акредитован.
- Семинар је бесплатан.
- Учесници добијају сертификат.

Акцију *Негујмо српски језик* организују Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Библиотека града Београда и Јавни сервис (РТС).

Пре семинара, у петак, 23. 3. 2017. биће организоване бројне активности у склопу акције *Негујмо српски језик*.

Реализатор Семинара је Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Техничка организација је поверена Школској управи у Крушевцу.

Број учесника: до 60 наставника.

Ужице

Учитељски факултет Ужице придружио се националној акцији „Негујмо српски језик” програмима 21. и 22. априла.

Првог дана, 21. априла, у холу Учитељског факултета отворена је изложба фотографија Жељка Јовановића и постера ауторке Амалије Витезовић, а потом, након емитовања химне ове акције, од 13 часова присутнима су поздравну реч упутили: декан Учитељског факултета Ужице, проф. др Снежана Маринковић и др Драган Хамамовић, члан Одбора акције. Од 13.15 часова на програму је био „Час на српском”, где је „Речју о српском језику” учествовао Љубивоје Ршумовић, а Арно Гујон имао излагање на тему „Како и зашто сам учио српски”.

Пратећи програм првог дана одвијао се у Народној библиотеци Ужице, где је за децу била организована радионица „Негујмо српски језик” по програму Библиотеке града Београда и представа за децу „Игра речима” Установе за културу „Вук Караџић” из Београда.

Други дан акције у Ужицу опредељен је за стручно усавршавање професора српског језика на акредитованом стручном семинару који је трајао од 10 до 16 часова, а у организацији Друштва за српски језик и књижевност.

Семинар *Ка савременој настави српског језика и књижевности II* одржан је у Ужицу, 22. априла, 2017. године.

Ка савременој настави српског језика и књижевности II „Негујмо српски језик”

10.00–10.45 Проф. др Душка Кликовац, *Како проста реченица може бити сложена*

10.45–11.30 Проф. др Славко Петаковић, *О значењској слојевитости Сервантесовог Дон Кихота*

11.30–12.00 ПАУЗА

12.00–12.45 асистент, мастер Александра Бјелић, *Епска биографија Марка Краљевића*

13.00–13.45 асистент, мастер Никола Радосављевић, *Увајање акценатске норме српског језика у настави*

14.00–15.30 Завршна реч о активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије и разговор о раду подружнице у Ужицу и проблемима наставе.

Подела сертификата.

Напомена:

- Семинар је акредитован.
- Семинар је бесплатан.
- Учесници добијају сертификат.

Акцију *Негујмо српски језик* организују Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Библиотека града Београда и Јавни сервис (РТС).

Пре семинара, у петак, 21. 4. 2017. биће организоване бројне активности у склопу акције *Негујмо српски језик*, сарадње са Министарством културе и Министарством просвете.

Реализатор Семинара је Друштво за српски језик и књижевност Србије. Техничка организација је поверена Школској управи Ужице.

Место реализације: Медицинска школа, Ужице. Број учесника: до 60 наставника.

Краљево

У краљевачкој Библиотеци одржан је програм поводом отварања изложбе *Негујмо српски језик*, с бројним учесницима из света књижевности, библиотекарства, глуме... Ова акција коју спроводе Министарства културе и информисања и просвете, науке и технолошког развоја, београдски Филолошки факултет, Библиотека града Београда и РТС, има за циљ да скрене пажњу на свакодневне језичке недоумице, разоткрије неке језичке предрасуде и побуде свест о значају бриге о језику као важном чувару и носиоцу културних вредности.

– Језик је наша лична карта. Он је, заправо, невидљива установа једног народа. Треба чувати и ову невидљиву, али и видљиве као што су библиотеке, музеји, позоришта. Због тога ће Министарство иницирати системске мере које ће нас обавезивати на ову врсту чувања – рекао је Драган Хамовић, посебни саветник министра културе.

Јасмина Нинков, директорка Библиотеке града Београда, нагласила је да је поносна што је ова библиотека активни учесник акције која има за циљ да подстакне младе људе да брину о свом језику. Писац Влада Андрић је закључио да без свог језика не постојимо и да је наша обавеза да га сачувамо и предамо потомцима, док је глумац Светислав Буле Гонцић рекао да се са својим колегама глумцима свесрдно укључио у ову акцију.

– Научивши српски језик, упознао сам душу српског народа више него да сам прочитао сто социолошких књига о Србији. Није било лако научити га, али савладао сам га зато што сам га заволео. Могао сам да своје хуманитарне акције спроводим са много скромнијим знањем српског језика, али сам пред светом желео да сведочим о вашој стварности, а то се не може без познавања српског језика – рекао је француски хуманиста Арно Гујон.

За најмлађе су изведене сценске бајке *Девојка бржа од коња* и *Чардак ни нанебу ни на земљи*, док је химну *Негујмо српски језик* извео хор Дечјег села *Звездике*. У оквиру акције одржана је радионица „Краљевчани негују српски језик”. Са ученицима ОШ „Светозар Марковић” радионицу су реализовале библиотекарке Библиотеке града Београда Виолета Ђорђевић, Амалија Витезовић и Владислава Ивковић Марковић.

20. мај, 2017. године

Ка савременој настави српског језика и књижевности II „Негујмо српски језик”

10.00–10.45 Проф. др Милорад Дешић, *Иновирање правописних правила*

10.45–11.30 Проф. др Славко Петаковић, *О значењској слојевитости Сервантесовог Дон Кихота*

11.30–12.00 ПАУЗА

12.00–12.45 асистент, мастер Александра Бјелић, *Епска биографија Марка Краљевића*

13.00–13.45 асистент, мастер Весна Николић, *Лингвокултурологија у настави*

14.00–15.30 Завршна реч о активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије и разговор о раду подружнице у Краљеву и проблемима наставе.

Подела сертификата.

Напомена:

- Семинар је акредитован.
- Семинар је бесплатан.
- Учесници добијају сертификат.

Акцију *Негујмо српски језик* организују Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Библиотека града Београда и Јавни сервис (РТС).

Пре семинара, у петак, 19. 5. 2017. биће организоване бројне активности у склопу акције *Негујмо српски језик*, сарадње са Министарством културе и Министарством просвете.

Реализатор Семинара је Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Техничка организација је поверена Школској управи Краљево.

Место реализације: ОШ „Четврти крагујевачки батаљон”.

Број учесника: до 60 наставника.

Кладово

Министарство културе и информисања Републике Србије је у петак 5. маја 2017. године у Библиотеци „Центар за културу” Кладово представило акцију која промовише културу читања са називом „Негујмо српски језик”.

Акција „Негујмо српски језик” званично је почела своју турнеју по Србији марта 2017. године са циљем да се систематски и свестрано подстакне брига за очување и развијање српског језика, језичке културе о опште писмености.

У одбрани лепог говора, акција садржи реализацију следећег програма:

10:00 – Радионица „Негујмо српски језик”

Реализују је библиотекари Одељења за културне програме Библиотеке Града Београда, Амелија Витезовић и Виолета Ђорђевић.

У раду радионице учествују ученици основношколског узраста.

12:00 – Изложба постера „Негујмо српски језик”

Поздравне речи:

Емитовање химне акције „Негујмо српски језик”

(Текст: Бранко Стевановић, Музика: Леонтина Вукомановић)

Жаклина Николић, директорка Библиотеке „Центар за културу” Кладово
Драган Хамовић, саветник Министарства културе и информисања РС и члан Одбора акције „Негујмо српски језик”

Радисав Чучулановић, председник општине Кладово

12:15 – Дружење са дечијим писцем „Час на српском”

Учествују:

Моша Одаловић, књижевник за децу

Весна Ђоровић Бутрић, књижевница и уредница на Радио Београду

12:45 – „Играње речима” – Представа за децу Установе културе „Вук” Београд

Играју: Анђела Јовановић, Ђорђе Стојановић, Светислав Буле Гонцић

Постер изложба „Негујмо српски језик” биће изложена у галеријском простору библиотеке сваког радног дана од 07.00 до 20.00 до 15. маја 2017. године.

Бор

20. мај, 2017. године

Ка савременој настави српског језика и књижевности II „Негујмо српски језик”

10.00–10.45 Проф. др Вељко Брборић, *Негујмо српски језик*

10.45–11.30 Проф. др Милан Стакић, *Грађење простих глаголских облика у српском језику (наставни проблеми)*

11.30–12.00 ПАУЗА

12.00–12.45 доц. др Наташа Станковић Шошо, *Књижевно дело Бранислава Нушића у настави*

13.00–13.45 асистент, мастер Валентина Илић, *Нормативно и ненормативно у настави језичке културе*

14.00–15.30 Завршна реч о активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије и разговор о раду подружнице у округу и проблемима наставе.

Подела сертификата.

Напомена:

- Семинар је акредитован.
- Семинар је бесплатан.
- Учесници добијају сертификат.

Акцију *Негујмо српски језик* организују Министарство културе и информисања, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Библиотека града Београда и Јавни сервис (РТС).

Пре семинара, у петак, 5. 5. 2017. биле су организоване бројне активности у склопу акције *Негујмо српски језик* у Кладову.

Реализатор Семинара је Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Техничка организација је поверена Школској управи у Зајечару.

Место реализације: Економско трговинска школа.

Број учесника: до 60 наставника.

Споразум о сарадњи с библиотекарима

Друштво за српски језик и књижевност Србије, из Београда,
Студентски трг 3 (матични број 07070829 ПИБ 102478020),
кога заступа председник Друштва, проф. др Зона Мркаљ
и

Друштво школских библиотекара Србије, из Београда,
(матични број 17674544 ПИБ 104730308), кога заступа председник
Друштва, Мира Меглић

Дана _____ 2017. године, у Београду, сагласно су закључили следећи

Споразум о сарадњи

Члан 1.

Потписници овог Споразума сагласно утврђују да је предмет овог Споразума међусобна сарадња у разним областима које су од заједничког интереса за обе стране.

Члан 2.

Сарадња ће се одвијати на подручју истраживања на појединачним истраживачким пројектима, који обухватају образовање и размену мишљења и стручних становишта.

Члан 3.

Потписнице овог Споразума се обавезују да ће у реализацији договорених пројеката и других заједничких активности, учествовати са својим стручним и материјалним ресурсима, предвиђеним за сарадњу, а који неће ометати рад и редовне активности сваке потписнице понаособ.

Члан 4.

Сви облици сарадње реализоваће се по претходно утврђеном плану потребних активности, за сваки конкретан облик сарадње, које сагласно договоре обе потписнице овог Споразума.

Члан 5.

Овај Споразум је закључен на неодређено време.

Потписнице су сагласне да свака страна задржава право да овај Споразум раскине, достављањем другој страни писане изјаве о раскиду.

Овај Споразум се сматра раскинутим по истеку 30 дана од дана када је једна од потписница примила од друге потписнице писану изјаву о раскиду.

Члан 6.

Потписнице овог Споразума се обавезују да све евентуалне спорове решавају споразумно.

Члан 7.

Овај Споразум јесачињен у четири равногласна примерка, од којих свака потписница задржава по два примерка.

за Д р у ш т в о за српски језик и књижевност Србије

Проф. др Зона Мркаљ, председник

за Библиотекарско друштво Србије

др Мира Меглић, председник

Сарадња Друштва са Заводом за унапређивање образовања и васпитања

Кратак коментар новог Програма наставе и учења за пети разред

Нови програм наставе и учења *Српског језика и књижевности* заснован је на исходима, односно на сагледавању процеса учења и ученичких постигнућа. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина и вредносних ставова које ученик гради, проширује и продубљује кроз три програмске области овог предмета. Градиво је растеређено – број текстова за обраду је смањен што оставља већи број часова за вежбање и утврђивање него до сада. У школе је враћена домаћа лектира, одабрана у складу с узрастом и интересовањима ученика. Повећана је изборност текстова. Наставнику је остављена могућност да изабере дела којима ће достизати исходе. Изборна дела се такође могу користити при обради и утврђивању садржаја из језика и језичке културе. Задржан је, као обавезан, основни корпус националне књижевности. Дистрибуција наставних садржаја из

свих области предмета корелативно је постављена и унутар и ванпредметно. Избор књижевних дела омогућава чешће заснивање компаративног приступа проучавању књижевности, уз одабир различитих нивоа обраде: интерпретације, приказа или осврта. Омогућена је боља хоризонтална и вертикална корелација са другим предметима (историја, географија, музичка култура...), што ће допринети развијању читалачких компетенција ученика и функционализацији наставе.

Зона Мркаљ, редовни професор
Методике наставе књижевности и српског језика
на Филолошком факултету Универзитета у Београду

***Нови Програм наставе и учења српског језика и књижевности у петом
разреду основне школе***

Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ
Циљ	Циљеви наставе и учења <i>српског језика и књижевности</i> јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
Разред	Пети
Годишњи фонд часова	180 часова

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
КЊИЖЕВНОСТ	– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности – чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела – чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова – одреди род књижевног дела и књижевну врсту – разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности – разликује реалистичну прозу и прозу засновану на природној мотивацији – анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епског дела у стиху и у прози (делови фабуле – поглавље, епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава) – разликује појам песника и појам лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца – разликује облике казивања – увиђа звучне, визуелне, тактилне, ольфакторне елементе песничке слике – одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевно-уметничком тексту – процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.)	ЛИРИКА Лектира 1. Народна песма: <i>Вила зида град</i> 2. Народне лирске песме о раду (избор); народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: <i>Певам дану, певам ноћу</i> 4. Милица Стојдиновић Српкиња: <i>Певам песму</i> 5. Душан Васиљев: <i>Домовина</i> / Алекса Шантић: <i>Моја отаџбина</i> 6. Војислав Илић: <i>Зимско јутро</i> 7. Милован Данојлић: <i>Шљива</i> / Десанка Максимовић: <i>Сребрне плесачице</i> 8. Пеђа Трајковић: <i>Кад књиже буду у моди</i> Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по броју слогова (десетерац и осмерац). Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност. Стилске фигуре: епитет, оноματοпеја. Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне); родољубиве (патриотске); митолошке и песме о раду (посленичке).

КЊИЖЕВНОСТ	– развија имажинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела – одреди тему и главне и споредне мотиве – анализира узрочно-последично низање мотива – илуструје особине ликова примерима из текста – вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове – илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима – уважава националне вредности и негује српску културно-историјску баштину – наведе примере личне добити од читања – напредује у стицању читалачких компетенција – упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст	ЕПИКА Лектира 1. Народна песма: <i>Свети Саво</i> 2. Народна песма: <i>Жениба Душанова</i> (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића) 3. <i>Еро с онога свијета</i> 4. <i>Дјевојка цара надмудрила</i> 5. Милован Глишић: <i>Права бродба</i> 6. Стеван Сремац: <i>Чича Јордан</i> (одломак) 7. Бранко Ћопић: <i>Поход на Мјесец</i> 8. Иво Андрић: <i>Мостови</i> 9. Данило Киш: <i>Дечак и пас</i> 10. Јоран Петровић: <i>Месеци над тесцијом</i> (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”) 11. Антон Павлович Чехов: <i>Шала</i> Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу; коментар. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља. Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шалива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац.
-------------------	---	---

	ЛЕКТИРА ДРАМА Лектира 1. Бранислав Нушић: <i>Кирија</i> 2. Душан Радовић: <i>Капетан Џон Пилфокс</i> 3. Љубиша Ђокић: <i>Биберче</i> Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио-драма. НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела) 1. Вук Ст. Караџић: <i>Божји</i> (одломак из <i>Српског рјечника</i>) 2. Доситеј Обрадовић: <i>О љубави према науци</i> 3. М. Петровић Алас: <i>У царству гусара</i> (одломци) 4. Милутин Миланковић: <i>Успомене, доживљаји, сазнања</i> (одломак) 5. Избор из енциклопедија и часописа за децу ДОМАЋА ЛЕКТИРА: 1. <i>Еске народне песме</i> (о Немањинима и Мрњавчевићима – претковски тематски круг) 2. <i>Народне бајке, новеле, шалове народне приче</i> (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: <i>Хардуци</i> 4. Данијел Дефо: <i>Робинсон Крузо</i> (одломак о изградњи склоништа) 5. Марк Твен: <i>Доживљаји Хаклерија Фина / Краљев и просјак / Доживљаји Тома Сојера</i>

	6. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: <i>Зелен-бабини дарови</i> (одломци)) 7. Игор Коларов: <i>Аги и Ема</i> 8. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Милослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) Допунски избор лектуре (бирати до 3 дела) 1. Јован Јовановић Змај: <i>Песмо моја</i> (из <i>Ђулића</i>) 2. Стеван Раичковић: <i>Велико дворште</i> (избор) / <i>Мале бајке</i> (избор) 3. Иван Цанкар: <i>Десетица</i> 4. Љубивоје Ршумовић: <i>Удурме и звркче из античке Грчке</i> (избор) / Густав Шваб: <i>Приче из старине</i> 5. Џон Р. Толкин: <i>Хобит</i> (одломци) 6. Никол Лезије: <i>Тајна жутог балона</i> 7. Корнелија Функе: <i>Господар лопова</i> (одломак) 8. Вида Огњеновић: <i>Путовање у путопис</i> (одломак) 9. Владислава Војновић: <i>Приче из главе</i> (избор, осим приче <i>Позориште</i>) 10. Дејан Алексић: <i>Музика тражи уши</i> (избор) / <i>Кога се тиче како живе приче</i> (избор) 11. Јован Стерија Поповић: <i>Лажа и паралажа</i> (одломак о Месецевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец) Дело завичајног аутора по избору.	
--	---	--

ОБЛАСТ/ ТЕМА	ИСХОДИ	САДРЖАЈИ
ЈЕЗИК	По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да: – разликује променљиве речи од непроменљивих – разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају де-клинацију – разликује основне функције и значења падежа – употребљава падежне облике у складу са нормом – употребљава глаголске облике у складу са нормом – разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)	Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози. Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мислоне, глаголске). Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа. Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место). Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева. Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу. Заменице – личне заменице: промена, наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица <i>себе, се</i>. Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на <i>-ица</i>) и редни бројеви. Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I.

		– доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова – користи правопис (школско издање)	Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); атрибутивна апозиција.
	Правопис		Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева. Заменица <i>Ви</i> из поштовања. Одрична речца <i>не</i> уз именице, придеве и глаголе; речца <i>нај</i> у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови деата и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).
	Ортографија	– правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице – говори јасно поштујући књижевнојезичку норму – течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове	Место акцента у вишестолним речима (типични слушајеви). Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица. Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	– користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог – издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смислене целине (уводни, средишњи и завршни део текста) – саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште – проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту – напамет говори одабране књижевне текстове или одломке	Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (прилично, имејл) Богатење речника: синонимима и антонимима; некњижевне речи и твђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове композицијско-стилске функције. Осам домаћих писмених задатака и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодшту (један час за израду задатка и два за анализу и писање побољшане верзије састава).
------------------------	--	---

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Историја
Музичка култура
Ликовна култура
Верска настава
Грађанско васпитање

Упутство за остваривање програма

Наставни програм предмета *Српски језик и књижевност* чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура. Препоручена дистрибуција часова по предметним областима је следећа: Књижевност – 70 часова, Језик – 70 часова и Језичка култура – 40 часова. Све три области се прожимају и ниједна се не може изучавати изоловано и без садејства са другим областима.

Наставни програм *српског језика и књижевности* заснован је на исходима, односно на процесу учења и ученичким постигнућима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности које ученик гради, проширује и продубљује кроз све три предметне области овог предмета.

1. Планирање наставе и учења

Наставни програм оријентисан на исходе наставнику даје већу слободу у креирању и осмишљавању наставе и учења. Улога наставника јесте да дати програм прилагоди, имајући у виду: састав одељења и карактеристике ученика; уџбенике и друге наставне материјале које ће користити; техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже; ресурсе, могућности, као и потребе локалне средине у којој се школа налази. Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник најпре креира свој годишњи, тј. глобални план рада, из кога ће касније развијати своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију исхода на нивоу конкретних наставних јединица. Од наставника се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе на три нивоа: оне које би сви ученици требало да достигну, оне које би већина ученика требало да достигне и оне које могу само неки ученици да достигну. На овај начин постиже се индиректна веза са стандардима на три нивоа постигнућа ученика. Током планирања треба, такође, имати у виду да се неки исходи остварују брже и лакше, али је за већину исхода (посебно за предметну област Књижевност) потребно више времена, више различитих активности и рад на различитим текстовима. Поред тога што ученике треба да оспособи за коришћење уџбеника, као једног од извора знања, наставник ваља да их упуту у начине и облике употребе других извора сазнавања.

II. Остваривање наставе и учења

Књижевност

Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – *лирика, епика, драма* и обogaђена избором нефикционалних, научнопопуларних и информативних текстова. Обавезни део лектире састоји се, углавном, од дела која припадају основном националном корпусу, али је обogaђен савременим, актуелним делима. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту.

Уз текстове које је потребно обрадити на часу дат је и списак домаће лектире. Циљ поновног увођења домаће лектире је формирање, развијање или неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати преко распуста чиме се подстиче развијање континуиране навике читања.

Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Такође, програмом се подстиче упознавање ученика са завичајном, локалном (или регионалном) културом и стваралаштвом, пошто је омогућено да сваки наставник обради дело по избору писца из завичајног (регионалног) корпуса.

Уз доминантан корпус текстова канонских писаца којим се утиче на формирање естетског укуса ученика, изграђује и богати свест о природи националне књижевности (и вредностима класика светске књижевности), али и културном и националном идентитету, у избору лектире и допунском избору дата је могућност наставницима да одаберу и извештај број књижевних дела савремених писаца, чиме се ученици упознају са репрезентативним примерима савремене књижевности и у прилици су да критички самеравају поетику њихових дела са канонским вредностима. Циљ увођења савремених књижевних дела која још нису постала део канона јесте да се по својој мотивској или тематској сродности вежу за постојеће теме и мотиве у оквиру наставног програма и да се таквим примерима покаже како и савремени писци промишљају епску народну традицију или теме пријатељства, етичности, развијају имажинацију и емпатију, чиме ће се богатити вертикално читалачко искуство ученика и осавременили приступ настави.

Овакав избор дела омогућава већу могућност примене компаративног приступа проучавању литерарног стваралаштва, уз одабир различитих нивоа обраде: интерпретације, приказа или осврта. Избор дела треба да буде усклађен са могућностима, потребама и интересовањима конкретне јачког колектива. Разлике у укупној уметничкој и информативној вредности појединих текстова утичу на одговарајућа методичка решења (при-

лагођавање читања врсти текста, опсег тумачења текста у зависности од сложености његове структуре, повезивање и груписање са одговарајућим садржајима из других предметних подручја – граматике, правописа и језичке културе и сл.).

Текстови из допунског дела програма треба да послуже наставнику и при обради наставних јединица из граматике, као и за обраду и утврђивање садржаја из језичке културе. Дела која неће обрађивати наставник треба да препоручи ученицима за читање у слободно време.

Нови програм заснован је на уочавању природе и улоге књижевног дела, као и уочавању разлике књижевних и некњижевних текстова, односно њиховој већој корелативности. Ученици треба да буду оспособљени да разликују особености књижевног текста (фикционалност, конотативност, књижевни поступци, сликовитост, ритмичност и сл.) у односу на денотативност, информативност и казивање засновано на чињеницама и подацима у различитим видовима некњижевних текстова. Корелативност је омогућена адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела.

Са списка допунског избора наставник бира она дела која ће, уз обавезни део лектире, чинити тематско-мотивске целине. Наставник може груписати и повезивати по сродности дела из обавезног и допунског програма на много начина. Могући примери функционалног повезивања наставних јединица могу бити следећи (никако и једини): тема пријатељство: Нушићеви *Хајдуци* – Твенови *Доживљаји Тома Сојера* / *Доживљаји Хаклберија Фина* – Кишов *Дечак и пас* – Раичковићево *Велико двориште* – *Господар лопова* К. Функе; социјални мотиви и проблеми у одрастању: Кишов *Дечак и пас* – Цанкарова *Десетица* – Г. Олујић, *Село изнад облака* – Коларовљев роман *Аги и Ема* – Глишићева *Прва бразда*; родољубље: Душан Васиљев, *Домовина* или Алекса Шантић, *Моја отаџбина* – народне епске песме о Немањићима и Мрњавчевићима; савремено детињство: Трајковићева песма *Кад књиге буду у моди* – роман *Аги и Ема* – Г. Олујић *Црвена жаба*; детињство у прошлости: Нушићеви *Хајдуци* – Твенови *Доживљаји Тома Сојера* / *Доживљаји Хаклберија Фина* – Миланковићеве *Успомене, доживљаји, сазнања* – Кишов *Дечак и пас* – Раичковићево *Велико двориште* – Ђопићев *Поход на Мјесец* – Глишићева *Прва бразда*; детињство великих научника и писаца: *Плава мачка* – Тесла Г. Олујић (о Николи Тесли) – Миланковићеве *Успомене, доживљаји, сазнања*; љубав према науци и књижевности: Д. Обрадовић, *О љубави према науци* – Алексићеве приче *Музика тражи уши* или *Кога се тиче како живе приче* – Миланковићеве *Успомене, доживљаји, сазнања* – Трајковићева песма *Кад књиге буду у моди*; описивање: Илићево *Зимско јутро* – Данојлићева *Шљива* – Андрићеви *Мостови* – *Сребрне плесачице* Д. Максимовић – *Путовање у путопис* В. Огњеновић; обрада портрета: Чича Јордан – Миона – хајдуци – хобит Билбо Багинс – бака Ема – Том Сојер / Хаклбери Фин – Шипио;

хумор и пародија: *Еро с онога свијета* – Нушићеви *Хајдуци* – Радовићев *Капетан Џон Пиплфокс*; митологија: митолошке народне лирске песме – Ршумовићева обрада грчких митова у књизи *Ујдурме и зврчке из античке Грчке*; авантуре: Дефоов *Робинсон Крусо* – проза М. Петровића *Аласа о гусарима, пиратима и путовању на „Робинсоново” острво* – Радовићев *Капетан Џон Пиплфокс* – Твенови *Доживљаји Тома Сојера / Доживљаји Хаклберија Фина*. Наведени примери показују како се исти текст може повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или тону приповедања.

Књижевна дела која су доживела екранизацију (*Хајдуци*, *Аги и Ема*, *Доживљаји Тома Сојера*, *Хобит*, *Робинсон Крусо*, *Господар лопова*) могу послужити за компаративну анализу и уочавање разлике између књижевне и филмске (адаптиране, измењене) фабуле и израза, чиме ученици могу доћи до закључка о природи два медија и развијати своју медијску писменост. Ученици се могу упутити и на друге филмове са сличном тематиком (дечје авантуре или авантуре у фантастичном свету, одрастање усамљеног детета и сл.) и додатно повезати обраду једне тематско-мотивске целине.

Са појединим елементима медијске писмености ученике треба упознати такође кроз корелацију: појам дечји часопис упознати на конкретном тексту из часописа по избору (садржај текста треба да буде у вези са лектиром); појам радио упознати уз обраду текста *Капетан Џон Пиплфокс* Душка Радовића.

Поред корелације међу текстовима, неопходно је да наставник успостави вертикалну корелацију. Наставник мора бити упознат са садржајима *српског језика* претходних разреда ради поштовања принципа поступности и систематичности.

Наставник, такође, треба да познаје садржаје предмета природа и друштво за 3. и 4. разред (пример: приликом обраде претковских песама у уводном делу часа или приликом мотивације, ученике треба подсетити на оно што су учили о Немањићима и Мрњавчевићима из овог предмета...).

Хоризонталну корелацију наставник успоставља, пре свега, са наставом историје, ликовне културе, музичке културе, верске наставе и грађанског васпитања.

Увођење ученика у свет књижевности, али и осталих, тзв. некњижевних текстова (популарних, информативних), представља изузетно сложен наставни задатак. Управо на овом ступњу школовања стичу се основна и врло значајна знања, умења и навике од којих ће зависити ученичка књижевна култура, али и естетске компетенције. Ученици треба да разумеју фикционалну природу књижевног дела и његову аутономност (односно да праве разлику између лирског субјекта и песника, приповедача и писца), као и чињеницу да књижевно дело обликује једну могућу слику стварности.

При обради текста примењиваће се у већој мери јединство аналитичких и синтетичких поступака и гледишта. У складу са исходима, ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова.

Проучавање књижевноуметничког дела у настави је сложен процес који започиње наставниковим и учениковим припремањем (мотивисање ученика за читање, доживљавање и проучавање уметничког текста, читање, локализовање уметничког текста, истраживачки припремни задаци) за тумачење дела, своје најпродуктивније видове добија у интерпретацији књижевног дела на наставном часу, а у облицима функционалне примене стечених знања и умења наставља се и после часа: у продуктивним обнављањима знања о обрађеном наставном градиву, у поредбеним изучавањима књижевноуметничких дела и истраживачко-интерпретативним приступима новим књижевноуметничким остварењима. Средишње етапе процеса проучавања књижевноуметничког дела у настави јесу методолошко и методичко заснивање интерпретације и њено развијање на наставном часу.

Обрада књижевног дела треба да буде проткана решавањем проблемских питања која су подстакнута текстом и уметничким доживљавањем. Многи текстови, а поготову одломци из дела, у наставном поступку захтевају умесну локализацију, често и вишеструку. Ситуирање текста у временске, просторне и друштвено-историјске оквири, као и обавештења о битним садржајима који претходе одломку – све су то услови без којих се у бројним случајевима текст не може интензивно доживети и правилно схватити.

Приликом тумачења текста ученике треба навикавати да своје утиске, ставове и судове о књижевном делу подробније доказују чињеницама из самога текста и тако их оспособљавати за самосталан исказ, истраживачку делатност и заузимање критичких ставова, уз уважавање индивидуалног разумевања смисла књижевног текста и исказивање различитих ставова.

У наставној интерпретацији књижевноуметничког дела обједињавајући и синтетички чиниоци могу бити: уметнички доживљаји, текстовне целине, битни структурни елементи (тема, мотиви, песничке слике, фабула, односно сиже, књижевни ликови, смисао и значење текста, мотивациони поступци, композиција), форме приповедања (облици излагања), језичко-стилски поступци и литерарни (књижевноуметнички) проблеми.

Књижевнотеоријске појмове ученици ће упознавати уз обраду одговарајућих текстова и помоћу осврта на претходно читалачко искуство. У програму нису наведени појмови и врсте књижевних дела предвиђени за усвајање у претходним разредима првог основношколског циклуса, али се очекује ће се наставник наклонити на стечено знање ученика, обновити

га и продубити на примерима, сходно старијем узрасту. Такав случај је са стилским фигурама (поређењем (компарацијом) и персонификацијом) које се усвајају у трећем и четвртном разреду; појму приповедања и облицима казивања у епском књижевном делу (дијалог, монолог, описивање)...

Језичко-стилским изражајним средствима прилази се с доживљајног становишта; полазиће се од изазваних уметничких утисака и естетичке сугестије, па ће се потом истраживати њихова језичко-стиљска условљеност.

Током обраде књижевних дела, као и у оквиру говорних и писмених вежби, настојаће се да ученици откривају што више особина, осећања и душевних стања појединих ликова, као и да изражавају своје ставове о поступцима ликова.

Приликом повезивања књижевних (фикционалних), граничних, односно нефикционалних текстова (путописна и аутобиографска проза) и некњижевних текстова (енциклопедије, речници, часописи и сл.), треба реализовати исходе везане за уочавање разлике између фикционалне и нефикционалне књижевности (засноване на личном сведочењу и проверљивим подацима), као и књижевног и некњижевног текста и упућивати ученика да увиде разлику у књижевном поступку између наведених врста.

Иако ученик усваја појмове народне и ауторске бајке у претходним разредима, сада треба да буде у стању да детаљније познаје одлике народне бајке и њене разлике у односу на ауторску бајку (композиција, (не)постојање стереотипног почетка и завршетка, ликови – човек као главни лик народне бајке и животиње и натприродна бића као јунаци ауторске бајке, поремећај равнотеже као узрок потраге јунака у народној бајци / потрага за идентитетом и животном срећом у ауторској бајци, коришћење (и измена) мотива народне бајке у ауторској бајци), као и у односу на драмску или сценску бајку (адаптација мотива, односно прилагођавање радње драмском облику). Такође, ученик треба да уочава разлике у особеностима народне и уметничке новеле на примерима из лектире. Загонетке и пословице уводе се у наставу српског језика и књижевности од првог разреда, па се знања о овим врстама обнављају и проширују. Исто важи и за причу о животињама и њену дистинкцију у односу на басну – наставник се наслања на знање из првог циклуса образовања, обнавља га и проширује.

Исходи везани за наставну област књижевност засновани су на читању. Кроз читање и тумачење књижевних дела ученик развија читалачке компетенције које подразумевају не само истраживачко посматрање и стицање знања о књижевности већ подстичу и развијају емоционално и фантазијско уживљавање, имагинацију, естетско доживљавање, богате асоцијативне моћи, уметнички сензибилитет, критичко мишљење и изграђују морално просуђивање. Разни облици читања су основни предуслов да ученици у настави стичу сазнања и да се успешно уводе у свет књижевног

дела. У петом разреду негује се, пре свега, доживљајно читање, а ученици се поступно уводе у истраживачко читање (читање према истраживачким задацима, читање из различитих перспектива и сл.) и оспособљавају да искажу свој доживљај уметничког дела, увиде елементе од којих је дело сачињено и разумеју њихову улогу у изградњи света дела.

Језик

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним (књижевним) српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању.

Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у нижим разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива са постојећим знањима.

Нужно је да наставник увек има на уму пресудну улогу умесних и систематских вежбања, односно да наставно градиво није усвојено док се добро не увежба. То значи да вежбања морају бити саставни чинилац обраде наставног градива, примене, обнављања и утврђивања знања.

Граматика

Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодној прилици могу се знања из граматике ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. Језичке појаве не треба наводити нити приказивати као изоловане (нпр. неповезане речи и смисаоно некореспондентне реченице), већ их увек ваља контекстуализовати везивањем за говорне ситуације у којима се могу јасно препознати, издвојити и објаснити њихове карактеристике и функције.

Наставни приступ падежима и вежбе усмерене на утврђивање знања о употреби правилних облика именских речи треба повезивати с одступањима од књижевног језика, колебањима и типичним грешкама које

се јављају у усменом и писменом изражавању ученика. Стога се садржај вежбања падежа у настави мора одређивати на основу континуираног праћења језичког испољавања ученика (нпр. током дијалога на часу, а такође и на примерима из домаћих и писмених задатака ученика). Тако ће настава језика бити у функцији оспособљавања ученика за правилно комуницирање савременим књижевним српским језиком.

Обрада предлога не може се сматрати окончаном на једном часу, указивањем на њихову непроменљивост, већ основна знања треба поступно проширивати током обраде падежа, и то наводећи најфреквентније примере и њихову типичну употребу. Исто важи и за прилоге, чију поделу по значењу треба повезати са прилошким одредбама, а функцију показивати у реченици и у тексту. И променљиве врсте речи треба повезивати са њиховим типичним функцијама у реченици да би ученици уочили реч као јединицу на морфолошком и синтаксичком нивоу.

Правопис

Правописна правила се усвајају путем систематских вежбања (правописни диктати, исправка грешака у датом тексту, тестови са питањима из правописа итд.). У оквиру правописних вежби пожељно је повремено укључити и питања којима се проверава графика (писана слова: велико и мало ћирилично Ћ, Ћ; велико и мало латиничко Ћ, велико Г, С, Ш итд.).

Такође, треба подстицати ученике да сами уочавају и исправљају правописне грешке у СМС комуникацији, као и у различитим типовима комуникације путем интернета.

Поред тога, ученике треба упућивати на служење правописом и правописним речником (школско издање). Пожељно је да наставник доноси примерак Правописа на час кад год се обрађују правописне теме (тако би могао појединачно ученицима задавати да пронађу реч у правописном речнику и одреде њен правилан облик или правилно писање).

Ортоепија

Наставник стално треба да указује на важност правилног говора, који се негује спровођењем одређених ортоепских вежби. Ортоепске вежбе не треба реализовати као посебне наставне јединице, већ уз одговарајуће теме из граматике: нпр. уочавање места акцента у речи може се повезати са обрадом и утврђивањем знања о падежима (именице *време*, *раме*, *теме* и сл. у генитиву јединице и номинативу множине немају акценат на истом слогу итд.); реченична интонација може се с једне стране повезати са правописом, а са друге са синтаксом итд. Уз коришћење аудио снимака, ученике треба навикавати да препознају, репродукују и усвоје правилно акцентован говор, а у местима где се одступа од акценатске нормe, да

разликују стандардни акценат од свога акцента, тј. од дијалекатске акцентуације.

Неке ортоепске вежбе могу се спроводити и уз одговарајуће теме из књижевности: нпр. артикулација се може вежбати изговарањем брзалица, онда када се оне обрађују као део народног стваралаштва; акценат речи, темпо, ритам, реченична интонација и паузе могу се вежбати гласним читањем одломака из изборне лектире (по избору наставника или ученика) итд. Као ортоепску вежбу треба спроводити и говорење напамет научених одломака у стиху и прози (уз помоћ аудитивних наставних средстава).

Језичка култура

Развијање језичке културе један је од најважнијих задатака наставе матерњег језика. Ова наставна област, иако је програмски конституисана као посебно подручје, мора се повезивати с обрадом књижевних текстова као репрезентативних образаца изражавања, а такође и са наставом граматике и правописа. Исто тако, обрада књижевног текста и рад на граматички и правопису књижевног језика мора укључивати и садржаје који доприносе неговању културе усменог и писменог изражавања.

Језичка култура се негује спровођењем лексичко-семантичких и стилских вежби, које имају за циљ богаћење речника и развијање способности и вештине изражавања. Све врсте тих вежбања, чији је циљ развијање језичког мишљења, изводе се на тексту или у току говорних вежби.

Када су у питању домаћи задаци, препоручује се да се четири задатка пишу ћирилицом, а четири латиницом (наизменично). Школске писмене задатке требало би писати ћирилицом, а два исправка латиницом.

Приликом реализације програма предмета *српски језик и књижевност* наставници треба да користе и савремене технологије (нпр. видео-бим, паметну таблу и сл.). Осавремењивање часова може се постићи и коришћењем електронских уџбеника и других наставних средстава.

III. Праћење и вредновање наставе и учења

Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности.

Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Резултат оваквог вредновања даје повратну информацију и ученику и наставнику

о томе које компетенције су усвојене, а које нису, као и о ефикасности одговарајућих метода које је наставник применио ради остваривања циља. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом.

Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

СТРУЧНО И МЕТОДИЧКО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Хроника 58. Републичког зимског семинара

Школске 2016/2017. године, 9, 10. и 11. фебруара, на Филолошком факултету Универзитета у Београду одржан је 58. Републички зимски семинар наставника српског језика и књижевности. У Сали хероја свечаном отварању присуствовало је преко хиљаду колега-професора српског језика и књижевности, учесника овог семинара, као и представници Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства културе и информисања, Завода за унапређивање образовања и васпитања, Завода за вредновање образовања и васпитања, Вукове задужбине, Задужбине Десанке Максимовић, Доситејеве задужбине, Задужбине Иве Андрића, Задужбине Милоша Црњанског; представници медија и издавача, колеге са матичних катедара за српски језик и српску књижевност с јужнословенским књижевностима, са опште књижевности и многи други присутни уважени професори Филолошког факултета и других факултета, асистенти, лектори и сарадници у настави, библиотекари и секретари са Београдског и других универзитета у Србији.

И ове године смо се окупили да се, пре свега, са радошћу поново видимо, а затим и да разменимо стручна знања и искуства стечена у вођењу и организовању наставе српског језика и књижевности. Као најзначајнији посленици српског школства, уз колеге учитеље, у три дана нашег заједничког дружења поново смо показали колико се воле и како се негују српски језик и књижевност; на који начин се развија језичка култура, као и језички и литерарни сензибилитет преко милион ученика основних и средњих школа.

Након уводног обраћања присутнима проф. др Зоне Мркаљ, председника Друштва за српски језик и књижевност Србије, уз велику захвалност Филолошком факултету који нам је као и свих ранијих година за потребе извођења семинара уступио своје учионице, Салу хероја, аулу и ходнике у сред испитног рока, скупу се обратила проф. др Љиљана Марковић, декан Филолошког факултета.

У име министра просвете, господина Младена Шарчевића, присутне је поздравила помоћница министра, колегиница Весна Недељковић, некадашња директорка ОШ „Михајло Петровић Алас“, са којом је Филолошки факултет сарађивао читав низ година за потребе одвијања методичке праксе наших студената, будућих наставника српског језика и књижевно-

сти. Уз поздраве учесnicима Семинара, госпођа Недељковић је истакла да су професори српског језика и књижевности стубови сваке школе.

У оквиру најаве наставка рада на пројекту *Неговање српског језика*, присутне на Републичком зимском семинару поздравио је и министар културе и информисања, господин Владан Вукосављевић. Под покровитељством Министарства културе, ове године се у поменути пројекат укључује и Друштво за српски језик и књижевност Србије својим акредитованим семинаром *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, који ће за наставнике поново бити бесплатан. Проф. др Вељко Брборић истакао је да се поменута акција наставља захваљујући сарадњи Министарства културе, Министарства просвете, Филолошког факултета, јавног сервиса и Библиотеке Града Београда. Програм укључује и отварање изложбе Негујмо српски језик, представу за децу „Играње речима”, у продукцији Установе културе „Вук Караџић” из Београда, књижевни програм и разговор с децијим писцем, радионицу за децу у организацији Библиотеке Града Београда и књижевну трибину – разговор са познатим писцем. Професор Брборић се захвалио Владану Вукосављевићу на свему што је до сада урадио за српски језик и језичку културу.

У три семинарска дана чуло се 11 пленарних предавања и присуствовало раду 24 методичке радионице, од којих је свака бити поновљена. Трудили смо се да темама обележимо различите јубилеје, али и да размотримо акутне недоумице у наставној пракси (попут оних у правопису, или везаних за учење синтаксе), да теме буду намењене непосредној наставној пракси, а настојали смо и да се оне односе на актуелна питања образовне реформе у Републици Србији.

У оквиру културноуметничког програма семинара првог дана наступио је дециј хор „Чаролија”, предвођен композитором и текстописцем Леонтином Вукомановић, а захваљујући нашем професору и писцу Михајлу Пантићу, сусрели смо се са добитницом овогодишње НИН-ове награде, Иваном Димић, и са чувеним српским режисером Здравком Шотром, са којима су наставници имали прилике да разговарају. У петак од 17.15 у слушаоници 33 одржан је веома продуктиван Округли сто о образовању, на којем су се разматрале значајне теме и проблеми везани за нашу струку и положај просветних радника.

Радовали смо се заједно с награђенима на пет различитих конкурса Друштва: за најбољи средњошколски писмени задатак, за најбољу литерарну секцију, за најбољу лингвистичку секцију, за најбољи основношколски и средњошколски часопис и, од ове године и за најбољу методичку припрему наставника српског језика и књижевности.

Управа Друштва уложила је и ове године огроман труд да програм Зимског семинара испуни многа очекивања. Окупљени су предавачи из различитих универзитетских центара наше земље и одабрани практича-

ри из целе Србије, који су у методичким радионицама приказали своје иновативне приступе темама из српског језика и књижевности. Многа пленарна предавања и најуспешније радионице одржане на овом семинару налазе се, у електронској форми, на сајту Друштва за српски језик и књижевност Србије.

За све оне који су били спречени да присуствују овогодишњем Републичком зимском семинару, а желе да се упознају са његовим током и садржајем, овде доносимо програм Семинара.

Програм 58. Републичког зимског семинара

Четвртак, 9. фебруар 2017.

ПЛЕНАРНА ИЗЛАГАЊА

- 9.00–9.30 Пријављивање учесника и дељење семинарског материјала
- 9.30–10.00 Отварање Семинара
Поздравна реч председника Друштва (проф. др Зона Мркаљ)
Поздравна реч декана Филолошког факултета (проф. др Љиљана Марковић)
Поздравна реч представника Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (Весна Недељковић, помоћник министра просвете)
- 10.00–10.45 *Иво Андрић и савремена култура* (проф. др Александар Јерков)
- 10.45–11.30 *Преломна 1847. година из другог угла* (проф. др Александар Милановић)
- 11.30–12.15 *Актуелност правописних правила* (проф. др Милорад Дешић)
- 12.15–13.15 ***Негујмо српски језик***
- 13.15–14.00 Додела награда награђеним ученицима и наставницима: најбољи средњошколски писмени задатак, литерарне секције, лингвистичке секције, листови и часописи основних и средњих школа, најбоља методичка припрема
- 14.00–15.00 ОДМОР
- 15.00–16.00 РАД У СЕКЦИЈАМА
- 16.00–17.00 РАД У СЕКЦИЈАМА

Напомена: Свака секција ће бити поновљена у истој сали са истим предавачем. Тако ће сваки наставник моћи да присуствује раду две секције.

1. *Екстерно тестирање у основној и средњој школи*, коаутори: Ксенија Миловановић и Ненад Мирић
2. *Како настају нове речи у српском језику*, аутор: мр Валентина Паровић
3. *Фразеологија у тестовима из српског језикаса такмичења за средњу школу*, аутор: Маријана Богдановић
4. *Обука наставника на даљину за предмет Српски језик и књижевност*, коаутори: Милорад Дашић, Марија Џаковић Илић и Драган Ђорђевић
5. *Поетичке и естетичке сродности Достојевског и Андрића*, аутор: проф. др Оливера Радуловић
6. *Вуков „Српски рјечник” у настави*, аутор: др Наташа Станковић Шошо
7. *Употребни видови „Збирке задатака из књижевности са књижевнотеоријским појмовима”*, коаутори: др Александра Кузмић и др Мирјана Стакић Савковић
8. *Припрема ученика са развојним сметњама за полагање испита у вршњачком окружењу*, аутор: Ивана Ковачевић
9. *Врсте атрибута уз девербативне именице на примеру књижевног текста „Знакови поред пута”*, аутор: др Лидија Неранџић Чанда
10. *Употреба електронског корпуса у настави српског језика*, аутор: др Биљана Бранић Латиновић
11. *Интертекстуалност као мотивацијски поступак у анализи драме*, коаутори: др Вукосава Живковић и мр Валентина Вукмировић Стефановић
12. *Обредна лирика у настави*, аутор: др Јасмина Пивнички

Петак, 10. фебруар 2017.

ПЛЕНАРНА ПРЕДАВАЊА

- 9.30–10.15 *Како проста реченица може бити сложена* (проф. др Душка Кликовац)
- 10.15–11.00 *Авангардна књижевна дела у настави* (проф. др Предраг Петровић)
- 11.15–12.00 *Поетика детаља у приповеткама Антонија Исаковића* (проф. др Виолета Јовановић)
- 12.00–13.00 *Приповедачки поступак Петра Кочића* (доц. др Милан Алексић)
- 13.15–14.00 *Разговор са писцем*
- 14.00–15.00 ОДМОР

15.00–16.00 РАД У СЕКЦИЈАМА

16.00–17.00 РАД У СЕКЦИЈАМА

Напомена: Свака секција ће бити поновљена у истој сали са истим предавачем. Тако ће сваки наставник моћи да присуствује раду две секције.

1. *Говорна култура у савременој настави – унапређивање усменог изражавања и комуникације као међупредметне компетенције*, коаутори: Станислава Арсић и Данијела Ковачевић Микић
2. *Сакрализација језика у поеми „Праху оца поезије” Матије Бећковића*, аутор: др Душко Бабић
3. *Задаци из српског језика за ученике основне школе који наставу похађају по индивидуалном образовном програму (ИОП-у)*, коаутори: Марија Марковић и Жељко Тешић
4. *Употреба е-алата у настави српског језика и књижевности – примери добре праксе*, аутор: Марина Панић
5. *Традиција и индивидуални таленат*, аутор: мср Јелена Журић
6. *Јеврејски синдром у роману Употреба човека Александра Тишме*, аутор: Ружа Перуновић
7. *Стилске вежбе као стилске игре у основној и средњој школи*, аутор: проф. др Симеон Маринковић
8. *О значењској слојевитости Сервантесовог „Дон Кихота”*, аутор: проф. др Славко Петаковић
9. *„Вучило – долина магичних речи (видео-игрица за учење правописа и развијање језичке културе)*, аутор: Удружење грађана „Научи ме”
10. *О саставу предикатске реченице*, аутор: др Јован Чудомировић
11. *Школски лист у функцији развијања компетенција ученика – пример из праксе*, аутор: Наташа Турунташ
12. *Настава српског језика у дуалном образовању*, аутор: Данијела Васовић

17.15–18.30 ОКРУГЛИ СТО: Актуелна питања образовне реформе у Републици Србији

Учествују: Мр Весна Муратовић (Министарство просвете), тема: *Стручно усавршавање и напредовање наставника из перспективе законске и подзаконске регулативе*; Мр Ана Пејић и Ката Симић Мишић (Завод за вредновање образовања и васпитања); тема: *Стандарди ученичких постигнућа и њихова сврховитост*; Др Јадранка Милошевић и Дејана Субић Милијић, тема: *Реформа наставних програма*.

Субота, 11. фебруар 2017.

ПЛЕНАРНА ПРЕДАВАЊА

- 9.30–10.15 *Стари српски речници у настави српског језика и језичке културе* (проф. др Рајна Драгићевић)
10.15–11.00 *Композиција као уметнички знак (симбол) у романима Иве Андрића* (проф. др Милка Андрић)
11.00–11.45 *Савремена књижевност за децу и младе у настави (на-
радокси курикулума)* (проф. др Зорана Опачић)
11.45–12.30 *Српски роман у 2016. години* (проф. др Михајло Пантић)
12.30–13.30 *Трибина поводом јубилеја часописа „Свет речи”* (проф.
др Милан Алексић)
Промоција издања Друштва (доц. др Ана Батас)
13.30–14.00 *Завршна реч и подела Потврда о учешћу на 58. РЗС*
14.00 *Годишња редовна скупштина Друштва*

Као и ранијих година, полазници семинара упознати су са новим издањима Друштва за српски језик и књижевност Србије, у оквиру богате Библиотеке „Књижевност и језик”. Од прошлог до овог Зимског семинара Друштво је објавило 10 нових књига и периодичних публикација:

1. Вељко Брборић, *Правопис и школа*, II издање;
2. Весна Ломпар, *Врсте речи и граматичка пракса*;
3. Милорад Дашић, *Народна књижевност у наставним плановима и програмима*;
4. Иван Златковић, *Ка поетици смеха*;
5. *Летопис 2016* – који се први пут појављује и постаће редовни годишњак Друштва;
6. Нови број часописа „Књижевност и језик”
7. Јубиларни број „Света речи”, поводом 20 година излагања;
8. *Информатор*;
9. Нови тестови са *Такмичења из српског језика и језичке културе*;
10. Нови тестови са *такмичења Књижевна олимпијада*.

Друштво је откупило и 100 књига под називом *Методички цветник*, зборник радова значајних српских методичара наставе српског језика и књижевности (приредила Зона Мркаљ крајем 2015. год.), а који је изда-
ло Друштво наставника српског језика Републике Српске. Надамо се да
ћемо и ми наћи средства у нашем Друштву да у неком тренутку објавимо
издање ове књиге.

Организацију 58. Републичког зимског семинара подржало је, као и
сваке године, Министарство просвете, које је, уз Филолошки факултет и
Друштво за српски језик и књижевност Србије његов покровитељ. По-
себно се захваљујемо покровитељима на сваком виду помоћи и подршке,

али и свим подружницама Друштва у Србији, као и нашим спонзорима, појединим задужбинама и издавачима који су за награде на нашем семинару обезбедили одређени број поклона у књигама, или су материјално потпомогли долазак појединих наставника на ово заједничко стручно дружење: Вуковој задужбини, Доситејевој задужбини, Задужбини Десанка Максимовић, ИК „Клио“, ИК „Клет“ и Нови Логос и БИГЗ-у.

Искрено нас је обрадовао долазак више од 1200 наставника на Републички зимски семинар, што је импозантан број, а посебно присуство великог броја наставника и професора из унутрашњости, чије одрицање од дана распуста, или од наставе (кад је реч о Војводини), да бисмо били заједно, јесте вредно помена и дивљења, али и развијене свести и потребе за стручним усавршавањем и унапређивањем наставне праксе. Ове године посетили су нас и драги гости из Републике Хрватске, наставници који предају српски језик и књижевност, чак њих педесет.

Задовољни наставници и многе похвале које смо добили за организацију и спровођење *Републичког зимског семинара* подстичу нас да са још већим жаром почетком наредне године приступимо организовању 59-ог великог тродневног празника свих наставника српског језика и књижевности у Републици Србији.

Да бисмо, само у назнаци, пренели у ову хронику и утиске о одржаним предавањима и о радионичарском раду, издвојићемо један пример. Проф. др Александар Јерков све је одушевио својим отвореним предавањем о Иви Андрићу и емоционалним указивањем на изнова неправедно развлачење дела овог писца, које се нашло на удару неразумних оптужби да је велики писац мрзитељ муслимана и Бошњака. И ми ћемо овде, као и колегиница Светлана Илијић, новинарка „Просветног прегледа“ у којем је Зимском семинару посвећен значајан простор, цитирати професора Јеркова: „Ја вама кажем Андрићевим речима: Немојте гајити старе митове, не сањајте о старој Србији средњег века, не сањајте о великим победама наших војски и нашим успесима. Ваше право је да будете данас онакви какви јесте. У томе је Андрићева мисао о хуманости. То није апстрактна хуманост, већ стварна. Он говори о ономе што је главна снага тог хуманизма, а то је – добро. Буди добар човек!”

Ка савременој настави српског језика и књижевности II

Каталошки број: 704

Компетенција: K1

Трајање: 1 дан (8 бодова)

Приоритети: 2

БЕОГРАД

ПРОГРАМ СЕМИНАРА

У холу Филолошког факултета

8.30-10.00 Пријављивање наставника

У сали 33

10.00–10.45 Проф. др Милан Стакић, *Глаголски систем српског језика у новим тумачењима*

11.00–11.45 Проф. др Милан Стакић, *Глаголски систем српског језика у новим тумачењима*

12.00–13.00 ПАУЗА

13.00–13.45 Проф. др Драгана Вукићевић, *Еротолошко читање Нечисте крви*

14.00–14.45 Проф. др Драгана Вукићевић, *Еротолошко читање Нечисте крви*

У сали 11

10.00–10.45 Проф. др Томислав Јовановић, *Стара српска књижевност у настави „Српског језика и књижевности”*

11.00–11.45 Проф. др Томислав Јовановић, *Стара српска књижевност у настави „Српског језика и књижевности”*

12.00–13.00 ПАУЗА

13.00–13.45 Проф. др Душка Кликовац, *Шта је текст?*

14.00–14.45 Проф. др Душка Кликовац, *Шта је текст?*

15.00–15.30 Завршна реч о активностима Друштва за српски језик и књижевност Србије

15.30–16.30 Евалуација семинара и подела уверења

**Смедерево, Регионални центар за професионални развој
запослених у образовању**

Субота, 23. децембар 2017. године, 10.00 часова

9.30–10.00 Пријављивање (евидентирање) учесника

10.00–10.45 Скупштина Подружнице Подунавског округа

10.45–11.00 Пауза

11.00–11.15 *Отварање Семинара*

Поздравна реч председника Друштва
(проф. др Зона Мркаљ)

11.15–12.00 *Наставно тумачење лирске песме у светлу савремених теорија*
(проф. др Зона Мркаљ)

12.00–12.45 *Новац у рукама: историја једног мотива у српској књижевности*
(проф. др Славко Петаковић)

12.45–13.15 Пауза

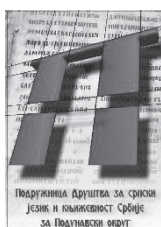
13.15–14.00 *Дело Бранислава Нушића у настави*
(др Наташа Станковић Шошо)

14.00–14.15 Пауза

14.15–15.00 *Сиве зоне наше језичке норме*
(проф. др Александар Милановић)

15.00–15.15 Попуњавање евалуационих упитника

15.15–15.30 Подела уверења о похађаној обуци програма стручног усавршавања

ПРАВИЛНИК О УСТАНОВЉЕЊУ НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉУ МЕТОДИЧКУ ПРИПРЕМУ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЛИ КЊИЖЕВНОСТИ „ПРОФ. ДР МИЛИЈА НИКОЛИЋ”

1.

Награда „Проф. др Милија Николић” установљена је уз једногласну подршку свих наставника и чланова Управе Друштва за српски језик и књижевност Србије, на редовној Скупштини Друштва, одржаној 11. 02. 2017. године на Филолошком факултету у Београду.

2.

Професор Милија Николић као члан Управе Друштва обављао је многе врло одговорне дужности: обављао је дужност уредник часописа *Књижевност и језик*, био је члан Председништва Савеза славистичких друштава Југославије, председник Просветног савета Србије (осамдесетих година XX века), када се спроводила нова реформа школског система и доносили нови наставни програми. Најзапаженије учешће проф. Милије Николића у усавршавању наставника и унапређивању наставе српског језика и књижевности свакако је на зимским семинарима и семинарима појединих општинских и регионалних подружница Друштва, увек пред пуним аудиторијумом. Чувена професорова књига, *Методика наставе српског језика и књижевности*, прва и до данас непревазиђена у нас, поред својих стручних квалитета обилује литерарношћу, чиме израста из уџбеничких оквира.

Проф. Милија Николић је својим несебичним радом, угледом и ауторитетом утемељио предмет Методика наставе књижевности и српског језика на Катедри за српску књижевност с југословенским књижевностима (данас јужнословенским) на Филолошком факултету у Београду, формирао млади тим асистената, талентованих и несебичних у раду, који су израсли у професоре усавршавајући методе свога професора, али држећи у својим рукама даље реформаторске процесе наставе српског језика и књижевности у Србији.

3.

Аутори најбољих методичких припрема награђују се Дипломом и одабраним књигама, чији се износ утврђује сваке године.

4.

Проглашавање најбољих методичких припрема обавља се сваке године на Зимском семинару, када се врши и уручивање награда – диплома одабраним професорима српског језика и књижевности.

КОНКУРС ЗА НАЈУСПЕШНИЈУ МЕТОДИЧКУ ПРИПРЕМУ
ЗА ЧАС СРПСКОГ ЈЕЗИКА ИЛИ КЊИЖЕВНОСТИ – НАГРАДА
„ПРОФ. ДР МИЛИЈА НИКОЛИЋ”

Друштво за српски језик и књижевност Србије расписало је наградни конкурс за најбољу методичку припрему часа српског језика или књижевности. Награда носи име нашег великог професора и утемељитеља Методике наставе књижевности и српског језика на Филолошком факултету у Београду, Милије Николића.

Поред уобичајених параметара које развијена припрема за час садржи, дозвољено је додавати и различите прилоге (у зависности од наставне јединице која се обрађује).

Критеријуми који ће бити полазиште за процену квалитета припреме односиће се и на оригинални приступ и решења поставке часа. Вредноваће се стручност, креативност, примереност узрасту и допринос припреме методици као науци о настави.

Један наставник на конкурс може послати само једну припрему.

Обим припреме може бити од 12 до 15 страница (не рачунајући прилоге који, уколико се додају, могу имати обим до 5 страница). Фонт који се користи је Times New Roman, величина слова 12 (осим у напоменама, кад је 10). Припрема сме да садржи илустрације које је обавезно потписати, уколико су преузете (величина фонта 11). Препоручује се да припрема на крају садржи и литературу. Овај део уредити према критеријумима за уређење литературе у часопису „Књижевност и језик”. За припрему не постоји формулар. Сваки наставник има право да на свој начин обликује и графички уреди методичку припрему с којом конкурише.

Рок за слање припрема је 15. децембар 2017. године. Припреме се шаљу умножене у три примерка и снимљене на ЦД.

Додељиваће се три награде за најбоље припреме намењене основној школи и три награде за најбоље припреме намењене средњим стручним школама и гимназијама.

У комисији за одабир најквалитетнијих припрема налазиће се професори Методике наставе српског језика и књижевности са Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Са радошћу новог дружења и у нади да ћемо од овог такмичења надаље сви имати вишеструке користи, срдечно вас поздрављам!

НАГРАЂЕНА МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Назив школе	ОШ „3. октобар” Бор
Место одржавања часа	кабинет за српски језик
Датум одржавања часа	27. 10. 2017.
Час по реду	први
Разред и одељење	V/3
Предметни наставник	Саша Чорболоковић
МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
Наставна јединица	Независни падежи
Наставна област	Језик
Наставна тема	Граматика (падежи)
Наставне методе	монологска, дијалогска, демонстративна, игровне активности
Наставна средства и потребан материјал	креда, табла, свеске ученика, штампани материјал (кућице, лингвометодички предложак, картончићи са именима)
Наставни стандарди (најважнији)	СЈ. 1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми СЈ. 2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици СЈ. 3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)
Тип часа	обрада новог градива
Облик рада	фронтални, индивидуални, групни рад/рад у пару

Активности наставника

- Мотивише ученике да буду активни на часу.
- Охрабрује их да успешно ураде уводни задатак и правилно разумеју нову лекцију.
- Повезује искуство ученика са градивом чинећи га ближим и занимљивијим.
- Проверава јесу ли исправно разумели упутство и уопште садржај наставне јединице која се на часу утврђује.
- Подстиче их на активност, усмерава и води до решења.
- Води рачуна да током часа влада пријатна радна атмосфера.
- Стара се да сваки ученик има довољно времена да уради задатак (сходно њиховим различитим могућностима).

Активности ученика

- Учествују у решавању уводног задатка, усвајају ново градиво откривањем, а онда га увежбавају кроз игру.
- Уважавају различитости у потребном времену за решење одређеног задатка.
- Пажљиво прате инструкције и самостално закључују.
- Подстичу једни друге да реше задатке.

Очекивани исходи

- Ученици умеју да идентификују, издвоје и правилно употребе независне падеже.
- Ученици разумеју у чему се огледа самосталност номинатива и вокатива по узору на познате примере из окружења (на основу сопственог искуства).
- Ученици знају да правилно употребе запету у вокативу.

НАСТАВНИ ЦИЉЕВИ

1. Образовни циљеви

Кратко подсећање на појам променљивости речи и све релевантне термине у вези с њим (деклинација, именске речи, независни, зависни падежи, граматичка основа, наставци за облик). Усвајање знања о независним падежима (номинатив и вокатив), разумевање смисла њихове независности, уочавање и разграничавање функција и значења номинатива, као и значења вокатива и његовог правилног обележавања употребом запете. Ново градиво се постепено усваја учењем откривањем (хеуристичким разговором), а на крају часа утврђује кроз језичку игру *разврставање имена*.

2. Васпитни циљеви

Развијање осећаја и љубави према језичкој култури и уопште према српском језику. Утицање на свест ученика да је показатељ нечије учености и образовања леп и култивисан говор, богат речник, смислене и граматички исправне реченице. Развијање моћи запажања, упоређивања

и закључивања. Поспешивање критичког и логичког мишљења. Јачање језичког и литерарног сензибилитета. Неговање добре комуникације и сарадничког односа између наставника и ученика, као и међу ученицима, стварање пријатне радне атмосфере уз међусобно уважавање, подршку и оснаживање у раду на часу.

3. Практични (функционални) циљеви

Оспособљавање ученика за несметану правилну употребу падежа. Утицање на свест ученика о неопходности њихове примене – увек, и то без обзира на окружење и ситуацију. Довести ученике до закључка да теоријско знање о падежима нема значаја без константне примене. Упућивање ученика да се и у неформалним ситуацијама изражавају правилно¹ и да се не труде да сваку грешку третирају као неважну и случајну. Повезивање наставе и савремених информационих технологија. Коришћење добрих страна друштвених мрежа (повезивање, унапређење односа, размена идеја, брзо информисање) јер оне нису ни добре, ни лоше, већ искључиво онакве каквима их ми сами направимо, а на шта ми као наставници (одрасли) увек можемо и морамо указивати.

ОПИС ТОКА ЧАСА

1. Уводни део часа

Како би се ученици на најбољи могући начин увели у нову наставну јединицу *Независни падежи* и мотивисали за активно учешће на часу, уместо класичног монолошког увода, или дијалошког обнављања кључних појмова променљивости именских речи (падежи, питања за падеже, граматичка основа, наставци за облик) ученици добијају припремљени материјал (наставно средство) две кућице које симболично представљају деклинацију именице *кућа*. Једна је предвиђена за њену промену у једнини, а друга за промену у множини. Падежни наставци и за једнину и за множину су исписати на картончићима (или могу бити посебно одштампани), а задатак ученика се састоји у томе да сваки наставак за облик споји са одговарајућим називом падежа у коме се јавља, и то убацивањем у дате прозорчиће. Свака кућица има једна врата и седам прозора. Када се отвори прозор, види се назив једног од падежа, а наставак се убације у посебно

¹ Често се дешава да ученици који одлично ураде тест и добију петицу, у говору не примењују теоријско знање, што с правом отвара питање да ли је падежни систем заиста и савладан или само обрађен и тренутно (или делимично) научен. Што је дијалекат удаљенији од књижевног језика, то је овај проблем израженији.

направљени цепаић. Врата су предвиђена за граматичку основу именице *кућа*. Ова активност се реализује као рад у пару, па би сам наставник требало да припреми довољан број кућица (бар десет, по пет за једину и множину) и да прецизно упутство ученицима. Сваки пар добија једну кућицу: и то наизменично једнина, па множина, чисто да се оствари одређена динамика и онемогући „договарање” различитих парова. Уз дате термине *падеж*, *наставак за облик*, *граматичка основа*, може се поменути и *деклинација* (промена кроз падеже), као и напоменути да деклинацију немају само именице, већ све *именске речи*. На крају ове активности, наставник саопштава решење, а ученици проверавају успешност урађеног задатка.

Коментар: Овакав почетак часа је добро решење из више разлога. Обновљање градива кроз игру је одличан мотивациони почетак, а уз то и много функционалнији и ефикаснији јер се разбија апстрактност падежног система и омогућава учење с разумевањем. Ученици јасно увиђају шта је то падеж, шта конкретно значи *различит облик једне речи* и подсећају се најважнијих термина променљивости речи. Уз то, много је пријатнија атмосфера за рад, ученици су више заинтересовани, а усвојено знање постаје трајније.

Напомена: За овако припремљене кућице потребно је више времена, можда чак и помоћ наставника ликовне културе, па је нешто једноставнија компјутерска (упрошћена) верзија за уводну активност дата у прилогу бр. 1.

2. Оперативни део часа

У оперативном делу часа ученици усвајају основна знања о независним падежима. Лингвометодички предлогак је дат у виду дописивања на популарној друштеној мрежи Фејсбук између двојице ученика, чиме се постиже актуелност и повезивање градива са реалним ситуацијама и искуством ученика.

Лингвометодички предложаk: Вељко и Аца на Фејсбуку

Вељко Комлош 11.11.2017.

14:14

Ацо, сликај ми распоред за сутра?

Александар Станојевић 14:15

УТОРАК

СРПСКИ ЈЕЗИК

МАТЕМАТИКА

ИСТОРИЈА

ФИЗИКА

БИОЛОГИЈА

ГЕОГРАФИЈА

Вељко Комлош 11.10.2017.

14:16

Ух, човече, јеси сигуран да је сутра уторак☺. Кад све да стигнем да научим?! Још и тренинг вечерас!

Александар Станојевић

14:16

Хајде, Вељко, ти си кошаркаш који сваку утакмицу добија.

Вељко Комлош 11.10.2017.

14:17

Мада, Ацо, само што у овој школској не бих волео да двојке и тројке убацам и у рубрике.☺

Александар Станојевић

14:18

Ха-ха, мој Вељо, одувек си био духовит. Изборићеш се некако.

Вељко Комлош 11.10.2017.

14:18

Искрено, први пут бих волео да сутра будем на клупи...

Александар Станојевић

14:18

Напомена: Најбоље је овај кратак дијалог одштампати и поделити, а затим изражајно прочитати на почетку часа како би ученицима било лакше да о независним падежима (нарочито код правилне употребе запете у вокативу) изведу адекватне закључке. То може учинити наставник или двојица изабраних ученика, за које је наставник сигуран да ће успети да што веродостојније дочарају описану ситуацију. Такође, пожељно би било да на крају обраде сви ученици имају лингвометодички предлогачак, закључак о независним падежима и део за радознале у својим свескама.

Коментар: Већина ученика има свој профил или је пак члан ФБ затворених или отворених група у оквиру којих се међусобно дописују, размењују мишљења, шале или пак информишу о много чему. Наравно, много је примера злоупотребе и њиховог непримереног коришћења, зато овај предлогачак замишљеног дијалога двојице другова треба да промовише добру, пожељну комуникацију. Вршњачки пример међусобног опхођења је најбољи начин да се позитивно утиче на ученике да схвате да брзина и неразумишљање не сме бити оправдање за непримерене поруке и неукусне коментаре, као и да се све може одабраним и промишљеним речима саопштити и написати.

ХЕУРИСТИЧКИ РАЗГОВОР НА ЧАСУ (основне смернице)

Након читања шаљивог дијалога, ученици се могу кратко осврнути на садржај изношењем свог утиска, колико им је близак овакав начин начина комуникације, које су његове предности, а онда се усредсредити на независне падеже. Ученике треба постепено и правилно усмеравати и водити до адекватних закључака о основним значењима и функцији независних падежа и њиховој самосталности на датом предлошку.

Да ли су подаци у траженом распореду за уторак део неке реченице?

(Дакле, поменути подаци нису део реченице, независни су и самостални. Налазе се у номинативу. Зато је номинатив њихов, и свих именских речи, основни облик).

Видели смо пример када је номинатив ван реченице, а каква је његова функција и значење у следећој реченици:

Вељко тражи распоред часова за уторак од свог друга Александра.

Коју службу, а које значење има именица *Вељко* у претходној реченици? **(Именица *Вељко* има службу субјекта, а значење вршиоца радње).**

Аца тврди за Вељка:

Вељко је *кошаркаш*.

Вељко је *духовит*.

Коју функцију/службу у реченици имају именица *кошаркаш* и придев *духовит*? (**Именица *кошаркаш* и придев *духовит* имају функцију именског дела предиката**).

Погледајмо сада реченицу и пронађимо субјекат: *Хајде, Вељко, ти си кошаркаш*.

Да ли именица *Вељко* има неку функцију у реченици? (**Именица *Вељко* у овој реченици нема службу**).

У ком значењу је употребљена?

(**Издвојена реч служи за обраћање, ословљавање и налази се у вокативу**).

Који интерпункцијски знак је употребљен за његово издвајање/обележавање? (**Вокатив се увек одваја запетом**).

Пронађи и подвуци у тексту још три облика вокатива.

(*Човече, Ацо, мој Вељо*).

НЕЗАВИСНИ ПАДЕЖИ

НОМИНАТИВ (КО? ШТА?)

СУБЈЕКАТ (ВРШИЛАЦ РАДЊЕ)

ИМЕНСКИ ДЕО ПРЕДИКАТА

ВОКАТИВ (ХЕЈ!)

ЗАКЉУЧАК О НЕЗАВИСНИМ ПАДЕЖИМА

_____ и _____ су независни падежи (допуни). _____ је основни облик именских речи (онај који именује неко биће или предмет). У номинативу стоји кад је самостално употребљена. Именице у номинативу најчешће имају службу _____ и _____ (допуни).

Вокатив је падеж у којем стоји име онога кога _____ или коме се _____

_____. У реченици има/нема службу (заокружи тачан одговор). У писању се обавезно одваја _____ (допиши назив интерпункцијског знака). Вокатив се употребљава у управном говору.

ЗА РАДОЗНАЛЕ

Називе номинатив и вокатив преузели смо из латинског језика где они гласе *nominativus* и *vocativus*. Пошто *потен* значи *име*, номинатив преводимо као *падеж који нешто именује*, док *vocare* значи *звати, дозивати, позивати*, па вокатив преводимо као *падеж дозивања*.

3. Завршни део часа

Ученици увежбавају независне падеже кроз игру *разврставање имена*.

Кратко упутство за спровођење ове игре

Ученици се поделе у две групе. Свака група добија једну кућицу и двадесет личних имена на картончићима или стикерима (*Немања, Никола, Алекса, Матеја, Марко, Душан, Јован, Милан, Милош, Богдан, Сара, Маја, Милица, Ива, Јана, Теодора, Јована, Марија, Исидора*). Битно је да имена буду и мушка и женска, а пожељно да су актуелна и фреквентна у употреби. Задатак прве групе да међу примерима пронађе и залепи сва имена код којих се облици вокатива и номинатива поклапају, док друга проналази она имена код којих се ови падежни облици разликују. Победник је она екипа која прва тачно уради задатак. На крају би сва имена требало да буду разврстана у две групе, што омогућава наставнику да са ученицима формулише завршни коментар о номинативу и вокативу.

Коментар: Позитивна страна оваквог завршетка часа огледа се у активном учешћу свих ученика и повезивању градива са реалним ситуацијама. Нарочито је ово погодна ситуација да се истакну неке типичне грешке и разреше бројне недоумице „кад се исто зовемо и дозивамо”, а кад постоји разлика, да се провери да ли их увек знамо или само мислимо да знамо².

² Акценат треба ставити на примере где се облик номинатива и вокатива поклапају (*Марија, Никола, Гордана, Олга...*), а потом и указати на она лична имена где постоји разлика (*Мара, Љиља, Гоца, Божа, Жика, Пера...*). Пошто у овим двосложним мушким, а

Напомена: Ова завршна активност се може реализовати и другачије и у краћем времену. Свако може да добије једно име (или да свако своје име) које треба да разврста у једну од двеју кућица у зависности да ли се облици номинатива и вокатива поклапају или се међусобно разликују.

Домаћи задатак

На крају часа ученици добијају домаћи задатак да нацртају стрип на папиру. Стрипови треба да представљају кратку дијалогску ситуацију из школског живота. Задатак ученика је да код куће осмисле ситуацију, нацртају главне актере (наставника и ученике или само ученике) и допишу текст у облачиће користећи оба независна падежа. Уз то, треба да се потруде да стрип буде оригиналан, духовит и занимљив.

Српски језик

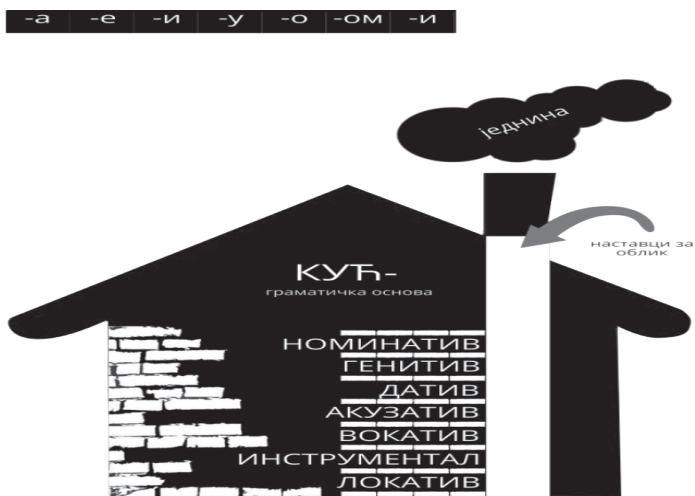

Пример једног домаћег задатка: рад ученика Лазара Делића

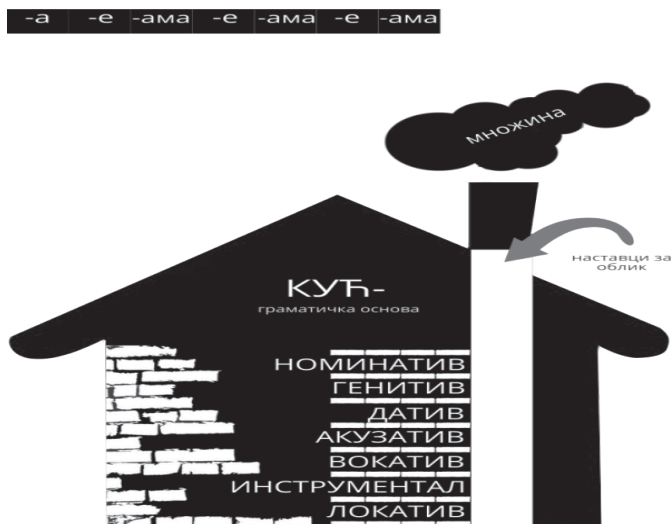
нарочито женским именима, данас има највише колебања треба објаснити правило да сва двосложна лична имена са дугоузлазним акцентом, имају вокатив на -о. Интересанти су и дублетни облици вокатива једнине (*Милоше и Милошу; Радоше и Радошу*).

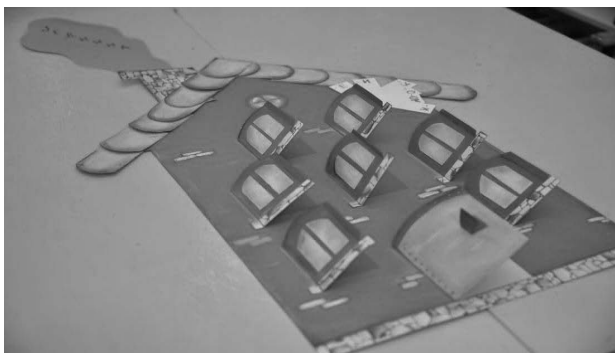
Корисно би било компаративно и контрастивно наводити примере и књижевних и некњижевних облика вокатива како би ученици имали прилику да увиде неправилности, лакше их упамте и на време их исправе у свом говору (Јањић 2012. и Јањић 2005). За потребе овог дела часа може се користити и: Клајн 2011: 38–39; Бабић 2014: 28.

Прилог бр. 1: Наставно средство (кућица)

Прилог бр. 2: Фотографије наставног средства

Коришћења литература

Бабић 2014: В. Бабић, *365 језичких цртица*, Београд: Креативни центар.

Драгићевић 2007: Р. Драгићевић, *Српски језик и језичка култура за 5. разред основне школе*, Београд: Завод за уџбенике.

Журић 2014: Ј. Журић, *Ђачки језички приручник*, Београд: Едука.

Јањић 2005: Ј. Јањић, „Запостављеност израде диференцијалне граматике и потреба за њеном применом”, *Школски час српског језика и књижевности* (Београд), бр. 5, 88–92.

Јањић 2005: М. Јањић, *Настава надежа у теорији и пракси*, Врање: Учитељски факултет у Врању, 2005.

- Клајн 2011:** И. Клајн, Речник језичких недоумица, Нови Сад: Прометеј.
- Ломпар 2007:** В. Ломпар, *Граматика 5, Српски језик за пети разред основне школе*, Београд: Клет.
- Петровачки, Штасни 2008:** Љ. Петровачки, Г. Штасни, *Методичке апликације*, Нови Сад: Филозофски факултет Одсек за српски језик и лингвистику.
- Срдић 2011:** Ј. Срдић, *Дар речи, Граматика за пети разред основне школе*, Београд: Нови Логос.
- Чорболоковић 2012:** С. Чорболоковић, „Утврђивање падежа у петом разреду основне школе”, *Школски час српског језика и књижевности* (Београд), број 2, 73–80.

ИЗДАВАЧКА И ПРОМОТИВНА ДЕЛАТНОСТ ДРУШТВА

Промоција књига у Библиотеци града Београда

СРПСКИ АВАНГАРДНИ РОМАН У ЕВРОПСКОМ КОНТЕКСТУ

(Предраг Петровић, *Авангардни роман без романа: Поетика кратког романа српске авангарде*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2017, 252. стр.)

Монографска студија *Авангардни роман без романа* посвећена је, како је то у поднаслову истакнуто, поетици кратког авангардног романа. Наслов књиге алудира на Стерију и његов знаменити (анти)роман, чиме је успостављена веза авангардних кратких романа са традицијом. Само је на први поглед парадоксално да је један учени класициста, мајстор хумора, пародије и комедије, претеча авангардних романа. То сродство су му признавали радикални авангардни писци, какав је Марко Ристић са својим романом *Без мере*.

У првом од укупно десет поглавља књиге Предраг Петровић се бави проблемом термилолошких недоумица у науци о књижевности и филозофији. Доводећи у везу и анализирајући ставове Теодора Адорна, Валтера Бенјамина и Михаила Бахтина, закључује да се књижевни појмови могу објаснити у свом дијахронијском контексту уз непходно уважавање актуелне методолошке и књижевноисторијске ситуације. Када је о романима реч, то онда упућује аутора на историјску поетику жанра. На тим претпоставкама Предраг Петровић испитује како се у време авангарде конституише жанр кратког романа и детаљно анализира његова конкретна остварења.

Полазећи од променљивог односа између књижевног центра и периферије, Петровић описује авангарду као децентрирање европске умјетности првих деценија прошлога вијека. Овакво одређење авангарде подразумева превазилажење евроцентризма у култури и умјетности, интересовање за далеке културе (афричке, азијске, латиноамеричке) и за неканонизоване слојеве самог европског наслеђа (паганско, средњовијековно, фолклорно) и, коначно, за окретање према ирационалном, подсвесном и инфантилном као супротност логоцентризму и рационализму. Све то прати разградња естетицизма поетике модерне, одбацивање канонизованих вредности, па и самог лепог, на чије место долази ружно, гротескно,

апсурдно и шокантно. Све ово доводи до померања у систему жанрова, до дестабилизације статуса субјекта, деструкције традиционалног текста, разарања идеала целине и целог лепог, односно хармоничног односа између делова и целине. У одређењу авангарде и њеног односа према модернизму Петровић се позива на значајна имена која су се бавила овим питањима (Валтер Бенјамин, Михаил Бахтин, Теодор Адорно, Жерар Женет, Петер Слотердијк, Жак Дерида).

У тако постављеном контексту посматра се жанр кратког романа — један од најрепрезентативнијих жанрова авангардне књижевности. Петровић је у проучавању српске авангарде имао многобројне претходнике који су пручавали било поједине *изме* у српској и југословенској књижевности (Р. Вучковић, Ј. Делић, Ј. Новаковић, Б. Стојановић-Пантовић), било поједине писце, С. Кракова, М. Црњанског, М. Настасијевића, Д. Васића, Р. Петровића, било кратки роман неког од изама (поменимо студију Б. Јовића о лирском експресионистичком роману). Ваљало је, дакле, наћи свој пут и усмерити своје истраживање. Петровић се суочио са два основна питања у вези са одређењем кратког романа: 1. Постоји ли авангардни кратки роман и које су његове особености, односно постоји ли поетика авангардног кратког романа? и 2. Који су репрезентативни кратки романи и како описати њихове специфичности? Аутор издваја три кључне особине кратког авангардног романа: експерименталну форму, наглашену свијест о сопственој литерарности и артифицијелности и лирску природу романа. Експерименталност је, према Петровићу, иманентна краткој форми. Дужу форму романа авангардни писци везују за традиционални, реалистички деветнаестовјековни роман, који авангарда оспорава и разара. Кратка форма романа и његова фрагментарност доводе се у везу са ужасима искуства Првог свјетског рата. Приповједачево искуство је растрзано и необично. Наративни субјект преиспитује свој пољуљани идентитет, па и само приповиједање и његову форму. Визуелна перцепција ратног хаоса призвала је коришћење филмске технике монтаже у роману. Ратном ужасу супротстављају се утопистичке пројекције, суматраизам Милоша Црњанског и митологизам Растка Петровића. Свијест о сопственој литерарности очитује се у многобројним аутпоетичким рефлексима. Роман чак и формално преузима одлике лирске пјесме, што је видљиво и у ритмичкој сегментацији рјеченице, поготову у романима *Дневник о Чарнојевићу* и *Корен вида*. Романескна стварност постаје флуидна и етерична, жанрови се мијешају и прожимају.

Петровић истиче да постоје само три дужа авангардна романа, а то су *Без мере* (1928) Марка Ристића, *Сеобе* (1929) Милоша Црњанског и знатно касније објављени *Дан шести* Растка Петровића. Кључне одлике жанра кратког авангардног романа аутор описује анализирајући романе *Дневник о Чарнојевићу* (1921) Милоша Црњанског, *Крила* (1922) Станисла-

ва Кракова, *77 самоубица* (1923) Бранка Ве Пољанског, *Корен вида* (1928) Александра Вуча и *Људи говоре* (1931) Растка Петровића.

Чињеница да се у српској књижевности двадесетих година прошлог вијека појавио знатан број остварења која се како својим обимом, тако и наративним поступцима разликују од дотадашњих романа, упућује аутора на могућност да се та дела могу објединити јединственим жанровским називом какав је кратки роман. У њима су се испојиле кључне одлике нових, авангардних умјетничких стремљења која ће далекосежно променити српску прозу и поставити основе модерног романа у протеклом столећу. Настали у приближно исто време и у дослуху са истом потребом да се преиспитају и оспоре стари, а отворе могућности нових приповједачких стратегија, ти романи имају низ поетичких сличности. Детектовање тих сличности најпре проистиче из одговора на питање зашто се тада појављује тако велики број кратких романа? Један од кључних узрока које Петровић у овој студији издваја, тиче се тога што је овај романескни облик, за разлику од „дужег” романа, отворенији за експериментисање новим обликотворним поступцима. Као и у филму, тако и у књижевности, умјетнички експеримент иманентан је краткој форми, у већој мери него дугометражном филму, односно „дужем” роману. У низу авангардних манифеста, првенствено дадистичких, зенитистичких и надреалистичких, истакнуто је програмско оспоравање дотадашњег романа као форме која више не може да изрази динамизам новог доба и неспокојство модерног човјека. Одбојност и неповјерење према великим романескним формама, пажљиво креираним интерпретационим системима заснованим на реду света и реду исказа, довело је до појаве кратког романа који се поетички легитимише као жанр отворен за промишљање наративног, онтолошког и егзистенцијалног идентитета. Доминација кратке форме у вези је и са кризом приповједања модерног субјекта немоћног пред разорним дејством ратних ужаса. Констатујући да се умјетност приповједања ближи крају, Валтер Бенјамин тај процес објашњава немогућношћу појединца да изрази ужасавајуће искуство Првог светског рата.

У средишту Петровићеве пажње је жанровско конституисање кратког романа у односу према другим, првенствено документарним врстама (дневник, аутобиографија, мемоари, путопис), другим медијима (сликарство, музика, филм) и другим књижевним родовима (лирика, драма). Петровић примјењује интердисциплинарни приступ настојећи да промјене у роману посматра паралелно и у вези са промјенама у другим умјетностима, првенствено у авангардном филму и сликарству — поступци монтаже и колажа постају књижевни поступци.

У сваком од наведених кратких романа Петровић издваја један приповједачки поступак као доминантни. Тако је за роман Милоша Црњанског *Дневник о Чарнојевићу* карактеристичан читав низ удвајања на жан-

ровском, приповједачком и композиционом нивоу, при чему се уочавају до сада неуочене везе између, рецимо, ритмизације прозе и прожимања романа са дневником али и лирском пјесмом. *Крила* Станислава Кракова обиљежена су интермедијалним прожимањем књижевне са филмском техником, што доводи до специфичног „конематографског писања”. *Корену вида* Александра Вуча у занку је „тријумфа песничке слике» док је роман *77 самоубица* Бранка В. Пољанског обиљежен је „типографским конструкцијама”, односно експерименталним графичким и текстуалним комбинацијама, при чему ликовни квалитет текста добија на значају. Овај роман Петровић види као обједињење умјетничких и жанровских поступака дадаизма и зенитизма. Најзад, у кратком роману *Људи говоре* Растка Петровића највише долази до изражаја метапоетичка функција авангардног текста који почиње да „приповеда о себи”.

Оспоравање затечених жанровских конвенција праћено је поетичком свешћу о књижевном поступку и потребом да се нове изражајне могућности у приповједању објасне и легитимизују. Слабљење општих естетичких ограничења није водило према стваралачком хаосу и потпуној самовољи, него према јачању посебних, иманентно поетичких законитости. Зато је за Петровићево истраживање било значајно да утврди и то како се књижевна вредност и смисао романескне целине виде из перспективе која се у самом делу поетички успоставља – из перспективе иманентне поетике. Експлицитни поетички искази у *Дневнику о Чарнојевићу*, *Корену вида* или у роману *Људи говоре* имају аутопоетичку функцију јер конституишу, легитимишу и вреднују уметничку праксу којој припадају. Они су носиоци приповједачке самосвијести о књижевној форми, језику, односу стварности и фикције и самом чину писања. Свијест о сопственој литерарности, односно артифицијелности, изражена у облику бројних аутопоетичких и метанаративних рефлексива, дестабилизује дотадашњу подразумевану аутономност фикционалног света и илузију приче.

Веза романа са документарним жанровима, али и другим облицима умјетничког изражавања (филм, сликарство, музика), развијени поступци интертекстуалности и наглашени аутопоетички моменти, битне су карактеристике кратког авангардног романа које ће у наступајућим деценијама двадесетог вијека све више добијати на значају у српској прози. Коначно, ни у једном другом жанру, као у кратком роману, није се испољила кључна одлика авангардне умјетности – универзална расположивост умјетничких средстава и поступака, како је одређује Петер Биргер. Својом морфолошком разноврсношћу кратки роман двадесетих година прошлога вијека битно је утицао на ширење и усложњавање изражајних могућности српске књижевности. Жанровски, приповједачки, композициони и језички потенцијали романа постају од времена авангарде готово неограничени, што искуство новије српске прозе, у распону од Данила Киша, Борислава

Пекића и Милорада Павића до Радослава Петковића, Светислава Басаре и Горана Петровића, недвосмислено потврђује.

Посебна вредност ове књиге је њена компаративна усмјереност на упоредне анализе српских и европских романа (Р. М. Рилке, Џ. Џојс, М. Пруст, А. Жид, А. Бели, Б. Пиљњак, А. Деблин) који показују да српски авангардни роман има своје место у европском контексту и да га треба сагледавати у тим оквирима. У овој научној монографији др Предраг Петровић је одговорио на изазов жанровског одређења роман и његовог позиционирања у српској књижевности не само периода авангарде него и двадесетог вијека у целини. Добро је описан однос авангардне прозе према реалистичким приповједачким конвенцијама као и специфичност кратког у односу на дуже, тзв. „велике” романе. Аутор је успешно доказао да је српски кратки роман двадесетих година прошлог вијека својом морфолошком разноликошћу битно утицао на ширење и усложњавање изражајних могућности романа у српској књижевности и да се српски авангардни роман боље сагледава у европском контексту, коме свакако припада.

Јован Делић

СМЕХ НАШ НАСУШНИ

(Иван Р. Златковић, *Ка поетици смеха. Хумор у српској усменој прози*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2017, 250 стр.)

Као сложен и слојевит феномен, смеховна култура³ се може посматрати као интернационални сегмент цивилизације и у контексту националне баштине. Осим тога, на формирање и трајање типова комики утичу бројни фактори повезани, као и сама традиција, са историјским, социолошким, психолошким, идеолошким оквирима, са афинитетом одређене средине, талентом приповедача и његовим способностима непосредног усменог извођења варијанте пред слушаоцима. Зато се и категорија смеха може сагледавати у широком распону од обредно-магијских исходишта, преко заштитне функције до процеса обликовања уметничког дела и естетских сфера.

Међу облицима усмене прозе постоје жанрови изразито засновани на комици (ситуације, нарави, неспоразума, каламбура итд.), док се мање-више разликују обредни смех, раскалашни смех, безазлен и доброћудан смех, подсмех, циничан смех, као и сатира, пародија, иронија, чак и ауто-

³ М. Бахтин, *Стваралаштво Франсоа Раблеа и народна култура средњег века и ренесансе*, Београд, Нолит, 1978.

иронија.⁴ Још су изразитији типски ликови – носиоци комике, било да се односе на представнике одређених социјалних група, професија, народа или чланове породице и друштвене хијерархије. Врло често само именовање таквих јунака (Ера, Ћоса, Насрадин) покреће одређени хоризонт очекивања публике, мада заплети и обрти зависе од више чинилаца, почев од жанровског механизма преко сижејног контекста и околности импровизације до даровитости казивача и његове вештине интерпретације усмене варијанте. Са свим овим питањима суочио се и Иван Златковић, осветљавајући типове хумора у српској усменој прози, добро упознат са обимном, а хетерогеном грађом, теоријском литературом из различитих научних области, као и са досадашњим приступима категорији смеха.

Златковић је одлично осмислио композицију монографије, организујући излагање од општег књижевнотеоријског плана и књижевноисторијске синтезе ка анализи посебних питања реализације комике у фолклору. Књига садржи следеће сегменте: I Дефиниције хумора и комичног; II Теоријски приступи проблему хумора; III Хумор у усменим прозним жанровима; IV Међужанровска прожимања и везе с другим облицима; V Теме и мотиви (хумор у тематско-мотивском фонду усмене прозе); VI Типски ликови; VII Типови комике и стилске особености облика; VIII Типологија хумора у српској усменој прози. Следе спискови грађе, литературе и прилози, међу којима је изузетно драгоцен регистар поступака. Овај сегмент монографије представља први објављен покушај систематски организованог индекса испитаног прозног корпуса. Уз прилагођавање Пропове категорије функције⁵ сагледане у структури усменог жанра, издвојени су поступци – функције (укупно 53), повезани са различитим радњама, околностима, особинама и изјавама, захвалним за активирање комичке дистанце. Уз сваку од издвојених функција Златковић је формирао мање или шире тематске кругове варијаната, наводећи изворе (стр. 219–246). Указивао је, при том, и на типске ликове, који се могу „смењивати” у истоветним или сродним наративним ситуацијама.

Категорија хумора сагледава се из више перспектива, уз указивање на: специфичан статус обредног смеха, као битне сфере традицијске културе; локалне и интернационалне димензије комике; удео контекста (друштвено-историјског и психолошког) при стилизацији/доживљају мотивско-тематског фонда. Осветљене су особености приповедних поступака и сложеност хумора као естетске категорије. Осврт укључује и основне поетичке норме одређених жанрова за чију су структуру и трајање битни типови комике; њихове динамичне међусобне везе и прожимања једно-

⁴ В. Проп, *Проблеми комике и смеха*, Нови Сад, Дневник – Књижевна заједница Новог Сада, 1984.

⁵ В. Проп, *Морфологија бајке*, Београд, Просвета, 1982.

ставних облика. Када су за то постојали одговарајући примери, умесно се указивало и на односе између писане и усмене уметности речи.

Уводна поглавља представљају прегледне синтезе посвећене дефинисању феномена комике – од Аристотела и Платона до А. Берксона, М. Бахтина, В. Пропа. Предочене су такође и различито засновани теоријски приступи овој сложеној категорији (Р. Декарта, Б. Спинозе, Ч. Дарвина, Х. Спенсера, Е. Канта, С. Фројда, В. Кајзера, У. Ека, Ж. Женета). По истом принципу успостављен је и дијахронијски пресек кроз истраживања хумора у фолклорном корпусу на јужнословенским просторима (од Вука Караџића и Вука Врчевића, преко Ф. Крауса, С. Ђоровића, П. Јамершића, Н. Дворниковића, П. Поповића до М. Бошковић-Stulli, Д. Грлића, В. Латковића, В. Ђурића, Н. Милошевић-Ђорђевић, Д. Иванића, Н. Љубинковића, З. Карановић и других савремених приступа). Тако је успостављен прегледан историјат истраживања комике и смеховне културе у токовима фолклористичких дисциплина на јужнословенском простору. Поред тога, Златковић је питања типологије и особености хумора ефикасно представио кроз шири теоријски контекст, а европским приступима придружио је и погледе изложене у теоријама књижевности М. Солара, З. Лешића, И. Тартаље, Д. Стојановића и других проучавалаца, чија истраживања нису примарно обухватала и усмено стваралаштво.

Након добро утемељеног теоријског и књижевноисторијског увода Иван Златковић засебно излаже поетичке норме прозних жанрова за чију су структуру, значење и трајање важни елементи хумора. Тако су представљене одлике: 1. шаљиве приче, 2. шаљиве новеле, 3. анегдоте, 4. басне, 5. приче о животињама, 6. опсцене приче, 7. вицееви и 8. хетерогена категорија шала. Сваки одељак заснован је на одличном познавању обимног, разноврсног материјала и литературе, што је квалитет и осталих сегмената рада и целе монографије.

Колико год да су усмени жанрови међусобно различити и по структури и по функцији у слојевима традиције, границе међу њима нису чврсто постављене. То је потврдило и четврто поглавље Златковићеве студије. Пратећи флуидност усмених форми, Иван Златковић је издвајао последице уношења елемената хумора у све усмене прозне врсте (бајка, легендарна прича, подврсте предања). Изузетну динамику показале су и везе са кратким говорним формама, било да се пратило ширење пословице и питалице ка шаљивој причи, анегдоти и вицу или удео говорног облика у развијенијој наративној конструкцији (пословица и поента шаљиве приче, анегдоте, басне; пригодна тематика повезана са механизмом загонетке и одгонетања у структури новеле, деструкција загонетања при варирању мотива надлагивања итд.).

Посебна пажња је посвећена и специфичном тематско-мотивском фонду усмене прозе, за чију реализацију су пресудни типови хумора. У том смислу Златковић издваја пет универзалних тематских „блокова”, који

са комичке дистанце обухватају: 1. људске особености; 2. породичне односе, 3. националне, социјалне односе и однос према вери; 4. сексуалност и скаредност и 5. смрт. Одабрани примери из грађе показали су и повезаност комичних ефеката са локалним условима живота, али и универзалне области смеха усмерене према свему што припада категорији „туђег”, „другог” света. Како Златковић тачно запажа, тематско-мотивски фонд потврђује и сложеност и релативност категорије хумора. Истовремено, „до изражаја долазе сви аспекти људског постојања – од архаичних представа, религије и етике, преко интелектуалних, емотивних, психолошких сфера до биолошких особина и потреба”. Пет основних тематских целина Златковић је поделио на подтипове. Тако људске особености обухватају: интелектуалне и духовне мане (глупост, незнање и неписменост; склоност ка превари, лоповлук; лажљивост и хвалисавост; похлепа и тврдичлук; кукавичлук; тврдоглавост; лењост итд.); физичке недостатке и врлине. Породичне релације подвргнуте критичкој процени обухватају особене комичке парове: мужа и жену, родитеље и децу; конфликте међу браћом, снахом и мужевљевим родом, односно зета и тазбине. Трећа скупина испољава најчвршће везе са друштвено-историјским контекстом, а Златковић у овај богат тематски круг укључује: однос између Турака и Срба/других народа; слугу и господара. власти и народа; однос према државним и верским установама и њиховим представницима – судству, свештенству; однос према вери и религији итд. За разлику од већине досадашњих приступа, Златковић није оставио по страни значајну смеховно-еротску област традиције, те је особеност ове тематике издвојена засебно (однос међу половима, лажна моралност, љубавно незадовољство, сексуалне аномалије, содомија, скатологија, скаредни поступци). Последња скупина мотива односи се на смрт, тј. страх од смрти и црнохуморну визију смрти.

Уједно је овај део студије одлично повезан са индексом, при чему се показује како хиперболисана особина или издвојен однос типских ликова учествује у радњи (функцији), формирајући стабилни наративан сегмент. Те функције се понављају, окосница су сужејних модела и активирају различите типове хумора. Премда је Златковић издвојио укупно 53 радње – поступака (обележио их је римским бројевима), указао је и на њихову динамичку природу, издвојивши више подтипова и варијација (и обележене су арапским бројевима). Овај систематично обликован индекс истовремено даје одличан увид у кругове варијаната, фреквентност обрада, а у појединим случајевима и континуирану популарност мотива. Смеховни фонд српске традиције према Златковићевом индексу чине: бекство, брига (брижност), бријање, глупост, бесмислени поступци; давање, дељење, договарање, досетљивост, жалост, женидба/удаја, жудња, забуна, заклињање, замена, записивање/обележавање, заповедање, инађење/тврдоглавост, једење, крађа/присвајање, кукавичлук, куповина, лагање,

љутња, маштање, мокрење, молба, мудрост, наговарање, намера/одбијање, обећавање, објашњавање, одсецање, опклада, певање, пијанство, плакање, позивање/призивање, полазак, прављење, пребројавање, превара, преношење, пресуђивање, претња, продаја, просипање, псовање, пуцање, саветовање, сађење, свађа, сексуални односи, тучење, учење, хваљење.

Како се показало на основу детаљног увида у обимну грађу, најчешће обрађене теме које покрећу смех аудиторијума односе се на објашњавања (30 јединица), намере (45 јединица) и, посебно, глупост (115 јединица). Око оваквих ситуација концентрише се и велики број варијаната из различитих времена бележења и са широког простора. Наравно, било је неминовно и понављање појединих функција, али тематски регистар је и у том смислу понудио прегледна решења, уз указивање на интернационални фонд (где је то било могуће).

Свим усменим прозним формама својствен је висок степен типизације ликова, тим пре што је и категорија јунака један од битних жанровских „сигнала”, који омогућава и примену одређених приповедних поступака и рецепцију усменог дела. Као окосницу типских црта за које се везују (и уз које се подразумевају) елементи хумора, Златковић издваја шест категорија: 1. етничко-социјалну заснованост ликова (Циганин, Турчин, Црногорац, Србин, Чивутин; цар, кадија, ага, раја, слуга; поп, калуђер, хоџа, различита занимања); 2. номинално-индивидуализоване ликове (Ера, Насрадин-хоџа, Лала и Соса, Ђоса, житељи одређених локалитета, епски и историјски ликови, попут Марка Краљевића, Милоша Обилића; легендарни и религијски ликови – Свети Сава, Свети Петар, Ђаво); 3. ликове сродничког круга (муж, жена, отац, брат, баба, деда, снаха, зет, кум); 4. носиоце одређених мана и/или особина (будала, варалица, лопов, тврдица, лењивац); 5. ликове опште номенклатуре (човек, момак, девојка, сељак) и 6. животиње (вук, лисица, медвед, петао, мачка, свиња, магарац, инсекти, штеточине и птице; делови тела). Тако успостављена галерија главних и споредних носилаца комике пружила је добар увид у особене парове јунака, чији конфликти се приказују из комичке дистанце. Примењујући нови истраживачки угао на комплексан корпус, Златковић је и на овом нивоу фолклорних „текстова”/жанрова показао како су у смеховном фонду обухваћене све сфере и слојеви традиције, односно да се типови хумора укључују у све усмене прозне врсте. Широки распон јунака који су носиоци комике у тај фонд укључује историјске личности, фантастична бића, професије, представнике етничких и социјалних група, породичне и фамилијарне односе, домаће и дивље животиње, човека и делове његовог тела итд. Начин на који су они стилизовани такође је посебно осветљен у склопу сваког издвојеног типског јунака, чиме се склапају особене биографије носилаца комике, док су заједнички ослонци њиховог формирања/препознавања представљени у засебном сегменту дисертације.

Седми одељак монографије, након успешних и свеобухватних анализа, представља нови тип теоријске синтезе. Мада су се у свакој средини и у свим временима издвајали појединци који добро причају шале, готово сви даровити приповедачи остали су анонимни. Ипак, Иван Златковић је одлично указао и на важан удео личног талента, који не подразумева само познавање фолклорног фонда, већ и психологије аудиторијума и јединствене способности усмене импровизације. Уосталом, не треба посебно доказивати колико ефекат шаљиве приче, анегдоте или вица управо зависи од низа сложених вантекстовних чинилаца. Осветљени су и неки поступци стилизације самог контекста (нпр. у Врчевићевим подругачицама и гаталицама), мада су управо ти сегменти усмених варијаната обликовани под најјачим упливом записивача/издавача фолклорне грађе. Затим је пажња усмерена на функције језика које учествују у реализацији елемената и типова хумора, а предочени су и најчешћи приповедни поступци и битни структурни сегменти попут склопа и функције „оквира” текста (иницијалне и завршне формуле).

Златковић је засебно издвојио и особености стилизације елемената хумора, уз одличан избор примера који подупиру теоријска разматрања: пародије, гротеске, хиперболе, ироније, карикатуре, сатире, апсурда, парадокса и инверзије. Златковић је указао и на начине обликовања ситуација и обрта шаљиве приче, новеле, анегдоте, вицева и шала помоћу игре речи, оксиморона, персонификације и метафоре. Овај сегмент рада је посебно важан и због тога што се, готово по правилу, при илустрацији стилских фигура искључиво користе стихови. Међутим, специфична стилска средства изузетно су заступљена и у прози, а где нису само морфолошки сегмент структуре, већ и активни чиниоци семантичког потенцијала прозне варијанте.

Завршно поглавље представља кондензоване закључке до којих је Иван Златковић долазио током систематичног излагања засебних целина. Указујући још једном на сложеност категорије комике (хумора, смеха), Златковић напомиње да се у српској усменој прози хумор заснива „на свим основним принципима – комике ситуације, вербалне комике и комике карактера”, што се испољава на свим структурним нивоима прозних облика. Примењујући Пропову типологију комике на испитану српску грађу, Златковић истиче највећу заступљеност подсмешљивог хумора, који се испољава и при обликовању типских црта и у грађењу заплета-расплета-поенте. Затим се указује на особености циничног и злобног смеха; на обредни и раскалашни хумор; црни хумор, иронију, сатиру, пародију, апсурд итд. Важно је и запажање да типови хумора суштински нису жанровски условљени, премда овај феномен битно учествује у формирању поетичких законитости (врсте шаљивих прича, шаљива новела, анегдота, виц, прича о животињама) и модификацији структурних сегмената об-

лика (бајке, легендарне приче, предања, басне). Анализе изложене у овој студији такође су потврдиле комплексне релације између универзалних сфера, интернационалних мотива и локалних обрада. С друге стране, како напомиње Златковић, упркос тешкоћама дефинисања смеха и различитим приступима теоретичара из разних области, „комика, њени мотиви, ликови и поступци стилизације одолевају и у усменој импровизацији. Флексибилност форми и популарност тема испољавају се у различитим уметностима и токовима српске књижевности, независно од културних и технолошких промена”.

Захваљујући детаљном сагледавању богате грађе особито су дошле до изражаја важне поетичке законитости усмених облика у чијој се структури активирају типови комике. Док је, нпр. Пропов приступ морфологији бајке показао пресудан значај функције – радње за жанровски систем, Златковићеве анализе указале су на битно другачију заснованост поетике шаљиве приче, новеле, вица, анегдоте, шале. Функција – радња је и даље важна константа, али је максимално упућена на атрибуцију јунака. Карикатурална хиперболизација једне особине/мане, заједно са номенклатуром, покреће хоризонт очекивања публике, омогућава реализацију комике и разноликих валера смеха у критичкој дистанци казивача и слушаца. Типско одређење јунака (слушаоцима јасно већ на нивоу именовања: кадија, поп, Циганин, Ера, полицајац, плавуша и сл.) чврсто је повезано и са „логиком” приказаног заплета-обрта (глупи поступци, тврдичлук, неукост, досетљивост и др.). Уз релативност типских карактеризација, која се увек прелама кроз опозицију „своје”/„туђе”, тј. „ја”, „ми”/„други”, посебан проблем представља сам контекст импровизације (нпр. у градској средини исмевају се неуки сељаци; у сеоској средини предмет поруге су несналажљиви грађани, становници града који се стиде сопственог порекла итд.). Истовремено, такав вид флексибилности посредно приближава сижејни контекст непосредним околностима усмене импровизације, тј. афинитету публике пред којом се приповеда. Додуше, у новије време, много је шири круг читалаца, заинтересованих за одређене наративне форме и типове комике. Не треба занемарити ни чињеницу да је Иван Златковић анализираном „класичном” корпусу придружио и новију грађу, као и једноставне облике који су остајали на маргинама научних истраживања. Самим тим су и значајнији закључци до којих је долази током истраживања одабране теме.

Испитана грађа је сложена и хетерогена, тим пре што су обухваћени записи из самостално штампаних збирки (од почетка 19. до почетка 21. века) и периодике, савремена теренска бележења и популарни (одговарајући) корпуси доступни у новим, електронским медијима, о чему сведоче и наведени библиографски подаци. Разноврсност се испољава и на жанровском нивоу, као и кроз степен интервенција сакупљача/издавача у

тексту приповетке, те су Златковићеве анализе важне и за поетику усмених облика и за детаљнији увид у процес и типове стилизације бројних мотива. Уочавајући жанровске механизме и флексибилност модела, Златковић је издвојио и особен статус варијанте и динамику односа функција – типски лик – жанр, што је изузетно значајно за сагледавање морфологије, значења и улоге облика у традицији и токовима културе.

Писана јасно и прегледно, уз одличан избор примера, монографија Ивана Златковића може привући пажњу широког круга читалаца, као и једна друга његова књига, на другачији начин посвећена сродним питањима сложеног, униварзалног и релативног феномена хумора. Непосредно пре ове монографије, Златковић је у београдској издавачкој кући *Лагуна* објавио 2016. и избор приповедака под насловом *Честоскок (антологија безобразних народних прича)*. Монографију о поетици смеха аутор је скромно окарактерисао као „покушај” обухватнијег увида „у важан сегмент фолклорног наслеђа”. Управо због тога што није састављена претенциозно, књига Ивана Златковића, у изврсној едицији Друштва за српски језик и књижевност Србије, представља драгоцен допринос истраживања појединих усмених прозних облика. Уз синтезу најзначајнијих приступа хумору у европској и српској науци, ова Златковићева студија показује и оно што је континуирано подстицало шале, смех и осмех на овим просторима, као и разлоге због којих ће се комика, докле је год буде, измицати свим дефиницијама.

Снежана Д. Самарџија

Зона Мркаљ, *Од буквара до читанки: методичка истраживања* – рецензија

Књига др Зоне Мркаљ *Од буквара до читанки: методичка истраживања* одликује се посебном, актуелном тематиком. Ово својство књиге утолико је важније што је, како ауторка истиче у *Уводу*, књига намењена наставницима разредне и предметне наставе, студентима учитељских и филолошких факултета који се припремају за наставнички позив и другим читаоцима заинтересованим за стручну предметност и методичку проблематику наставе књижевности и српског језика у основној и средњој школи.

Добра и корисна студија др Зоне Мркаљ сачињена је из два дела под насловима: 1. *О штиву намењеном ученику* и 2. *Улога књижевноуметничког текста у настави српског језика и књижевности*. У овом тематском оквиру/контексту посебно се истиче намера ауторке да кроз илустративни пресек буквара и читанки размотри и вреднује појам савременог школског уџбеника и његову продукцију, као и да на прегледан начин проучи и

систематизује област планирања у настави и то, у првом реду, предметне исходе, опште и специфичне компетенције у образовном процесу и имплементацију стандарда ученичких постигнућа у настави српског језика и књижевности. Поред датих области, у првом делу књиге истакнути су и текстови у којима су обрађени појединачни аспекти разматране тематике: вештина читања и разумевања прочитаног, типови текстова у настави, одломак као текстовна целина у настави књижевности, појам и облици стваралачких активности ученика и методичка гледишта на принцип корелације у настави књижевности.

У другом делу књиге под називом *Улога књижевног текста у настави српског језика и књижевности* обрађују се теме у којима се из различитих и оригиналних, у методици још недовољно истражених углова изучавања описује и вреднује примање и деловање књижевног текста на ученике у процесу стицања знања, развијања умења и функционалних вештина и у њиховом васпитавању. Као искусан методичар, ауторка књиге посебно се задржала на отвореним питањима у области обраде поезије у млађим разредима основне школе (*Методички изазови у обради поезије у млађим разредима основне школе*), на методској адекватности у проучавању лика хероја у прози за децу и младе (*Методолошке основе за проучавање лика хероја у прози за децу и младе*) и на типском јунаку, „дечаку у одрастању” у књижевним текстовима намењеним деци (*Дечак у одрастању као типски јунак у књижевним текстовима намењеним деци*). Поводом значајног јубилеја, стогодишњице од рођења Бранка Ћопића, настао је текст под насловом *Бранко Ћопић као школски писац у XXI веку* у коме се образлажу методички одговори на питање зашто је Бранко Ћопић „школски писац” чије је аутентично дело програмски актуелно и у школи новог времена, у ери електронске књиге и компјутера. Разматрање ових тема у другом делу књиге ауторка је с разлогом довела у везу са појмом функционалног повезивања српског језика и књижевности у разредној настави. Као што већ у *Уводу* предочава, показала је како се повезивањем садржаја језика и књижевности у разредној настави може избећи „граматизирање”, а сагледавањем језичких појава из више углова развијати језичко осећање ученика и утицати на ваљано планирање наставних јединица из књижевности.

Прво поглавље књиге *Савремени буквар* привлачи пажњу читалаца. Сходно изузетном значају буквара, уџбеника са којим се ученици срећу на почетку свога школовања, ауторка истиче тезу да је добар буквар једнако важан и као добар учитељ и изводи закључак да је уз наставника разредне наставе добар уџбеник „први предуслов за ваљану наставу”. Са овог становишта она анализира стручну предметност, методичко и дидактичко обликовање и функционалност нових, акредитованих буквара, њихову иновативност и меру у којој уважавају елементе стандарда квалитета

уџбеника. За читаоца користан, поуздан и информативан увид у обимну букварску продукцију, ауторки је омогућио да се у сажетом виду осврне на „идеалан буквар” и укаже на његове атрибуције: буквар је функционалан и сврсисходан уџбеник у школском описмењавању који као „методички поливалентан” концепт уважава и одговарајуће предзнање ученика у диференцијалном раду на савлађивању почетног читања и писања. Посебно ваља истаћи да су у овом поглављу покренута и питања која, претежно намењена наставницима разредне наставе и ауторима буквара, представљају добар подстицај за евалуацију и усавршавање постојећих буквара.

Са поглављем о савременом буквару сврховито се повезује текст посвећен читанци у разредној настави, који му следи. Овим текстом окружује се методичан увид у савремени уџбеник и његову улогу у настави. Добро је што се и овде прегледно наводе предности одређеног концепта читанке, али и предострожности које треба имати у виду у вези са постојећом читаначком праксом, посебно са типом и избором текстова заступљених у читанкама и са веродостојношћу, опсегом и избором текстова у односу на програмске захтеве. Проблематизује се и методичка заснованост радних налога и припремних задатака који прате читаначке текстове. Као посебно вредна, истиче се ауторкина стручна анализа радних налога и вођења ученика у решавању задатака, писању састава и у изражајном читању, којима се подстичу сазнајни процеси у настави и активира стваралачко учење у процесу усвајања знања и њиховој примени.

Један број текстова у књизи др Зоне Мркаљ настао је у складу са практичним потребама наставе и текућом наставном праксом. У првом реду то су текстови под насловима: *Имплементација стандарда ученичких постигнућа у наставу српског језика и књижевности*, *СТИЦАЊЕ ВЕШТИНЕ ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ* и *Типови текстова у настави српског језика и књижевности*. Ови радови треба да послуже наставницима практичарима да се боље организују у раду, да успешније одговоре на потребе планирања наставног рада и дефинисања одређених образовних циклуса и програмских садржаја којима ће посветити више времена у раду са ученицима, као и приликом избора одговарајућих облика рада, метода и средстава које ће користити у настави како би омогућили да се постављени стандарди достигну.

Савремена настава српског језика и књижевности је истраживачка, проблемска и стваралачка. Стваралачке активности ученика усмерене су ка делатности читања и интерпретацији књижевноуметничких текстова и према облицима рада подстакнутим књижевноуметничким делима. Њима је у књизи посвећена одговарајућа, шира пажња. Текст у коме се на функционалан начин бележе релевантне методичке околности (временска поставка, облици рада) у којима се стваралачке активности реализују у

настави намењен је креативном наставнику и као мотивационо штиво за оригинално и стваралачко извођење.

Одређено место у рукопису књиге *Од буквара до читанки: методичка истраживања* посвећено је посебној улози књижевног текста у настави српског језика и књижевности у млађим разредима основне школе. У другом делу књиге, у радовима о овој тематици, ауторка је издвојила и обрадила неколико важних питања о изучавању, односно о примању и деловању књижевноуметничког текста на ученика млађег узраста. То су, посебно, проблеми који се односе на методичка полазишта у обради поезије и у проучавању лика хероја и типског јунака у књижевним текстовима намењеним деци и младима.

Заснивање интерпретације лирске песме у млађим разредима основне школе ауторка тумачи као комплексан методички проблем, посебно имајући у виду узраст ученика и њихову способност да разумеју песнички језик и метафоричност песме. У том смислу, она закључује да се методички изазови у обради поезије у млађим разредима повезују са неколико функционалних чинилаца, а нарочито са следећим: са заснивањем интерпретације песме а не са разговором поводом ње; са образлагањем књижевнотеоријских појмова и термина описним путем а не на основу дефиниција појмова; са увођењем проблемског и компаративног приступа тумачењу песме и увиђањем изражајности поетског говора у стиху и строфи. Уз поуздана методичка полазишта читаоцу су дати и примери који им следе чиме је, несумњиво, обогаћена пракса тумачења лирске песме у основној школи.

У тексту *Методолошке основе за проучавање лика хероја у прози за децу и младе* ауторка наглашава потребу истраживања „ликова хероја”, који својом васпитном функцијом и естетским деловањем утичу на сазревање ученика. Класификујући и описујући „ликове хероја” у ауторским бајкама и другим причама и романима за децу са фантастичном тематиком, она отвара пут за њихово истарживање и у наративима који не почивају на фантастичној и чудној компоненти већ на реалистичкој подлози. Отуда овај текст може бити основа за даље теоријско и практично изучавање у настави.

За наставну праксу посебно занимљив је рад под насловом *Дечак у одрастању као типски јунак у књижевним текстовима намењеним деци*. Разлог за увођење овог поглавља у књигу образлаже се идејом да се покаже како се дечак, као чест лик у књижевности за децу, када му се прида атрибут „у одрастању”, може пратити као чест типски јунак. У образложењу се истиче:

Разматрање проблема који се намеће приликом навођења претпоставке да се лик дечака у одрастању може одредити као типски јунак повезано је са појмом *статичног карактера*, у чију групу спадају *типови*.

У том смислу тежило се доказати да су ликови оваквих дечака збиља уобличени према једној идеји, тако да немају већи степен индивидуализације. Иако се лик дечака у одрастању најцеловитије може сагледати анализом по супротности особина које тај јунак испољава, треба нагласити да то не доприноси грађењу динамичности карактера, то јест оног који се кроз дело мења. Тип дечака у одрастању не формира се путем промене јунака, већ су ту развој и промена утврђене карактеристике и представљају статичне одлике типа.

Ово објашњење садржи методичке смернице за разраду и тумачење типског јунака „дечака у одрастању” у конкретним књижевним текстовима намењеним деци. У том смислу текст представља ослонац наставнику у практичном раду на књижевним делима предвиђеним за децу.

Рукопис књиге др Зоне Мркаљ *Од буквара до читанки: методичка истраживања* представља методичку хрестоматију радова који су прилагођени, проширени и допуњени за потребе ове књиге. Добро повезани и обједињени у целину књиге посвећене актуелним питањима савремене наставе српског језика и књижевности у школи, ови радови представљаће значајан допринос методичкој литератури и наставној пракси. Зато рецензент са задовољством овај рукопис препоручује за штампање.

Рецензент

др Љиљана Бајић, редовни професор
Филолошког факултета Универзитета у Београду

РЕЛИГИЈА СОНЕТА

(*Сонетна књига* Саше Јефтића)

Сонетна књига Саше Јефтића је прецизни аутопортрет Града, као репрезента нагомиланих судбина, истрошених урбаних митова, неупотребљених симбола на почетку новог века. Књига сонета је визит-карта једне нове имажинације, десакрализован пројекат нове утопије. Исходиште нове есхатологије.

Сонетна књига није исто што и књига сонета. *Сонетна књига* Саше Јефтића је геометријска мапа једне имажинарне сонетне државе. Ова је књига/држава сачињена од четири одељка/регије, које подражавају строфе сонета као песничког облика. Прва два одељка сачињена су од четири сонета, друга два од по три. Још више, сваки сонет је сачињен од по онолико речи колико сонетна строфа подразумева. Дакле, катрени су доследно и геометријски прецизно сачињени од по четири речи, терцети од по три. Сваки стих је заокружена реченица, исказ који се завршава тачком. Основ-

на ритмичка јединица није стопа, нити слог, нити је у основи Јефтићевог певања прозоодија. Основна версификацијска јединица ове поезије је реч. У чему је смисао оваквог поступка?

Можда ћемо на ово питање најбољи одговор добити ако цитирамо једно Бодлерово писмо из 1860. године, у коме корифеј европског симболизма, Бодлер, исказује свој став према *сонету*:

„Који се то глупак тако олако односи према Сонету и не види његову питагорејску лепоту? Пошто је облик држи под стегом, идеја ту снажније избија. Све добро иде уз сонет: буфонерија, удварање, страст, сањарење, филозофско размишљање”.

Тако, учитан у реч, а не у стих, у говор, а не у поезију, у крик, а не у симбол, лирски субјекат је суштински узидан у крвоток Града, омеђен зидовима интернета, сједињен са дисторзијом звука. Он је изанђали анђео који плеше по храпавим тротоарима сонета. Његов видик је ограничен. Знања лимитирана („Мој видик је шкрт./ Укопан у стрелу зграде” – „Зграда”). Око њега су врева и пошаст такозване цивилизације. А не заборавимо: тривијалност је извођачка ситуација, обредна пракса савременог Града. Лица су обезличена, књиге безумне, простори ненасељени, људи груби, неприлагођени. Искежених зуба, библиотеке обилазе „претећи аутомобили попут спровода.”

Лирски субјекат је запуштеник, „нигдениковић”, грабанцијашки окренут ка градоносним облацима предстојеће нуклеарне катастрофе, цицијашки зарачунат у колатералну штету глобалног светског нихилизма. Има ту бунта и очаја, али и разбарушености једног Оскара Давича:

„У Хани негде Давичо је себе назвао ’нигдениковићем’, али зато што није од ’ића’, од ’коленовића’; то је било обећање једног социјалног обрачуна. Али, у једном вишем, апсолутном значењу његовог песничког проблема, његове егзистенције песничке, он је заувек остао, он ће остати један од тих ретких ’нигдениковића’, једна апсолутна безименост, једна досегнута и ненапуштена безличност. Оскар Давичо, за мене, та је безличност, и ја управо у томе, у том проклетству које је он претворио у своју врлину, у своју врлину песничку, па и моралну, видим највећи његов подвиг, јединствен у ово време, и не само у нашој поезији. [...] За мене, ова освојена безличност је претпоставка за Ја, глади, снова и хумора детињства, тог света још ’на почетку’, света још неразједињеног, чији незаменљиви песник није, ни мало случајно, Оскар Давичо...” (Р. Константиновић)

Када лирски субјекат себе назива „нигдениковићем”, значи ли то да се он одриче сваког поседа, идентитета, наслеђа? Када лирски субјекат каже да није од „ића” и „коленовића”, значи ли то да је он без порекла?

Или је пак његово порекло у његовој револуционарној вери, идеји која одриче могућност сваког поседовања? Колико је смишљено обезличавање лирског субјекта истовремено проналажење новог идентитета у идеји? Како се у лирском субјекту преламају трагични сукоб и судар историје и идентитета?

Ја сам горки нигдениковић.
Бусом идем, библиотеком ходам.
Ја сам пркосан младић.
Немам хлеба, слободу жудим. („У вучјој јами“)

Поприште, у правом смислу речи, разбојиште и сабориште ове Поезије јесу улице Града. Попут Џонија Штулића, лирски субјекат је не-смиреник који се, најчешће у ноћном пејзажу града, суочава са његовим страсним мерама, заносима и заблудама. Песник је попут колпортера. Он разноси стихове влажним улицама свитања, он проповеда религију Града, са зградама које су чиста мисао у ерекцији, са подземљима ватре и лагумима људске подсвести у срцу, међу чекаоницама задимљених предзнака.

У постапокалиптичкој вреви, Јефтић пева исконску човекову доброту и нежност. Људску Лепоту. Томе је посвећен и савршени композициони склад и апсолутна хармонија стиха. Речено је: сваки катрен има по четири речи, сваки терцет по три. И још: реч је права мера Јефтићевог певања. Строфе се међусобно тематски дозивају. Поезија је путовање (два пута се понавља сонет под тим називом). Уски процеп између усхићења и патње, садашњости и прошлости, понора и суноврата.

Сонетна књига је постмодерно ходочашће по песничкој традицији („Дантеов трг”). Јефтић евоцира библијску традицију, али у значајној мери исказује и пантеистичко разумевање религије, природе и човека. Човека који се, у своме стиху, упутио ка своме брегу, својој Голготи:

На земљи, бос.
У жагору избегаван.
Ка брду корачам. („У свитању“)

Песник је пророк опсценог и чистог, хулитељ и мистик, песник „забрањених уживања”, поклоник „универзалне аналогije”, песник „симболичког сугласја”, заточеник сонетне форме и слуга беспрекорног израза. Он хода по крововима узвишеног наднебесја, ваздухом катастрофе, попут Марине Цветајеве.

Јефтићева лирика је „босонога девојчица у спаваћници” која на коњу пролази кроз песничке традиције, епохе и стилове Т. С. Елиота, Малармеа, Давича. Речи су чиодама забодене главе петлова у зиду, попут Пикасових цртежа, или тотема паганских богова на острву Рујан, у Аркони. Облици су изокренути, наказно гротескни. Људи се не срећу узајамно, као ни

гласови, трамваји не пролазе, будући узалудно ишчекивани. Сlike су обрнуто накалемљене у врту поезије. „Угодно је у тишини” („Путовање”). Поновљена слика путовања упућује на експлицитну аутопоетику улица. Жагор утишаних неподношљиво бруји улицама Града. Изнутрице су искежене, беле спољашњости поунутрашњене. Чека се Есхатон.

Уводна слика, о растанку љубавника, у достојној је традицији симболистичке поезије, упућује на Миљковића колико на Малармеа, на Милана Младеновића колико на Рилкеа. „Љубавници за столом језера” представљају школски писани састав о јесени, ћутању, нирвани. Језеро је нађубрени талог љубави и смрти:

Љубавници за столом језера.
Стољњак, јесењи талог лишћа.
Љубавници у дугом ћутању.
Седе мирноћом старинскога часовника.

Малармеовски слеђено језеро представљено је као кристализација сјаја, замрзнутост живота и осујећеност промене. „Стољњак, јесењи талог лишћа”, гозба је растављених љубавника. Време је замрзнуто, „љубавници у дугом ћутању/седе мирноћом старинскога часовника”. Стварност, такозвана реалност, из постојања ће се преместити у одсутност, а тиме и у непостојање.

Пољубила га је.
Гурнула у воду.
Она га прогута.

„Зар не знаш?”
Плачем је шапутала.
„Одавно си мртав.” („Растанак љубавника”)

„Спиритуални лов” на празнину велеграда дочарава се шкрипом аутомобила који гамижу попут гусеница у мраку, те мраком људских изнутрица, колико и муралом црних очију у којима се зрцали смрт.

Гледам му очи.
Видим црни мурал.
У њему смо. („Црни мурал”)

Чији то ветар замахује ампутираним рукама? Чији видик има очи од црнога мурала? Чија се поезија објављује као глас детињства? (Још боље: чија ће се поезија објавити као детињство Гласа?) Која је цена одрастања, постајања, опстајања? Шта све певају (изгубљене) љубави? О неплашљивом човеку, спремно да мисли?!

Други утисак који читалац стиче о овој поезији јесте њен мирис. То је мирис болничких соба и болесника, шок-соба хемијских испарења, наркотичких измаглица свитања, неприродне белине вена улица и руменила скверова, шприц светлости која човеку просеца зенице и „слепилом жели пробости небо”.

У *Сонетној књизи* изокренуте су просторне и временске координате песме и певања. Зграде су хелиодроми бесмисла. Аутомобили плешу око гробница људскости попут варварског племена око тотема. Бога нема, али је амплитуда певања ипак небо. Небо плавог, наркотичног екрана. Поглед се закуцава у звоник живе цркве. Цркве поезије. Религије сонета.

„Безимено гледам плаву траву.
Плава трава светске мреже.
Мењам имена, мењам пол.
Струјном крвљу анониман, самоуверен.” („Плава трава”)

Сонетна књига Саше Јефића тематизује јака места, границе и обредно-ритуалну праксу Сонета као мегалополиса, ритуале и гозбе његових (и наших) варварских светковина. Светковина поезије.

Нема одавно хајделбершког студирања.
Нема ни источног блока.
Нико да заузда Левијатана.
Социјалном помоћи ампутирати Прометеја. („Против Левијатана”)

Бошко Сувајџић

ТАКМИЧЕЊА ДРУШТВА

27. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа

Тршић, 27. мај 2017. године

1. Именовање Организационог одбора (у прилогу).
2. Именовање Централне комисије за Републичко такмичење (у прилогу).
3. Именовање Ревизионе комисије (у прилогу).
4. Именовање Комисије за преглед тестова на основу евентуалних појединачних приговора, након такмичења:
Основна школа: Милан Стакић, Ана Батас, Вељко Брборић
Средња школа: Милан Стакић, Александар Милановић, Мило-
рад Дешић
5. Организација у Тршићу – Вукова спомен школа, директор Перо Тривковић (припрема учионица, распоред по учионицама, де-
журство, рад на компјутерима, штампање материјала и Билтена;
ручак за ученике и комисије; излет за наставнике/пратиоце до
Троноше; Центар за културу – Дајана Ђедовић, организација 43.
Сабора и помоћ директору Тривковићу).
6. Припрема тестова, умножавање тестова, паковање тестова;
паковање према распореду у учионицама: Вељко Брборић,
Александар Милановић, Милан Стакић, Ана Батас, Милан
Крсмановић.
7. Излет у Троношу: Јадранка Милошевић, Верица Ракоњац Павловић.
8. Комисија за дешифровање и организационе послове: Милан
Шиповац, Саша Јефтић, Томислав Матић, Јасмина Станковић,
Јагода Жунић Милорад Дашић, Марија Запутил.
9. Дипломе: припрема (Саша Јефтић, Милан Крсмановић, Милан
Шиповац) и потписивање: Зона Мркаљ (Друштво за српски
језик и књижевност Србије), Вукова Задужбина, Младен Шар-
чевић (Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије).
10. Писање диплома: Бранка Максимовић, Злата Златановић, Сне-
жана Бојић, Верица Ракоњац Павловић, Спасоје Мијановић,
Јасмина Пивнички.

11. Провера докумената и сређивање награда: Марија Запутил, Бојана Милорадовић, Весна Николић, Саша Јефтић, Никола Радосављевић.
12. Сатница Програма (у прилогу).
13. Трошкови организације и награда: Друштво, Школа, Центар, Вукова задужбина, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство културе.
14. Смештај (ноћење) у Тршићу – око 30 места о трошку Друштва.
15. Награде учесницима: ученицима и наставницима: поклони Друштва, поклони Вукове задужбине, поклони издавача-спонзора (Едука, Клет, Нови Логос).
16. Превоз за чланове Београдске подружнице (у организацији Друштва, индивидуални трошак школа које шаљу учеснике Републичког такмичења: ученике и њихове наставнике).

Дана 27. маја (субота), полазак за пријављене ђаке и наставнике из Београда у 7 ч. испред Филолошког факултета. Вођа пута – Ненад Гугл.

Организациони одбор

- Зона Мркаљ, председник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Вељко Брборић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Александар Милановић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Милорад Дешић, Централна комисија, Филолошки факултет, Београд.
- Милан Стакић, Централна комисија, Филолошки факултет, Београд.
- Љубомир Поповић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Душан Иванић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Љиљана Бајић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Перо Тривковић, директор Вукове спомен школе, Тршић.
- Дајана Ђедовић, Културно-просветни центар „Вук Караџић”, Лозница.
- Босиљка Милић, секретар Друштва, Пожаревац.

- Злата Златановић, члан Надзорног одбора Друштва, Београд.
- Оливера Радуловић, члан Управе Друштва, Филозофски факултет, Нови Сад.
- Јасмина Станковић, председник Београдске подружнице наставника српског језика.
- Бранка Максимовић, члан Управе Друштва, Београд.
- Верица Ракоњац Павловић, члан Управе Друштва, Београд.
- Милка Андрић, Министарство просвете, Београд.
- Јадранка Милошевић, Завод за унапређивање образовања и васпитања.
- Љубомир Милутиновић, Вукова задужбина.
- Вукосава Живковић, Земунска гимназија, Београд.
- Милан Крсмановић, технички секретар Друштва, Београд.

Организација такмичења

Такмичење Друштва из српског језика и језичке културе ушло је у Програм такмичења Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и финансирано је из Буџета.

Организатор такмичења: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Реализатор такмичења: Вукова спомен школа у Тршићу.

Покровитељ такмичења: Вукова задужбина.

Организатор Ђачког Вуковог сабора: Културно-просветни центар „Вук Караџић”, Лозница.

Спонзори такмичења: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије; Министарство културе Републике Србије; Филолошки факултет Универзитета у Београду; ИК „Едука”, ИК „Klett” и „Нови Логос”; Чигоја штампа, Београд.

ПРОГРАМ ТАКМИЧЕЊА (САТНИЦА)

27. Републичко такмичење из српског језика и језичке културе ученика основних и средњих школа

Тршић, 27. мај и 28. мај 2017. године

9.00–10.00

Долазак у Тршић и дочек учесника.

9.00–9.30

Смештај издавача и њихових издања на клупе (припремљене штандове), у холу школе.

10.15–10.45

Свечано отварање такмичења

10.45–11.00

Улазак ученика у учионице.

11.00–12.30 Попуњавање тестова.

11.00–16.00 Наставници/пратиоци одлазе у обилазак Троноше и на ручак (први дан, вођа обиласка је Јадранка Милошевић; други дан вођа је Верица Ракоњац Павловић).

(Наставници, који то желе, могу у овом периоду учествовати у Калиграфској радионици, коју у Тршићу води колегиница Јасмина Пивнички.)

12.00–13.00 Ручак за чланове комисија (у трпезарији школе).

13.00–14.00 Ручак за ученике.

13.00 Комисије прегледају тестове, припремају Билтен, дипломе и награде за награђене ученике и наставнике.

14.00–17.00

Програм Вуковог сабора.

17.00

Саопштавање резултата 27. Републичког такмичења, додела диплома и Награда такмичарима и наставницима који су освојили 1, 2. и 3. место.

*Комисије за преглед и ревизију средњошколских тестова,
27. 05. 2017. године*

Комисије наставника

Први и трећи разред:

1. Јелена Добрић Арула
2. Биљана Бранић Латиновић
3. Драгана Милановић

4. Милица Милошевић Манојловић
5. Софија Ширавовић
6. Миланка Ршумовић

Други и четврти разред:

1. Биљана Комад
2. Душица Добродолац
3. Милица Шаренац
4. Јасмина Манић
5. Душица Антанасковић
6. Ненад Гугл

Ревизионе комисије

Први, други, трећи и четврти разред

Никола Радосављевић

Катарина Беговић

Весна Николић

Маријана Ђукић

Валентина Илић

Олга Сабо

Душка Кликовац

Александра Секулић

Одговоран: Вељко Брборић

Комисија за дешифровање

1. Јасмина Станковић
2. Јагода Жунић
3. Милан Шиповац
4. Томислав Матић
5. Милорад Дашић
6. Марија Запутил

Одговоран: Милан Крсмановић

Комисија за исписивање диплома:

1. Бранка Максимовић
2. Злата Златановић
3. Снежана Бојић
4. Спасоје Мијановић
(као помоћ, Јасмина Пивнички)

Додела диплома: Саша Јефтић

Одговорна: Верица Ракоњац Павловић

Информатичка подршка: Милан Шиповац

На Републичком такмичењу из српског језика учествовало је **252 ученика средњих школа**, и то 75 првог, 83 другог, 52 трећег и 42 четвртог разреда.

У првом разреду је било шест награда (I x 1, II x 1, III x 4);

У другом разреду је било 46 награда (I x 16, II x 13, III x 17);

У трећем разреду 25 награда (I x 5, II x 7, III x 13);

У четвртом 16 награда (I x 2, II x 8, III x 6)

На Републичком такмичењу из српског језика учествовало је **362 ученика основних школа**, и то 193 седмог и 169 осмог разреда.

У седмом разреду је било 43 награђених ученика (I x 5, II x 15, III x 23)

У осмом 34 награђених ученика (I x 2, II x 6, III x 26)

Такмичење „Књижевна олимпијада”

5. Републичко такмичење из књижевности, ученика основних и средњих школа, књижевна олимпијада

Сремски Карловци, 13. мај и 14. мај 2017. године

1. Именовање Организационог одбора (у прилогу).
2. Именовање Централне комисије за Републичко такмичење (у прилогу).
3. Именовање Ревизионе комисије (у прилогу).
4. Именовање Комисије за преглед тестова на основу евентуалних појединачних приговора, након такмичења.
Основна школа: Зона Мркаљ, Бошко Сувајџић, Јасмина Станковић.
Средња школа: Зона Мркаљ, Бошко Сувајџић, Александра Секулић.
5. Организација у Сремским Карловцима – Карловачка гимназија, в. д. Милан Ђуришић (припрема учioniца, распоред по учioniцама, дежурство, рад на компјутерима уз наше представнике, штампање материјала и коначних резултата; ужина за ученике и комисије; излет за наставнике, као и ручак за наше комисије (условно).
6. Припрема тестова, умножавање тестова, паковање тестова; паковање према распореду у учioniцама: Саша Јефтић, Славко Петаковић, Бошко Сувајџић, Милан Шиповац.
7. Комисија за дешифровање и организационе послове: Милан Шиповац, Саша Јефтић, Томислав Матић, Јасмина Станковић, Јагода Жунић, Валентина Тасић, Марија Запутил.
8. Дипломе: припрема (Саша Јефтић, Милан Шиповац) и потписивање: Зона Мркаљ (Друштво за српски језик и књижевност Србије), в. д. Милан Ђуришић (Карловачка гимназија), Младен Шарчевић (Министарство просвете и науке и технолошког развоја Републике Србије).

9. Писање диплома: Бранка Максимовић, Злата Златановић, Верица Ракоњац Павловић, Јадранка Милошевић, Бојана Милорадовић.
10. Провера докумената и сређивање награда: Марија Запутил, Александра Секулић, Нада Миловановић, Саша Јефтић.
11. Сатница Програма (у прилогу).
12. Трошкови организације и награда: Друштво, Гимназија, Задужбина Иве Андрића, Вукова задужбина, Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Министарство културе.
13. Смештај (ноћење) у Сремским Карловцима (Белило) – око 20 места о трошку Друштва и заједничка вечера.
14. Награде учесницима: ученицима и наставницима: поклони Друштва, поклони Вукове задужбине, поклони Задужбине Иве Андрића, поклони издавача-спонзора (Едука, Клет, Нови Логос).
15. Превоз комбијем за чланове комисија и индивидуални превоз.

Организациони одбор

- Зона Мркаљ, председник Друштва, Филолошки факултет, Београд, Централна комисија.
- Бошко Сувајџић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд, Централна комисија.
- Зорица Несторовић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Вељко Брборић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Александар Милановић, потпредседник Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Љубомир Поповић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Душан Иванић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Љиљана Бајић, члан Управе Друштва, Филолошки факултет, Београд.
- Босиљка Милић, секретар Друштва, Пожаревац.
- Злата Златановић, члан Надзорног одбора Друштва, Београд.
- Оливера Радуловић, члан Управе Друштва, Филозофски факултет, Нови Сад.
- Јасмина Станковић, председник Београдске подружнице наставника српског језика.
- Бранка Максимовић, члан Управе Друштва, Београд.
- Верица Ракоњац Павловић, члан Управе Друштва, Београд.
- Милка Андрић, Министарство просвете, Београд.

- Весна Муратовић, Министарство просвете, Београд.
- Јадранка Милошевић, Завод за унапређивање образовања и васпитања.
- Љубомир Милутиновић, Вукова задужбина.
- Милан Крсмановић, технички секретар Друштва, Београд.

Организација такмичења

Такмичење Друштва „Књижевна олимпијада” ушло је у Програм такмичења Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и финансирано је из Буџета.

Организатори такмичења: Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Карловачка гимназија.

Реализатор такмичења: Гимназија у Сремским Карловцима.

Покровитељ такмичења: Вукова задужбина.

Спонзори такмичења: Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Филолошки факултет Универзитета у Београду; ИК „Едука”, ИК „Klett” и „Нови Логос”; Чигоја штампа, Београд.

ПРОГРАМ ТАКМИЧЕЊА (САТНИЦА)

Сремски Карловци

13. и 14. мај 2017. године

8.30–9.45 Долазак учесника у Сремске Карловце

(Напомена: Професори који су одређени за рад у комисијама за дежурство / прегледање / ревизију / дешифровање, пријављују се од 9.00 до 9.30 часова у зборници Карловачке гимназије, где ће добити конкретна упутства о раду.)

9.00–9.30 Смештај издавача и њихових издања на клупе (припремљене штандове, њих 4) у холу гимназије

10.00–10.30 Свечано отварање такмичења

10.30–10.45 Улазак ученика у учионице (према списковима раније добијеним преко школских управа и подружница и датом распореду по учионицама)

11.00–12.30 Попуњавање теста

(Напомена: У свакој учионици дежура по један наставник кога одабере Карловачка гимназија и по један наставник кога одреди Друштво за српски језик и књижевност Србије. Дежурни су обавезни да сачине записник о дежурству у свакој учионици.)

12.30–13.00 Дежурни предају тестове у зборници Гимназије
Ужина за ученике и чланове комисија

13.00–15.30 (Условно) Наставници/пратиоци и ученици имају организован обилазак Сремских Карловаца: „Путевима српског језика и књижевности”. Подељени су у неколико група. Свака група је названа по једном од писаца: нпр. *Мануил Козачински, Доситеј Обрадовић, Лукијан Мушицки, Јован Стерија Поповић, Сима Милутиновић Сарајлија, Вук Стефановић Караџић, Бранко Радичевић, Милош Црњански...* Наставници се распоређују као пратиоци сваке групе. Овај обилазак организује Карловачка гимназија.

13.00–16.30 Комисије прегледају тестове, припремају Билтен, дипломе и награде за награђене ученике и наставнике.

17.00 Саопштавање резултата Петог републичког такмичења из књижевности *Књижевна олимпијада*, додела диплома и награда такмичарима и наставницима који су освојили 1, 2. и 3. место.

НАПОМЕНА:

У случају кише, проглашење победника биће у свечаној сали Гимназије, према следећем редоследу: 17.00 први разред; 17.15 трећи разред; 17.30 други и четврти разред, 17.00 седми разред; 17.30 осми разред.

Сатница важи за оба дана.

Основна школа, 13. мај

Ревизионе комисије:

Седми разред и осми разред

1. Олга Сабо
2. Бранка Јакшић Провчи
3. Оливера Радуловић
4. Душица Мињовић
5. Мина Ђурић
6. Александра Секулић

Одговоран: Бошко Сувајџић

Комисија за дешифровање:

1. Јасмина Станковић
2. Јагода Жунић
3. Милан Шиповац
4. Валентина Тасић
5. Вељко Брборић
6. Милорад Дашић
7. Марија Запутил

Одговоран: Бошко Сувајџић

Комисија за исписивање диплома:

1. Бранка Максимовић
2. Верица Ракоњац Павловић
3. Злата Златановић
4. Јадранка Милошевић
5. Бојана Живановић
6. Милка Андрић

Додела диплома: Саша Јефтић

Информатичка подршка: Милан Шиповац

Средња школа, 14. мај

Ревизионе комисије:

Први, други, трећи и четврти разред

1. Оливера Радуловић
2. Бранка Јакшић Провчи
3. Мина Ђурић
4. Тања Ракић
5. Олга Сабо
6. Александра Секулић
7. Бошко Сувајџић
8. Мирјана Стакић Савковић

Одговорна: Зона Мркаљ

Комисија за дешифровање:

1. Јасмина Станковић
2. Јагода Жунић
3. Милан Шиповац
4. Саша Јефтић
5. Нада Миловановић
6. Марија Запутил

Одговоран: Бошко Сувајџић

Комисија за исписивање диплома:

1. Бранка Максимовић
2. Верица Ракоњац Павловић
3. Злата Златановић
4. Јадранка Милошевић
5. Оливера Радуловић
6. Бранка Јакшић Провчи

Додела диплома: Саша Јефтић

Информатичка подршка: Милан Шиповац

Упутство дежурним наставницима

На вратима учионица истакнут је списак ученика-учесника *Књижевне олимпијаде* који у њој полажу тест. Такође су одређене и комисије за дежурства у свакој учионици. Приликом пријављивања доласка на такмичење, сваки именовани члан комисије за дежурство дужан је да се јави Централној комисији и обавести је о своме доласку. Именује се председник комисије за дежурства за сваку појединачну учионицу. Председник сваке појединачне комисије за дежурство преузима тестове за учионицу у којој дежура на потпис од члана Централне комисије такмичења.

1. **Прозвати све ученике и утврдити бројно стање.** Заокружити број испред имена и презимена присутних ученика-учесника, направити белешку о томе колико је ученика присутно а колико одсутно и на крају рада, са тестовима, предати председнику Централне комисије (или члану Централне комисије задуженом за ту активност).
2. Позвати све ученике **да одложе своје ствари на страну** (на место у учионици које одреди комисија) **и да испразне клупе.**
3. **Ученици не смеју приликом полагања теста поред себе имати мобилни телефон.**
4. **Замолити ученике да отворе своје ђачке књижице и ставе испред себе на клупу.**
5. **На свакој клупи испред сваког ученика треба да буде један коверат у којем се налази непопуњен идентификациони листић.** Замолити ученике да коверат отворе и провере да ли се у њему налази непопуњен идентификациони листић.
6. **Објаснити ученицима процедуру попуњавања идентификационих листића:**
 - Замолити ученике да одмах **ЧИТКО** упишу само своје личне податке на идентификационе листиће (своје име и презиме; општину, округ и школу из којих долазе; разред и одељење које похађају и име и презиме предметног наставника, а не пратиоца), **попуњене листиће да ставе у коверте које не затварају и оставе их на клупи до предаје рада – теста.**
 - Напоменути ученицима да **шифру не уносе нигде: ни на идентификациони листић, ни на коверат, ни на тест.**
 - Напоменути ученицима да на тесту и коверти **нигде не смеју написати своје име и презиме или било који други лични податак.**
 - Шифру приликом предаје теста одмах уноси дежурни наставник и то тако што шифру одмах записује на идентификациони листић, листић ставља у коверат и коверат лепи скидајући са-

молепљиву траку, затим шифру записује на тест (на предвиђено место) и на лице затворене коверте. Сви ови подаци – и на идентификационом листићу и на коверти и на тесту – морају бити исписани хемијском оловком плаве или црне боје.

7. **Председник Комисије отвара затворен коверат са тестовима пред свим учесницима такмичења у учионици** и чланови Комисије – дежурни наставници деле тест ученицима. Ученици одмах прегледају техничку страну теста, па уколико има примедби пријављују дежурним наставницима (који преко дежурног ученика у ходнику јављају Централној комисији, у чијој је надлежности овај проблем).
8. Упозорити ученике–учеснике такмичења да у току рада **одговоре уписују обичном оловком, а на крају рада, дефинитивне одговоре треба да упишу хемијском плавом или црном оловком (не црвеном!)**. Такође, сви они одговори који буду написани графитном оловком, неће бити уважени. Биће прегледани само они одговори који су написани плавом или црном хемијском оловком.
9. **Прецртавани одговори се не признају**. Случајне погрешке (а не упозорења других) парафирају дежурни наставници.
10. **Разговор међу учесницима** такмичења и консултовање повлаче удаљавање са такмичења.
11. **Завршене тестове** ученици-учесници предају са отвореном ковертом у којем се налази њихов попуњени идентификациони листић. Дежурни наставник том приликом одмах уписује шифру на тест ученика, на идентификациони листић који враћа у коверат и коверат затвара уклањањем лепљиве траке и лепљењем, и на лице коверта. Ученик нигде не уписује шифру.
12. **Након истека времена предвиђеног за израду теста, све тестове и коверте предати председнику Централне комисије уз потпис (или члану Централне комисије задуженом за ту активност)**. Такође обавезно предати и тестове оних ученика–учесника који нису дошли као и коверте и листиће који су били намењени за те ученике.
13. **Нико сем утврђених чланова Централне комисије** (именује се при преузимању такмичарског материјала) **не сме да улази у учионице**.
14. **У случају потребе, дежурне ученике треба послати по чланове Централне комисије, који ће бити у Наставничкој зборници**.

ЦЕНТРАЛНА КОМИСИЈА

Обавештење

Републичко такмичење из књижевности за ученике основних и средњих школа –*Књижевна олимпијада* одржано је 13. и 14. маја 2017. године у Карловачкој гимназији у Сремским Карловцима.

Организатори такмичења су Друштво за српски језик и књижевност Србије, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије и Карловачка гимназија.

Првог дана такмичења, у суботу, 13. маја 2017. године, такмичило се 384 ученика основних школа. Од тога 226 из седмог, а 158 из осмог разреда. Другог дана такмичења, у недељу, 14. маја 2017. године, такмичило се 588 ученика средњих школа и гимназија (први разред 221 ученик, други 157 ученика, трећи 167 и четврти 43).

Свечано уручење диплома награђеним школарцима обављено је у Карловачкој гимназији. Награђено је 280 такмичара, и то: 216 ученика гимназија и средњих стручних школа и 64 ученика основних школа. Сви победници су добили дипломе и вредне књиге, међу којима су била и издања Вукове задужбине која је и ове године наградила победнике овог такмичења. Књиге и захвалнице су уручене и наставницима чији су ученици освојили једну од награда.

У пратећем програму Књижевне олимпијаде, наставници (пратиоци) и ученици имали су прилику да боље упознају Карловачку гимназију, најстарију гимназију код Срба, основану 1791. године и Сремске Карловце, наш познати град културе и уметности на Дунаву.

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА – О ДРУШТВУ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ СРБИЈЕ

Друштво за српски језик и књижевност основали су 1910. године Александар Белић, Павле Поповић и Јован Скерлић. Његовим радом, који је прекидан само за време ратова (1914–1919. и 1941–1946) руководили су председници Јован Скерлић, Павле Поповић, Александар Белић, Михаило Стевановић, Драгољуб Павловић, Димитрије Вученов, Ђорђе Бајић, Слободан Марковић, Живојин Станојчић, Јован Деретић, Радоје Симић, Васо Милинчевић, Петар Пешут, Љубомир Поповић, Милорад Дешић, Душан Иванић, Вељко Брборић, Бошко Сувајцић и Александар Милановић.

Сада је председник *Друштва* Зона Мркаљ, заменик председника Ана Батас, потпредседници Александар Милановић, Зорица Несторовић, Вељко Брборић и Бошко Сувајцић, секретар Босиљка Милић. Часопис *Друштва Књижевност и језик у школи* покренут је 1953, а први број је изашао 1954. године. Од 1956. године часопис носи данашњи назив („Књижевност и језик”). Средњошколски часопис „Свет речи” (за српски језик и књижевност) излази од 1997. године.

Друштво има своју библиотеку намењену научним радницима, наставницима и професорима (преко 50 издања стручних књига и додатна издања тестова за вежбање) који се баве проучавањем и наставом српског језика и књижевности, те тако доприноси истраживачкој и стваралачкој настави српског језика и књижевности.

Значајан је податак да је Друштво један од организатора традиционалног *Републичког зимског семинара* наставника српског језика и књижевности у основним и средњим школама (до сада је одржано 57 семинара) и семинара *Ка савременој настави српског језика и књижевности II*, акредитованог од 2000. године.

Од 1990. године одржавају се такмичења (школско, општинско, окружно и републичко) из српског језика и језичке културе, као и такмичења из књижевности ученика средњих школа Србије, такмичења литеарних дружина и секција основних и средњих школа Србије и такмичења лингвистичких секција основних и средњих школа Србије.

Излази годишње

Издавач

Друштво за српски језик и књижевност Србије

За издавача

Зона Мркаљ, председник Друштва за
српски језик и књижевност Србије

Главни и одговорни уредник

Зона Мркаљ

Уредници

Зона Мркаљ, председник Друштва
Вељко Брборић, потпредседник Друштва
Босиљка Милић, секретар Друштва

Коректура

Марија Запутил

Припрема и штампа

Chigoja
Ш Т А М П А

e-mail: office@chigoja.com

www.chigoja.co.rs

Тираж

600 примерака

ISSN 2560-3388

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41

ЛЕТОПИС Друштва за српски језик и књижевност
Србије / главни и одговорни уредник Зона Мркаљ. - Год. 1,
бр. 1 (2016)- . - Београд : Друштво за српски језик и књижевност
Србије, 2017- (Београд : Чигоја штампа). - 24 cm

Годишње.

ISSN 2560-3388 = Летопис Друштва за српски језик и
књижевност Србије

COBISS.SR-ID 229011980